

Vlaams
Parlement

ingediend op **36-A** (2015-2016) – Nr. 1
6 juli 2016 (2015-2016)

Verslag

van het Rekenhof

Rekeningenrapport over 2015

Rapport over de algemene rekeningen 2015
van de Vlaamse Gemeenschap,
de jaarrekeningen 2015
van de Vlaamse rechtspersonen
en de Vlaamse ESR-geconsolideerde rekening 2015

Rekenhof

Rekeningenrapport over 2015

Rapport over de algemene rekeningen 2015
van de Vlaamse Gemeenschap,
de jaarrekeningen 2015 van de Vlaamse rechtspersonen
en de Vlaamse ESR-geconsolideerde rekening 2015

Verslag van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement
Brussel, juni 2016

Rekenhof

Rekeningenrapport over 2015

Rapport over de algemene rekeningen 2015
van de Vlaamse Gemeenschap,
de jaarrekeningen 2015 van de Vlaamse rechtspersonen
en de Vlaamse ESR-geconsolideerde rekening 2015

Verslag goedgekeurd in de Nederlandse kamer van het Rekenhof op 30 juni 2016
Vlaams Parlement, 36-A (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdstuk 1	
Inleiding	9
Hoofdstuk 2	
Algemene rekeningen	11
2.1 Rapportering over de uitvoering van de begroting 2015	12
2.1.1 Uitvoeringsresultaat	12
2.1.2 Opmerkingen van het Rekenhof bij de uitvoeringsrekening van de begroting	13
2.1.3 Verdeling per beleidsdomein	16
2.1.4 Machtiging aan de regering nieuwe begrotingsartikels te creëren	16
2.1.5 Ontvangsten	17
2.1.6 Uitgaven	20
2.2 Bedrijfseconomische balans en resultatenrekening	21
2.2.1 Balansgegevens	21
2.2.2 Commentaren en opmerkingen van het Rekenhof bij de balans	21
2.2.3 Resultatenrekeninggegevens	33
2.2.4 Opmerkingen en commentaren van het Rekenhof bij de resultatenrekening	34
2.3 Aansluiting bedrijfseconomische en budgettaire rapportering	35
2.4 Federale operatoren	36
2.5 Schuld	37
2.6 Betaalgedrag	38
Hoofdstuk 3	
Vlaamse rechtspersonen	41
3.1 Jaarafgrenzing	41
3.2 Uniformiteit aanrekeningsregels	42
3.3 Rechtspersoonsgebonden vaststellingen	43
3.4 Single audit – afsprakennota	46
Hoofdstuk 4	
ESR-geconsolideerde rekening	51
4.1 ESR-vorderingensaldo	51
4.2 Consolidatieperimeter	60
4.3 Entiteiten buiten de consolidatieperimeter	61
4.4 Geconsolideerde schuld	62
Hoofdstuk 5	
Conclusies	67
Hoofdstuk 6	
Aanbevelingen	71
Hoofdstuk 7	
Reactie van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting	73

Bijlage 1	
Gewestelijke personenbelasting (opcentiemen) – kasstromen versus ESR-aanrekeningen	77
Bijlage 2	
Eenheden van de publieke sector	79
Bijlage 3	
Voorlegging van de rekeningen van DAB's en rechtspersonen	87
Bijlage 4	
Antwoord van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting	95
Bijlage 5	
Begrotingsresultaat, bedrijfseconomisch resultaat en vorderingensaldo	107

HOOFDSTUK 1

Inleiding

De algemene bepalingenwet van 16 mei 2003¹ draagt het Rekenhof de controle op van de algemene boekhouding en de begrotingsboekhouding van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de openbare instellingen die de Vlaamse Gemeenschap heeft opgericht of die eronder ressorteren. Het rekendecreet² heeft deze wettelijke taak verder geconcretiseerd.

Het voorliggende rekeningenrapport bevat de opmerkingen bij de algemene rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap en bij de jaarrekeningen van de Vlaamse rechtspersonen, ter uitvoering van de artikelen 32 en 46, §3, van het rekendecreet.

Het Rekenhof controleert ook de ESR-geconsolideerde rekening. Het rekendecreet specificeert niet dat het Rekenhof zijn opmerkingen over deze rekening aan het parlement moet mededelen. Wegens het belang ervan in de bredere Europese context, acht het Rekenhof het evenwel aangewezen ook op dat vlak het Vlaams Parlement te informeren. Artikel 64 van het rekendecreet, dat het Rekenhof een informatieopdracht op budgettair en boekhoudkundig vlak toebedeelt, maakt dat mogelijk.

Dit rapport bestaat uit drie delen. Een eerste deel (hoofdstuk 2) bevat commentaren en opmerkingen bij de algemene rekeningen 2015. Zij betreffen de uitvoeringsrekening van de begroting, maar ook de bedrijfseconomische informatie in de balans en resultatenrekening. In het tweede deel (hoofdstuk 3) komen de relevante opmerkingen aan bod die voortvloeien uit de controles op de rekeningen van de Vlaamse rechtspersonen en de betrokken single-auditafspraken. Het derde deel (hoofdstuk 4) bevat ten slotte de bevindingen bij de ESR-geconsolideerde uitvoeringscijfers 2015 van de Vlaamse deelstaatoverheid.

Het rekeningenrapport over 2015 is het eerste rapport dat voortvloeit uit het vernieuwde publicatiebeleid inzake financiële controle ten aanzien van het Vlaams Parlement. Het rapport bundelt de informatie uit het vroegere jaarlijkse verslag over de algemene rekeningen van de Vlaamse overheid en de belangrijkste resultaten van de rekeningencontrole op de rechtspersonen, die voorheen in het najaar in het rekeningenboek verschenen. Voorts zal het Rekenhof de resultaten van zijn financiële themaonderzoeken, die het derde hoofdstuk van het rekeningenboek vormden, voortaan gespreid over het jaar in afzonderlijke verslagen publiceren. Deze vernieuwing is onder meer ingegeven door de overweging de communicatie aan het Vlaams Parlement te vereenvoudigen door de opmerkingen bij de rapportering over de begrotingsuitvoering te rapporteren in één jaarlijks document. Het concept van het rekeningenrapport laat

¹ Wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof.

² Decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof.

tevens toe de deadline van het rekendecreet, met name 30 juni, te respecteren en tegelijk op dat moment al een maximum aan beschikbare controle-informatie te verstrekken. Bovendien biedt de vroege publicatie het Vlaams Parlement de kans de controleresultaten te gebruiken bij de bespreking van de begroting voor het volgende jaar.

HOOFDSTUK 2

Algemene rekeningen

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft de algemene rekeningen 2015 tijdig, met name op 30 maart 2016, aan het Rekenhof voorgelegd. Zij zijn opgesteld overeenkomstig de bepalingen van het rekendecreet en hebben betrekking op de Vlaamse ministeries (departementen en intern verzelfstandigde agentschappen zonder rechtspersoonlijkheid) en de diensten met afzonderlijk beheer (DAB's). DAB's hebben een zekere autonomie op budgettair vlak, maar geen rechtspersoonlijkheid.

Voor een aantal overgedragen bevoegdheden³ in het kader van de zesde staatshervorming realiseerden federale entiteiten in 2015 nog de uitvoering voor rekening van de Vlaamse overheid. Het departement Financiën en Begroting heeft in februari op een overleg aan het Rekenhof gemeld dat de doorstroming van de informatie vanuit die federale operatoren vertragingen opliep⁴. Daardoor kon de uitvoeringsrekening van de begroting die het op 30 maart 2016 voorlegde, voor dertig begrotingsartikelen nog geen definitieve uitvoeringscijfers bevatten. Inmiddels heeft de Vlaamse overheid bijkomende informatie ontvangen, wat einde mei aanleiding gaf tot bijkomende boekingen. Samen met het antwoord van de minister op de opmerkingen van het Rekenhof op de algemene rekeningen van 30 maart 2015, ontving het Rekenhof aangepaste algemene rekeningen op 23 juni 2016. Die nieuwe algemene rekeningen houden rekening met de bijkomende boekingen en met een aantal opmerkingen van het Rekenhof. Punt 2.4 van dit verslag bevat de commentaren van het Rekenhof op de bijkomende boekingen. Het Rekenhof voert momenteel ook een financieel themaonderzoek uit naar de impact van de zesde staatshervorming op de Vlaamse overheid, waarin het daarover verder zal rapporteren.

Artikel 31, §1, van het rekendecreet definieert de inhoud van de algemene rekeningen: zij bestaan uit: 1° een jaarrekening met de balans op 31 december en de resultatenrekening, opgesteld op basis van de kosten en de opbrengsten van het afgelopen boekjaar; 2° de rapportering over de uitvoering van de begroting, opgesteld in dezelfde vorm als de begroting; 3° een rapportering die de aansluiting tussen beide rapporteringen bevat; en 4° een toelichting bij de balans, de resultatenrekening en de rapportering over de begroting.

De algemene rekeningen bieden behalve de uitvoeringscijfers van de begroting dus ook bedrijfseconomische informatie in de balans en resultatenrekening. De toelichting bij de algemene rekeningen verstrekt bijkomende detailinformatie bij zowel de bedrijfseconomische

³ Doelgroepenbeleid, loopbaanonderbreking, gezinsbijslagen, ouderenzorg, gezondheidszorg, hulp aan personen, ziekenhuisinfrastructuur (vanaf 2016).

⁴ Voor deze informatiedoorstroming hebben de federale overheid, de gewesten, de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie op 17 december 2014 een horizontaal protocol gesloten. Op 23 augustus 2014 was al een koninklijk besluit uitgevaardigd voor het doelgroepenbeleid (tot uitvoering van artikel 54, §1, tiende lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en gewesten).

balans en resultatenrekening, als bij de uitvoeringsrekening van de begroting. De liquiditeitentabel en de reconciliatie van het resultaat van de uitvoeringsrekening van de begroting met het bedrijfseconomisch resultaat staven de samenhang tussen de verschillende rapporteringen. In het jaarverslag 2015 van de Vlaamse Gemeenschap geeft het departement Financiën en Begroting ten slotte financiële achtergrondinformatie en duiding bij de algemene rekeningen 2015.

Sinds de inwerkingtreding van het rekendecreet heeft het Rekenhof zijn controlestrategie aangepast. Het streeft naar een volkomen controle op het niveau van de geconsolideerde Vlaamse overheid, in plaats van op entiteitsniveau. Het stuurt zijn controles vanuit een geïntegreerd risicomodel, waarbij de klemtoon ligt op de wettigheid en financiële controle bij zowel ministeries als rechtspersonen. Door bij de controle prioriteit te geven aan grotere budgetten en aan de thema's die in de begroting extra aandacht krijgen, streeft het Rekenhof naar een evenwicht tussen actualiteitswaarde en voldoende afdekking. Die afdekking heeft het nodig om zich een globaal oordeel te kunnen vormen over de uitvoering van de begroting. Daarmee bereidt het zich voor op de certificeringsplicht vanaf 2020. De controles bestaan uit rekeningencontroles, transactiecontroles en analytisch onderzoek, waarbij de rekeningaflegging wordt getoetst aan de werkelijke, onderliggende verrichtingen en aan de geldende boekhoudregels.

2.1 Rapportering over de uitvoering van de begroting 2015

2.1.1 Uitvoeringsresultaat

De onderstaande tabel vergelijkt de uitvoering van de begroting voor 2015 van de Vlaamse ministeries met de uitvoeringscijfers sinds 2011.

(in miljoen euro)

	2011 Uitvoering	2012 Uitvoering ⁵	2013 Uitvoering	2014 Uitvoering	2015 Begroting	2015 Uitvoering	%
Begrotingsuitvoering exclusief DAB's							
Algemene ontvangsten	24.520,1	25.238,8	27.248,3	26.177,5	37.007,4	40.227,9	109%
Toegewezen ontvangsten	127,8	136,9	175,9	163,9	169,5	157,0	93%
Totaal ontvangsten	24.647,9	25.375,7	27.424,2	26.341,4	37.176,8	40.385,0	
Kredieten begrotingsjaar							
<i>Gesplitste vereffeningskredieten</i>	24.858,0	26.712,3	25.583,6	26.218,8	37.437,6	37.041,8	99%
<i>Variabele kredieten⁶</i>	227,3	140,0	140,8	152,1	129,5	163,3	126%
Kredieten overgedragen van vorig jaar					320,8		
Totaal uitgaven	25.085,3	26.852,3	25.724,5	26.370,9	37.887,9	37.205,1	
Resultaat	-437,3	-1.476,6	1.699,8	-29,5	-711,1	3.197,9	

⁵ De uitvoeringscijfers 2012 zijn niet vergelijkbaar met die van de andere jaren. De invoering van het rekendecreet wijzigde het aanrekeningsmoment van de ontvangsten en uitgaven. Vóór 2012 werden de ontvangsten aangerekend op het moment van de werkelijke inning, terwijl zij sinds 2012 worden aangerekend op het moment dat de vordering ontstaat. De uitgaven werden voorheen aangerekend op het moment dat de betaalopdracht werd gegeven, terwijl zij sinds 2012 worden aangerekend op het begrotingsjaar waarop zij bedrijfseconomisch betrekking hebben. De overstap naar de nieuwe aanrekeningsregels had een eenmalige (netto) impact van 1.787,5 miljoen euro op de algemene rekeningen.

⁶ Het rekendecreet schafte vanaf het begrotingsjaar 2012 de niet-gesplitste kredieten af. In de tabel zijn de uitgaven voor 2012 herwerkt: de gesplitste vereffeningskredieten betreffen zowel de uitgaven op de gesplitste als op de niet-gesplitste kredieten, evenals de uitgaven op de overgedragen kredieten, die de algemene rekeningen niet meer apart weergeven.

	2011 Uitvoering	2012 Uitvoering ⁵	2013 Uitvoering	2014 Uitvoering	2015 Begroting	2015 Uitvoering	%
Opbrengst leningen	200,0	865,0	0,0	0,0	1.638,3	1.031,5	63%
Aflossing leningen	1,1	1.452,6	1.052,6	1.252,8	383,6	383,4	100%
Resultaat inclusief schuldaflossing	-238,4	-2.064,2	647,2	-1.282,3	543,6	3.828,0	
Begrotingsuitvoering DAB's							
Ontvangsten	1.356,4	1.549,0	1.245,4	1.204,0	1.950,3	1.160,4	59%
Uitgaven	1.387,8	1.565,8	1.268,8	1.235,1	1.950,3	1.212,1	62%
Resultaat	-31,5	-16,8	-23,4	-31,1	0,0	-51,7	-
Begrotingsresultaat	-269,9	-2.081,0	623,8	-1.313,4	543,6	3.776,2	

De Vlaamse overheid heeft in 2015 een positief begrotingsresultaat geboekt van 3,8 miljard euro, wat in vergelijking met het negatieve resultaat van 2014 een verbetering inhoudt met bijna 5,1 miljard euro.

Het positieve resultaat 2015 is voor een groot deel te danken aan de terugbetaling door KBC van de Vlaamse overheidssteun. KBC betaalde eind 2015 in totaal 3 miljard euro terug, bestaande uit 2 miljard euro kapitaal en 1 miljard euro premievergoeding. De volledige terugbetaling van KBC was niet voorzien in de aangepaste begroting 2015, die uitkwam op een (niet ESR-gecorrigeerd) begrotingstekort van 0,7 miljoen euro.

In de begroting 2015 voorzag de Vlaamse overheid in een financieringsbehoefte van 1,6 miljard euro. Behalve de financiering van het begrotingstekort en de aflossing van enkele lange-termijnleningen (315 miljoen euro), nam de Vlaamse overheid zelf belangrijke financieringen voor haar rekening, waaronder de herfinanciering van het VIPA (470,8 miljoen euro) en de rechtstreekse financiering van de VMSW (400,0 miljoen euro)⁷. Uiteindelijk volstond de opname van 1.031,5 miljoen euro lange-termijnleningen.

De uitvoeringspercentages voor de DAB's liggen kunstmatig laag aangezien in de begrotingscijfers de overgedragen en over te dragen saldi opgenomen zijn en bij de uitvoeringscijfers uiteraard niet.

2.1.2 Opmerkingen van het Rekenhof bij de uitvoeringsrekening van de begroting

Jaarafgrenzing

Het Rekenhof stelde net als in de voorgaande jaren vast dat de Vlaamse overheid belangrijke kosten of uitgaven niet heeft aangerekend in het jaar waarop ze betrekking hadden. Zij heeft ook in 2016 uitgaven en kosten pas aangerekend op het moment dat zij de factuur heeft ontvangen, zonder ermee rekening te houden dat de prestaties of leveringen al in 2015 plaatsvonden. Het rekendecreet verplicht nochtans in artikel 26 verrichtingen te hechten aan het boekjaar waarin ze zich voordoen. Zo heeft de Vlaamse overheid een aantal subsidiestromen budgettair (en bedrijfseconomisch) nog altijd op kasbasis aangerekend en heeft zij onvoldoende rekening gehouden met het prestatiejaar waarop de subsidies betrekking hadden.

⁷ Deze financiering wordt onterecht als ESR 81 – 'Kredietverleningen aan en deelnemingen in bedrijven en financiële instellingen en andere financiële producten' aangerekend, in plaats van op ESR 85 – 'Kredietverleningen en deelnemingen binnen de overheidssector'.

Hoewel de verstrekking van de subsidies en de subsidiebedragen met grote waarschijnlijkheid al vaststonden in 2015, heeft zij een aantal subsidies of subsidiesaldi niet in 2015 geboekt. De algemene rekeningen 2015 bevatten dus afrekeningen van het begrotingsjaar 2014 en de voorschotten voor het werkingsjaar 2015, terwijl de afrekening van het saldo voor het werkingsjaar 2015 naar 2016 verschuift. Het Rekenhof kan de totale impact van deze verschuiving niet kwantificeren, maar wil met de volgende voorbeelden uit diverse beleidsdomeinen illustreren dat de totale impact significant is:

- De Vlaamse overheid heeft de definitieve afrekening van de personenbelasting- en BTW-toewijzingen en dotaties niet toegerekend aan het boekjaar 2015. Nochtans beschikte de Vlaamse overheid op het moment dat zij de algemene rekeningen 2015 finaliseerde over alle nodige parameters. Op dat ogenblik is voldaan aan de voorwaarden van artikel 27, §1, van het rekendecreet en kan de vordering ten aanzien van de federale overheid worden toegerekend aan 2015. De aangepaste begroting 2016 bepaalt de afrekening van het begrotingsjaar 2015 op 94,8 miljoen euro. De uitvoeringsrekening van de begroting 2015 bevat wel de afrekening van het begrotingsjaar 2014.
- Het ministerie Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) boekte 1,8 miljoen euro te ontvangen facturen. In het eerste kwartaal van 2016 hadden echter 8,7 miljoen euro facturen betrekking op prestaties of leveringen die in 2015 plaatsvonden, met een impact op het vorderingensaldo. De doorschuiving van kosten naar 2016 resulteerde in een onderschatting van de rubriek vaste activa met 2,5 miljoen euro en een overschatting van het resultaat met 6,2 miljoen euro. Het grootste deel daarvan heeft betrekking op de DAB Minafonds (respectievelijk 2,1 en 4,7 miljoen euro).
- Zoals in het vorige boekjaar, rekende het Agentschap Binnenlands Bestuur het definitieve saldo van de jaarlijkse dotatie aan het Gemeentefonds voor het jaar 2015 (78,6 miljoen euro) niet in 2015 aan. Gelet op het jaarlijks weerkerend effect bleef de impact op het vorderingensaldo van de Vlaamse overheid in 2015 beperkt tot 2,6 miljoen euro.
- Bij het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) en vooral bij het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid heeft zowel een gedeelte van de geboekte vorderingen als een gedeelte van de aangerekende uitgaven betrekking op subsidies van het voorgaande boekjaar. Zo rekende het departement de afrekeningen van subsidies 2015 voor de diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg en voor de diensten logistieke hulp (in de begroting geraamd op 66,6 miljoen euro⁸) pas in 2016 aan.
- Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) betaalde de werkingstoelagen voor het schooljaar 2015-2016 en rekende die opnieuw budgettair en bedrijfseconomisch aan op kasbasis, in plaats van ze pro rata te spreiden over het schooljaar.
- Het departement Werk en Sociale Economie (WSE) heeft subsidies met betrekking tot het vorige boekjaar aangerekend in het lopende boekjaar. Zo heeft het in 2016 ten minste nog 5,5 miljoen euro subsidies van 2015 geboekt.
- Het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) en het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed hebben begin 2016 bijna 4 miljoen euro uitgaven aangerekend voor prestaties uit 2015.
- Het Rekenhof stelde in de voorgaande begrotingsjaren al vast dat de DAB Vlaams Infrastructuurfonds (VIF) een groot aantal transacties, onder meer ingevolge overheidsopdrachten, niet aanrekende in het begrotingsjaar waaraan de facturen verbonden waren,

⁸ De definitieve afrekeningen waren op 31 mei 2016 nog niet geboekt.

maar pas in het daaropvolgende begrotingsjaar. Daardoor schuift het een gedeelte van de uitgaven door en is de leveranciersschuld in werkelijkheid significant hoger dan uit de rekeningen blijkt. Niettegenstaande het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) het bedrag aan te ontvangen facturen meer dan verdubbelde, heeft het VIF tijdens het eerste kwartaal 2016 nog voor ongeveer 70,6 miljoen euro uitgaven met betrekking tot 2015 en vroeger, aangerekend op de begroting 2016. Dat betekent een toename ten opzichte van 2014, toen het VIF 50,4 miljoen euro uitgaven 2014 en vroeger op de begroting 2015 aanrekende.

- Door de zesde staatshervorming zijn de gewesten bevoegd voor de verkeersveiligheid en heeft de Vlaamse overheid sinds 2015 recht op de opbrengsten van verkeersovertredingen. Zij heeft in 2015 echter nog geen ontvangsten geboekt, ook al had zij die geraamd op 157 miljoen euro. Deze opbrengsten dienen als te innen opbrengst (economische rekening 414) te worden geboekt (zie ook 2.1.5 – ontvangsten).

Volgens het Rekenhof is het mogelijk om op grond van de realisaties van voorgaande boekjaren, een inschatting te maken van de verwachte subsidie-uitgaven of -afrekeningen op het jaareinde. De niet consequente toerekening van subsidies aan het prestatiejaar creëert in de Vlaamse overheid ook een inconsistentie, aangezien sommige entiteiten de subsidies wel correct toerekenen. De aanrekening van subsidies blijft overigens onduidelijk. Die onduidelijkheid beïnvloedt zowel het resultaat van de begrotingsuitvoering als het vorderingensaldo. De bepaling in de circulaire over de eindejaarsverrichtingen dat *te ontvangen facturen* slechts mogen worden aangerekend tot beloop van het toegekende krediet, verhindert in een aantal gevallen de toerekening aan het correcte jaar. Het departement Financiën en Begroting stelde dat het de problematiek in de loop van 2016 zal voorleggen bij de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige normen.

Toelichting en jaarverslag

De toelichting, die bestaat uit een aantal tabbladen, en het jaarverslag geven onvoldoende duiding en toelichting bij de uitvoeringsrekening van de begroting en bij de jaarrekening. De uitvoeringsrapportering van de begroting bevat uitsluitend tabellen met cijfers, waarvan de inhoudelijke bespreking en analyse ontbreekt. Het jaarverslag beschrijft vooral de samenstelling van de rubrieken en rekeningen van de bedrijfseconomische balans en resultatenrekening, maar handelt nog altijd niet over de mate van de Vlaamse overheid haar begrotingsdoelstellingen heeft gehaald.

Bufferkrediet

De begroting 2015 bevatte een provisioneel krediet van 100 miljoen euro voor zogenaamde betaalcidenties. De Vlaamse overheid heeft daarvan maar 54,6 miljoen euro aangewend terwijl er bijvoorbeeld belangrijke bedragen aan te ontvangen facturen niet werden aangerekend bij gebrek aan vereffeningskredieten. Het krediet ging hoofdzakelijk naar de opvang van het tekort aan betaalkredieten bij het Hermesfonds (30 miljoen euro) en het tekort voor de bouw van de clean room bij Imec vzw (9,9 miljoen euro). Het Rekenhof wees al in zijn verslag over de aanpassing van de begroting 2015 op het betaalkredietentekort bij het Hermesfonds.

2.1.3 Verdeling per beleidsdomein

De rekening van de uitvoering van de begroting geeft een geaggregeerd beeld van de begrotingsontvangsten en -uitgaven van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap. Traditioneel worden de begrotings- en uitvoeringscijfers geaggregeerd volgens de aard van het krediet (gesplitste vastleggings- en vereffeningskredieten, variabele kredieten, ...). Het departement Financiën en Begroting voegt wel een rapportering op programmaniveau toe. Deze begrotingstechnische voorstellingswijze blijft echter minder geschikt voor een inhoudelijke analyse van de uitvoering van de begroting.

Het Rekenhof heeft de begrotings- en uitvoeringscijfers uit de uitvoeringsrekening van de begroting in de onderstaande tabel herwerkt tot een rapportering per beleidsdomein. De ontvangsten en uitgaven in deze tabel tonen het relatieve aandeel van elk beleidsdomein in de ontvangsten en uitgaven van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap (exclusief DAB's).

(in miljoen euro)

Beleidsdomein	ONTVANGSTEN				UITGAVEN			
	2014 uitvoering	2015 begroting	2015 uitvoering	%	2014 uitvoering	2015 begroting	2015 uitvoering	%
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid	0,3	0,2	0,4	0,0%	123,4	118,9	116,0	0,3%
Bestuurszaken	7,3	21,3	21,8	0,1%	2.859,8	2.933,5	2.921,7	7,8%
Financiën en Begroting	26.114,1	36.261,1	39.628,6	98,1%	519,8	2.785,3	2.672,2	7,2%
Internationaal Vlaanderen	1,6	0,1	0,6	0,0%	167,9	176,9	174,9	0,5%
Economie, Wetenschap en Innovatie	47,5	30,9	40,9	0,1%	1.106,8	1.242,2	1.225,2	3,3%
Onderwijs en Vorming	109,0	112,8	114,4	0,3%	10.834,9	10.909,8	10.899,0	29,3%
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	26,1	4,8	6,5	0,0%	3.876,9	10.603,2	10.426,5	28,0%
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	2,1	249,1	246,7	0,6%	1.004,6	986,8	978,4	2,6%
Werk en Sociale Economie	1,5	210,7	209,1	0,5%	1.432,6	3.559,3	3.562,0	9,6%
Landbouw en Visserij	3,6	2,0	4,2	0,0%	183,5	181,5	179,2	0,5%
Leefmilieu, Natuur en Energie	19,8	72,6	79,0	0,2%	637,0	604,3	605,6	1,6%
Mobiliteit en Openbare Werken	9,3	201,8	27,1	0,1%	2.675,0	2.529,1	2.519,4	6,8%
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed	-0,7	9,5	6,0	0,0%	825,4	807,4	802,0	2,2%
Hogere entiteiten	0	0	0	0,0%	123,284	128,8	123,0	0,3%
Eindtotaal	26.341	37.177	40.385	100,0%	26.371	37.567	37.205,1	100,0%

2.1.4 Machtiging aan de regering nieuwe begrotingsartikels te creëren

Artikel 12 van het decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting 2015 machtigde de Vlaamse Regering voor te consolideren instellingen met een gewaarborgde leningsmachtiging of te consolideren alternatief gefinancierde investeringsprogramma's nieuwe begrotingsartikelen te creëren. Zo kon zij zelf voor de financiering ervan zorgen en de betrokken bedragen doorgeven. De twee belangrijkste artikelen die de Vlaamse Regering met toepassing van dit artikel heeft gecreëerd zijn GBo-1GID2AY-IS⁹ met 470,8 miljoen euro voor het VIPA en

⁹ Departement WVG – programma *Zorgen voor een kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare infrastructuur voor de zorg- en dienstverlening in het kader van de persoonsgebonden aangelegenheden* – doelstelling VIPA.

CBo-1CEB2AA-PA¹⁰ met 400 miljoen euro voor de VMSW. De onderstaande tabel overziet de opbouw van de kredieten van de algemene uitgavenbegroting (ministeries).

(in miljoen euro)

	Vereffeningskredieten
Initiële begroting	36.838,9
Begrotingsaanpassing	-295,0
Variabele kredieten	129,5
Kredieten volgens artikel 12 aangepaste begroting 2015 en herverdeling tussen ministerie en DAB's	893,7
Totaal	37.567,1

2.1.5 Ontvangsten

De uitvoering van de zesde staatshervorming had een belangrijke invloed op de begrotingsuitvoering 2015 van de Vlaamse Gemeenschap. Zo stegen de ontvangsten bij het beleidsdomein Financiën en Begroting tegenover 2014 met 13,5 miljard euro. De totale ontvangsten van het beleidsdomein bedroegen 39,6 miljard euro. Zij vormden 98,1% van de totale ontvangsten van de Vlaamse overheid.

De opheffing van het VRT-pensioenfonds (245,5 miljoen euro ontvangsten) en de overdracht van het historisch opgebouwde begrotingssaldo bij de VDAB naar de algemene middelen (195,4 miljoen euro) zorgden respectievelijk bij de beleidsdomeinen Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) en WSE voor belangrijke eenmalige ontvangstentoesnames.

In 2015 boekte de Vlaamse overheid nog geen opbrengsten uit verkeersboetes, terwijl die nochtans waren begroot op 157 miljoen euro (beleidsdomein MOW). De administratie heeft momenteel nog geen definitief zicht op de ontvangsten 2015 uit verkeersboetes. Het overleg tussen de federale overheid en de drie gewesten heeft vooralsnog niet uitgewezen wie bevoegd is voor bepaalde overtredingen. De toewijzing van de ontvangsten aan een bepaald gewest of aan de federale overheid blijkt niet altijd eenduidig te zijn.

Ontvangsten ingevolge de bijzondere financieringswet

Ingevolge de bijzondere financieringswet (BFW) heeft Vlaanderen recht op personenbelasting- en BTW-toewijzingen, alsook op dotaties en Vlaamse gewestelijke opcentiemen op de personenbelasting.

De Vlaamse overheid heeft de personenbelasting- en BTW-toewijzingen en de dotaties in de uitvoeringsrekening van de begroting aangerekend op het moment van de doorstortingen zoals die bepaald zijn in de wettelijke en reglementaire regels voor de toekenning ervan. Dit is niet conform het rekendecreet (zie punt 2.1, jaarafgrenzing). ESR-matig worden deze middelen aangerekend op het moment dat de betalingen volgens de geldende voorschriften moeten plaatsvinden (betaalkalender van de toegewezen bedragen of de dotaties)¹¹.

¹⁰ Departement Financiën en Begroting – programma *Opvolgen en optimaliseren van de financiële situatie van de Vlaamse overheid* – doelstelling Actief schuldbeheer.

¹¹ ESR 2010, par. 4.119.

Voor de voorschotten op de opcentiemen volgt de Vlaamse overheid in de uitvoeringsrekening van de begroting hetzelfde aanrekeningsprincipe (betaling van de voorschotten in 2015 volgens de BFW). Die aanrekeningen zijn volgens het rekendecreet echter niet correct. De opcentiemen zijn immers geen transfers van de federale overheid, maar een Vlaamse belasting op inkomen, die de FOD Financiën in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest inkohiert. Volgens het rekendecreet dient de aanrekening te gebeuren wanneer de vordering vaststaat. ESR-matig worden deze middelen volgens het advies van het Instituut van de Nationale Rekeningen (INR) over de zesde staatshervorming verwerkt op het moment van de effectieve vaststelling van het verschuldigde bedrag (bij de inkohiering of bij de ontvangst met terugrekening naar de inkohiering als de belastingplichtige moet bijbetalen). Het Rekenhof stelt vast dat de gewestelijke opcentiemen ten onrechte werden aangerekend op een ESR-code 49.40 (inkomensoverdrachten van de federale overheid), terwijl ze een gewestelijke belasting zijn en bijgevolg moeten worden aangerekend op ESR-code 37.

In de uitvoeringsrekening van de begroting rekent de Vlaamse overheid de ontvangsten ingevolge de BFW aan op slechts twee begrotingsartikelen¹². Op het niveau van de basisallocatie of de economische rekening is er evenmin een verdere uitsplitsing. Op die manier rekent de Vlaamse overheid meer dan 30 miljard euro ontvangsten aan op twee budgettaire combinaties en één economische rekening. De administratie heeft voorgesteld in de omschrijving van de boekingen een verdere detaillering te geven.

Gelet op het belang van deze ontvangsten beveelt het Rekenhof aan om minstens voor elke component zoals weergegeven in de BFW en in de toelichting bij de begroting in een aparte boekhoudcombinatie te voorzien.

De definitieve afrekeningen 2015, die op de begroting 2016 zijn aangerekend, bedragen 94,8 miljoen euro. De definitieve afrekeningen 2014, die op de begroting 2015 werden aangerekend, bedroegen -69 miljoen euro. De impact op het vorderingensaldo 2015 van de evolutie van de afrekeningen bedroeg dus 163,9 miljoen euro.

De uitgaven die overeenkomstig de BFW van de toegewezen bedragen in mindering werden gebracht, met name 84,5 miljoen euro responsabiliseringsbijdrage voor de pensioenen en 30,2 miljoen euro bijdrage Pendelfonds, zijn als minderontvangst verwerkt in de totalen van de toegewezen bedragen. De Vlaamse overheid kon daar dus niet over rapporteren langs de boekhoudcombinaties uit Orafin. Het INR adviseerde expliciet de stromen met betrekking tot de bijdrage Pendelfonds rechtstreeks als onderlinge overdrachten in de rekening van de gewesten op te nemen, dus als overdracht aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Vlaamse overheid zal hieraan gevolg geven vanaf begrotingsjaar 2017 voor wat betreft de dotatie aan het Pendelfonds. Voor wat betreft de responsabiliseringsbijdrage kwam er geen reactie. Tot en met de jaarrekening 2014 werd de responsabiliseringsbijdrage voor de pensioenen wel aangerekend als uitgave in de economische hergroepering. De ontvangsten uit de nieuwe dotaties en de opcentiemenvoorschotten zijn bruto aangerekend in de uitvoeringsrekening van de begroting. De inhoudingen door de federale overheid voor beheerskosten en de uitgaven die federale operatoren in naam en voor rekening van Vlaanderen hebben verricht voor de verleende prestaties aan de wettelijke (en nu decretale) voorwaarden zijn wel bij de uitgaven in rekening gebracht.

¹² CBo-gCFBAAB-OW (basisallocatie gCl005) en CBo-gCFBAAH-OW (basisallocatie gCK012).

Gewestelijke belastingen

In 2015 heeft Vlaamse Belastingdienst (Vlabel) de inning en invordering van de erfbelasting¹³ en van de Vlaamse registratiebelastingen¹⁴ overgenomen. Vlaanderen voegde deze nieuwe belastingen toe in de Vlaamse Codex Fiscaliteit en in het Vlaams Fiscaal Platform (VFP). De onderstaande tabel geeft voor 2014 en 2015 een overzicht van de twee gewestbelastingen (planbatenheffing en leegstandsheffing) en de gewestelijke belastingen geïnd door Vlabel en de FOD Financiën. De tabel vermeldt voor elke belasting de uitvoeringcijfers uit de algemene rekeningen, aangerekend volgens de principes van het rekendecreet, en volgens het principe van de transactionele kas (terugrekening van kasontvangst naar inkohiering).

Het Rekenhof beveelt aan voor de artikelen waar achteraf een extra-comptabele correctie volgt, dit te vermelden in de toelichting bij de rekeningen.

Voor de onroerende voorheffing, verkeersbelasting en erfbelastingen (exclusief fiscale regularisaties) neemt de tabel de kasontvangsten van maart 2015 tot en met februari 2016 in rekening. Voor de belasting op inverkeerstelling en het Eurovignet houdt hij rekening met de kasontvangsten van januari 2015 tot en met december 2015. Voor de registratiebelasting zijn de kasontvangsten van januari 2015 tot en met half maart 2016 in rekening gebracht.

(in miljoen euro)

	2014			2015			% ¹⁵
	Begroting	Uitvoering algemene rekening	Uitvoering na ESR correctie	Begroting	Uitvoering algemene rekening	Uitvoering na ESR correctie ¹⁶	
Geïnd door Vlaamse Belastingdienst	1.364,1	1.371,1	1.371,1	5.504,9	4.856,9	5.241,5	95%
Verkeersbelasting	993,2	997,1	997,1	999,5	1.008,0	1.017,4	102%
BIV	200,2	197,4	197,4	200,5	189,2	193,5	96%
Eurovignet	52,5	54,1	54,1	54,0	39,7	47,4	88%
Onroerende voorheffing	103,8	104,6	104,6	107,1	103,7	104,8	98%
Erfbelastingen	nvt	nvt	nvt	1.595,9	1.475,2	1.375,3	86%
Registratiebelastingen	nvt	nvt	nvt	2.536,3	2.037,3	2.499,3	99%
Planbatenheffing	8,0	7,1	7,1	3,1	-9,0	-9,0	-289%
Leegstandsheffing	6,4	10,8	10,8	6,4	12,8	12,8	199%
Geïnd door FOD Financiën	4.104,0	3.985,2	3.973,9	93,3	721,0	87,8	94%
Erfbelastingen	1.640,4	1.597,5	1.417,1	0,0	418,4	0,0	nvt
Registratiebelastingen	2.369,9	2.306,6	2.472,9	0,0	214,8	0,0	nvt
Spelen en Weddenschappen	36,2	29,4	30,4	36,2	28,4	35,6	98%
Ontspanningstoestellen	28,4	24,3	26,0	28,4	31,0	27,7	98%
Eurovignet	29,0	27,4	27,5	28,7	20,2	24,5	85%
Openingsbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	nvt
Onroerende voorheffing	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	nvt
Totaal	5.468,1	5.356,3	5.345,0	5.598,2	5.577,9	5.329,3	95%

¹³ Voorheen de successierechten.

¹⁴ Voorheen de registratierechten op verkopen, op verdelingen, op hypotheekvestigingen en op schenkingen.

¹⁵ Uitvoeringspercentage begroting versus uitvoering na ESR-correctie.

¹⁶ Volgens de Economische hergroepering van 24 mei 2016.

De overdracht van de inning van de erfbelastingen en registratiebelastingen naar Vlabel deed de federale inning in 2015 dalen tot 87,8 miljoen euro.

De toepassing van het principe van transactionele kas bracht voor de registratiebelastingen een positieve ESR-correctie van 462 miljoen euro mee, en voor de erfbelastingen een negatieve ESR-correctie van 100 miljoen euro.

De opbrengst van de registratiebelastingen bleef 37 miljoen euro onder de ramingen, maar overtrof de ontvangsten 2014 met 27 miljoen euro. Voor de erfbelastingen bleef de uitvoering 220 miljoen euro onder de ramingen en 42 miljoen euro onder de uitvoering 2014.

Correcties op vorderingen die in het verleden ten onrechte als begrotingsontvangst aangerekend werden, leidden tot een negatieve aanrekening van 8,9 miljoen euro op de planbatenhelling.

De leegstandsheffing kende een zeer lage inningsgraad. De geboekte vorderingen 2015 bedroegen 12,7 miljoen euro, terwijl de openstaande vorderingen 37,3 miljoen euro¹⁷ bedroegen.

De begroting 2015 en Orafin hebben de vier registratiebelastingen¹⁸ samengenomen.

Het Rekenhof beveelt aan voor de verschillende belastingen uit de Vlaamse Codex Fiscaliteit in afzonderlijke begrotingsartikelen te voorzien.

2.1.6 Uitgaven

De stijging van de uitgaven bij het beleidsdomein Financiën en Begroting (FB) met 2,2 miljard euro tegenover 2014 is voornamelijk een gevolg van de overgedragen bevoegdheid inzake fiscale uitgaven met betrekking tot de woonfiscaliteit en het arbeidsmarktbeleid. Bij het beleidsdomein WVG stegen de uitgaven van 3,9 miljard euro in 2014 tot 10,4 miljard euro in 2015. Ze vertegenwoordigen aldus 28,0% van de totale uitgaven 2015. De belangrijkste oorzaken van de toename zijn de nieuwe bevoegdheden ingevolge de staatshervorming (3,5 miljard euro gezinsbijslag, 1,4 miljard euro financiering van de woonzorgcentra, 0,3 miljard euro uitvoering van de sociale akkoorden in de woonzorgcentra, 0,4 miljard euro tegemoetkoming hulp aan bejaarden). Ook voor beleidsdomein WSE stegen de uitgaven met meer dan 2 miljard euro tegenover 2014, hoofdzakelijk door de overgehevelde bevoegdheden (+1,9 miljard euro, waarvan 1 miljard euro voor dienstencheques).

De kredieten voor de overgedragen werkgelegenheidsbevoegdheden werden (voorlopig) met 83,1 miljoen euro overschreden, waarvan 55,9 miljoen euro voor dienstencheques. Ook de uitgavenkredieten voor woonfiscaliteit en het hulpmiddelenbeleid kenden voorlopige overschrijdingen met respectievelijk 18,3 en 3,0 miljoen euro.

¹⁷ Zie hoofdstuk *Vorderingen korte termijn*.

¹⁸ Schenkbelasting, verdeelrecht, verkooprecht, recht op hypotheekvestiging.

2.2 Bedrijfseconomische balans en resultatenrekening

Het rekendecreet heeft de algemene rekeningen uitgebreid van een louter budgettaire rapportering tot een geïntegreerde bedrijfseconomische en budgettaire analyse van de financiële toestand en resultaten van de Vlaamse ministeries en diensten met afzonderlijk beheer. Sinds het boekjaar 2012 heeft het Rekenhof zijn traditionele controles van de uitvoeringsrekening van de begroting uitgebreid met een controle van de bedrijfseconomische balans en resultatenrekening van de Vlaamse ministeries en DAB's.

2.2.1 Balansgegevens

De onderstaande tabel vergelijkt de balansgegevens 2015 met die van het vorige boekjaar.

(in miljoen euro)

	2014	2015		2014	2015
ACTIVA			PASSIVA		
Nog te verwerken facturen	6,5	31,1	Kapitaal	26.783,2	27.017,8
Immateriële vaste activa	23,7	28,2	Reserves	11,0	9,3
Materiële vaste activa	28.882,4	29.387,4	Overgedragen resultaat	313,0	2.834,9
Financiële vaste activa	3.793,5	4.592,7			
VASTE ACTIVA	32.706,2	34.039,4	EIGEN VERMOGEN	27.107,2	29.862,1
Vorderingen op meer dan één jaar	1.880,1	226,6	Schulden op meer dan één jaar	2.379,7	2.153,3
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.381,0	1.677,9	Schulden op ten hoogste één jaar	6.043,7	4.927,4
Geldbeleggingen	1,5	1.127,0	• <i>Schulden op meer dan een jaar die binnen het jaar vervallen</i>	387,0	1.312,6
Liquide middelen	0,1	416,6	• <i>Financiële schulden</i>	1.911,8	755,0
Overlopende rekeningen	91,2	44,5	• <i>Handelsschulden</i>	2.595,8	452,2
			• <i>Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	910,9	935,2
			• <i>Overige schulden</i>	238,2	1.472,5
			Overlopende rekeningen	529,4	589,3
VLOTTENDE ACTIVA	3.353,9	3.492,7	VREEMD VERMOGEN	8.952,9	7.080,7
TOTAAL	36.060,1	37.532,1	TOTAAL	36.060,1	37.532,1

2.2.2 Commentaren en opmerkingen van het Rekenhof bij de balans

Inventaris

Artikel 23 van het rekendecreet verplicht een jaarlijkse inventaris op te stellen van alle activa en passiva van het vermogen. Artikel 86 schort artikel 23 op, waardoor dat nog niet in werking is. Het departement Financiën en Begroting weet niet wanneer artikel 23 in werking zal treden.

Immateriële vaste activa

De netto boekwaarde van de immateriële vaste activa, inclusief software, steeg in 2015 met 4,5 miljoen euro, tot 28,2 miljoen euro¹⁹. Ondanks de afschrijving van de immateriële vaste activa, stelt het departement Financiën en Begroting de buiten gebruik gestelde immateriële vaste activa niet *boekhoudkundig* buiten gebruik. Daardoor stelt het departement de begin- en eindsaldi van de aanschaffingswaarde, de gecumuleerde afschrijvingen en de waardeverminderingen die zij in de toelichting opneemt, te hoog voor.

Het Rekenhof vraagt het departement de immateriële vaste activa die niet meer in gebruik zijn door of in het bezit zijn van de Vlaamse overheid, ook boekhoudkundig buiten gebruik te stellen.

Materiële vaste activa

De netto boekwaarde van de materiële vaste activa bedroeg eind 2015 29.387,4 miljoen euro of 79% van het balanstotaal van de Vlaamse overheid.

Aangroei in 2015

De materiële vaste activa kenden een bruto-aangroei van 592,3 miljoen euro, waarvan 265,2 miljoen euro wegen en fietspaden, 233,4 miljoen vaste activa in aanbouw bij het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) en 64,2 miljoen gebouwen bij het beleidsdomein Bestuurszaken (BZ).

De wegen- en fietspadenaangroei omvat de inkanteling van een aantal projecten van het FFEU, waarbij het departement Financiën en Begroting vier projecten overboekte naar het beleidsdomein MOW. Het Rekenhof heeft al vorig jaar opgemerkt dat de overheid de FFEU-investeringen per project overboekt, maar dat zij geen informatie beschikbaar stelt over de deelprojecten. Dat maakt een correcte opvolging van de materiële vaste activa onmogelijk. De minister heeft in 2014 geantwoord dat *een gedetailleerde inventaris van de activa die in Orafin in globaliteit werden opgenomen, ter beschikking was bij de desbetreffende entiteiten*. Het departement kon evenwel geen gedetailleerde inventaris voorleggen.

De Vlaamse overheid heeft niet alle overdrachten van wegen, of gedeelten ervan, aan gemeenten consequent en tijdig geregistreerd. Het departement Financiën en Begroting meldde dat het in 2016 start met het project 2016-2020 – *Optimalisatie inventaris investeringsgoederen behorende tot de rechtspersoon de Vlaamse Gemeenschap en rechtspersonen die ingestapt zijn in Orafin*. Het gaat om een meerjarig project, waarbij in 2016 de nadruk ligt op de onroerende goederen. In het kader van dit project zal een afstemming met de diverse databanken plaatsvinden, waaronder de vastgoeddatabank. Ook zullen de vereiste correcties of aanpassingen gebeuren.

¹⁹ De immateriële vaste activa omvatten 'concessies en octrooien', databanken, emissierechten en 'overige immateriële vaste activa' en situeren zich voornamelijk bij de beleidsdomeinen LNE (16,3 miljoen euro), RWO (5,4 miljoen euro) en WSE (3,9 miljoen euro).

Het Rekenhof beveelt aan een procedure op te stellen om dergelijke fouten in de toekomst te vermijden. Het departement nam kennis van de aanbeveling.

In 2015 heeft het departement Financiën en Begroting het VAC Hasselt in het beleidsdomein Bestuurszaken overgeboekt van de economische rekening 270.000 – *Vaste activa in aanbouw*, naar de economische rekening 221.000 – *gebouwen*. Daarmee kwam het tegemoet aan de opmerkingen van het Rekenhof om dit actief over te boeken naar de correcte economische rekening.

Afschrijvingen

De jaarafschrijvingen bedroegen in 2015 slechts 77 miljoen euro of 0,26% van de netto boekwaarde van de vaste activa.

De Vlaamse overheid baseert haar waarderingsregels voor de materiële vaste activa nog altijd op het (verouderde) koninklijke besluit van 25 juni 1976 betreffende de afschrijvingen en rechtzettingen in de vermogenscomptabiliteit van de Staat. De afschrijvingstermijnen die dit koninklijk besluit oplegt, stroken niet met de economische levensduur van de investeringen. Zo is de belangrijkste deelrubriek van de materiële vaste activa, de werken van burgerlijke bouwkunde²⁰ (22.765 miljoen euro) op grond van het bovengenoemde Koninklijke besluit vrijgesteld van afschrijving. De materiële vaste activa niet of laattijdig afschrijven, leidt tot een significante overwaardering van zowel de materiële vaste activa als het eigen vermogen en verhoogt kunstmatig het balanstotaal.

De minister antwoordde in het verleden dat *het koninklijk besluit tot vaststelling van het boekhoudplan van toepassing op de federale staat en op de gemeenschappen, de gewesten en de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie van 10 november 2009 een uniforme benadering beoogt inzake de waarderingsregels*.

De Vlaamse Regering richtte daarvoor in 2015 de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen op. De problematiek inzake de waarderings- en afschrijvingsregels van de materiële vaste activa staat in 2016 op de agenda. Het is noodzakelijk de aangepastheid van de afschrijvingsregels te evalueren en die regels, waar nodig, in overeenstemming te brengen met de werkelijke economische levensduur van de betrokken activa. Als dit waarderingsprobleem niet tijdig wordt opgelost, wordt dit een pijnpunt voor de certificering van de algemene rekening van 2020.

Het Rekenhof beschikt niet over de nodige gegevens om de impact van de afschrijvingen op grond van de resterende afschrijvingstermijn te berekenen. Sommige Orafinrapporten bevatten wel de financiële gegevens, maar weerspiegelen volgens het departement Financiën en Begroting niet de realiteit. Het Rekenhof stelde ook vast dat een aantal financiële rapporten activa bevatten zonder vermelding van de aanschaffingswaarde en afschrijvingstermijn, wat een herberekening van afschrijvingen bemoeilijkt.

Het Rekenhof merkt tevens op dat de Vlaamse overheid de toegepaste waarderings- en afschrijvingsregels niet uiteenzet in de toelichting bij de jaarrekening.

²⁰ De werken van burgerlijke bouwkunde omvatten de 'wegen en fietspaden', vliegvelden, 'kanalen en stromen', waterzuiveringsstations, 'zeewering, vaargeulen, dijken', havens en pijpleidingen.

Vaste activa in aanbouw

De Vlaamse overheid rekent investeringsprojecten (terecht) aan op een tussenrekening tot zij ze effectief in gebruik neemt. Deze vaste activa in aanbouw bedroegen eind 2015 3.574,9 miljoen euro. Zij worden niet afgeschreven.

Ook heel wat afgewerkte investeringsprojecten bleven echter in deze rubriek staan, doordat de informatie over de ingebruikname ervan niet doorstroomde naar de boekhouding. Zo heeft de Vlaamse overheid in 2015 259,4 miljoen euro toegevoegd aan de activa in aanbouw, maar slechts 76 miljoen euro overgeboekt naar een andere vast-actiefcategorie.

Het Rekenhof onderzocht de ouderdomsbalans van de activa in aanbouw: 64,7% of 2.312 miljoen euro betrof investeringsprojecten van meer dan vijf jaar oud; 50,4% of 1.801 miljoen euro betrof investeringsprojecten van meer dan tien jaar oud. Het is volgens het Rekenhof weinig waarschijnlijk dat deze projecten eind 2015 nog niet afgewerkt en in gebruik genomen waren.

De afschrijvingstermijn start bij de overboeking naar de betrokken vast-actiefcategorie. Het Rekenhof berekende voor de vaste activa in aanbouw de impact van de afschrijvingen op grond van de resterende afschrijvingstermijn en stelde vast dat een aantal activa al volledig afgeschreven zouden zijn.

Het Rekenhof merkt op dat de activa in aanbouw die al afgewerkt zijn en in gebruik zijn, moeten worden overgeboekt naar de correcte vast-actiefcategorie en dat er onmiddellijk de correcte afschrijvingen moet op worden toegepast.

Pps-projecten

In overeenstemming met advies 2016/1 van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen dienen, vanaf boekjaar 2016, door het INR geherkwalificeerde pps-projecten²¹ bedrijfseconomisch als een financiële lease te worden behandeld. Dat houdt de boeking in van zowel een bruto-investering in de vaste activa, als van een financiële schuld.

Het Rekenhof raadt aan tijdig te starten met de uitvoering van dit advies, en dit met het oog op een correcte weergave van die projecten in de balans van de Vlaamse overheid.

Financiële vaste activa

De Vlaamse Gemeenschap beschikte op 31 december 2015 over 4,6 miljard euro financiële vaste activa. Het grootste deel ervan vormen de participaties in verbonden ondernemingen (3,2 miljard euro), aangevuld met een aantal minderheidsparticipaties (0,7 miljard euro). De belangrijkste verrichtingen in 2015 betroffen de kapitaalverhoging in de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) van 211,3 miljoen euro, de inboeking van een openstaande vordering op de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen ten belope van 330,6 miljoen euro en de kapitaalvolstorting van de participatie in Finlab NV van 37,5 miljoen euro.

²¹ Het gaat hier voornamelijk over de DBFM Scholen van Morgen.

In 2015 heeft de Vlaamse overheid de participatie in het Vlaams Energiebedrijf overgedragen aan de PMV (50 miljoen euro) en de participatie in Jobpunt Vlaanderen²² verkocht (boekwaarde 1,4 miljoen euro). Op de balansdatum boekte zij echter geen vordering of ontvangst voor deze verkoop. Zij nam de volledige boekwaarde als minwaarde in resultaat.

De waardering van de financiële vaste activa stoelt in een aantal gevallen nog altijd op de historische aanschaffingswaarde. Als gevolg daarvan is de netto boekwaarde hoger dan de intrinsieke waarde van een aantal participaties. Zo is de netto boekwaarde van de participatie in de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM) door een aantal kapitaalverhogingen opgelopen tot 822,2 miljoen euro, terwijl de intrinsieke waarde van de BAM volgens de jaarrekening eind 2014 was gedaald tot 701 miljoen euro. Ook de participaties van de VRT en Diestsepoort NV bleven gewaardeerd op respectievelijk 235,5 en 18,4 miljoen euro, terwijl de intrinsieke waarde volgens de jaarrekeningen aanzienlijk lager was (respectievelijk 214,8 miljoen euro en 4,4 miljoen euro). De Vlaamse overheid dient de waarderingen van zijn participaties continu te monitoren en waardeverminderingen te boeken als waardedalingen duurzaam zijn.

De informatie over de financiële vaste activa in de toelichting bevat een aantal onvolkomenheden:

- Zo vermeldt de staat van de financiële vaste activa zowel aanschaffingen als overdrachten en overboekingen van participaties in verbonden ondernemingen voor een totale waarde van 1 miljard euro. Dat geeft een verkeerd beeld van de werkelijke situatie aangezien dit bedrag hoofdzakelijk bestaat uit correctieboekingen. De werkelijke nieuwe participaties bedroegen slechts 211,6 miljoen euro.
- In de lijst met ondernemingen waarin de Vlaamse Gemeenschap een deelneming bezit, ontbreken de participaties in Diestsepoort NV, de Internationale Luchthaven Kortrijk-Wevelgem, de Luchthavenontwikkelingsmaatschappijen Antwerpen en Oostende-Brugge, en Viapass.

Vorderingen lange termijn

De vorderingen op meer dan 1 jaar namen af van 1,8 miljard euro tot 226 miljoen euro. De daling is hoofdzakelijk het gevolg van de versnelde terugbetaling door KBC van de lening van 2009²³. De onderstaande tabel overziet de terugbetalingen door KBC van hoofdsom, boete en dividenden. In totaal betaalde KBC ruim 6 miljard euro terug van de lening van 3,5 miljard euro uit 2009.

(in miljoen euro)

Ontvangstdatum	Kapitaal	50% boete	Dividend	Eindtotaal
12/05/2011	0,00	0,00	297,80	297,80
17/05/2013	0,00	0,00	297,80	297,80
03/07/2013	1.166,67	583,33	0,00	1.750,00
08/01/2014	333,33	166,67	0,00	500,00
22/05/2015	0,00	0,00	170,72	170,72
28/12/2015	2.000,00	1.000,00	0,00	3.000,00
Eindtotaal	3.500,00	1.750,00	766,31	6.016,31

²² Nu Vlaams Selectiecentrum voor het Overheidspersoneel.

²³ Van de 2 miljard euro openstaande vordering op KBC, was 333 miljoen euro al overgeboekt naar korte-termijnvorderingen gelet op de geplande terugbetaling van dit bedrag volgens de laatste begrotingscontrole van 2015.

Na de volledige terugbetaling door KBC rest als belangrijkste openstaande lange-termijnvordering de achtergestelde lening op de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM) van 176,5 miljoen euro²⁴.

Vorderingen korte termijn

De openstaande korte-termijnvorderingen bedroegen eind 2015 1.677 miljoen euro, wat een stijging betekent met bijna 300 miljoen euro ten opzichte van de situatie eind 2014. Deze stijging is bijna uitsluitend veroorzaakt doordat Vlabe de vorderingen van registratiebelastingen en erfbelastingen sinds 1 januari 2015 int.

De Vlaamse overheid heeft in het totale openstaande bedrag onterecht ook het volledige openstaande bedrag van 58,4 miljoen euro voor toegekende energieleningen²⁵ opgenomen. Deze vorderingen zijn lange-termijnvorderingen die op de balans thuishoren onder rubriek 29 – vorderingen op meer dan één jaar, en, voor het gedeelte dat binnen het jaar vervalt, de rubriek 40/41 – vorderingen op ten hoogste één jaar.

Volume 9 van de jaarrekening dient de openstaande vorderingen uit te splitsen, waarbij het moet aangeven of de debiteuren zich binnen of buiten de consolidatiekring bevinden, en de jaarrekening dient ook een ouderdomsbalans te bevatten. Zij biedt echter nauwelijks zicht op de onderverdeling binnen-buiten consolidatiekring. Van de 1,6 miljard euro totale openstaande vorderingen catalogeert ze amper 20 miljoen euro als vorderingen buiten de consolidatiekring. Het overgrote deel catalogeert ze niet. Ook de ouderdomsbalans is onvolledig. Zij bevat slechts 416 miljoen euro van de 1,6 miljard euro openstaande vorderingen. De toelichting geeft dan ook een onvolledig beeld van de openstaande vorderingen. Het Rekenhof formuleert deze opmerking al sinds de rekening 2012.

De onderstaande alinea's overzien de belangrijkste rubrieken van de openstaande vorderingen.

Vorderingen Orafin

De belangrijkste openstaande vordering in deze rubriek blijft de oninbare vordering van het Agentschap Wonen op de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) van 59,3 miljoen euro²⁶, die nog altijd niet ten laste van het resultaat is genomen. Dit bedrag is evenmin geboekt als schuld bij de VMSW. Het Rekenhof merkt dit reeds op sinds 2012.

Het UZ Gent moet de Vlaamse overheid nog 20,6 miljoen euro betalen voor de gebruikersvergoeding. De Vlaamse overheid moet dan weer hetzelfde bedrag aan het UZ Gent betalen voor

²⁴ Deze lange-termijnvordering dient te worden geboekt op de economische rekening 281 als vordering op een verbonden onderneming.

²⁵ Het Vlaams Energieagentschap heeft naar aanleiding van de zesde staatshervorming de bevoegdheid over de energieleningen overgenomen van de federale overheid (langs het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost – FRGE). Dat impliceert een overname van de activiteiten door de gewesten, evenals van de vorderingen ten aanzien van de energiehuisen en de schulden ten aanzien van de federale schatkist, elk voor zijn aandeel. De bepaling van het aandeel van het Vlaams Gewest in de uitstaande schuld steunt op de uitstaande vorderingen ten aanzien van de Vlaamse energiehuisen op 31 december 2014. Het Vlaams Energieagentschap (VEA) heeft 52,19 miljoen euro vorderingen ten aanzien van de energiehuisen overgenomen.

²⁶ Vervaldatum 30 oktober 2001.

het onderhoud van de terreinen en gebouwen. Concreet gaat het dus om schuldvergelijking in twee richtingen van een identiek bedrag voor hetzelfde boekjaar. Het UZ Gent heeft deze bedragen in haar boekhouding correct geboekt als opbrengst en als kost²⁷. De Vlaamse overheid heeft alleen de vordering geboekt. Bij de begrotingscontrole 2015 is immers beslist de gebruikersvergoeding eenmalig niet toe te kennen aan het UZ Gent. Dat verhinderde de vereffening van de openstaande vordering bij het UZ Gent, met een onterechte positieve impact op het ESR-vorderingensaldo van 20,6 miljoen euro. Het Rekenhof merkt op dat de boekhoudingen van het UZ Gent en van het ministerie in overeenstemming moeten worden gebracht.

De vorderingen van de DAB Minafonds, beheerd door de agentschappen OVAM, VLM en VMM, bedroegen respectievelijk 20,0 miljoen euro, 3,5 miljoen euro en 13,8 miljoen euro. Voor de OVAM en de VLM kon de DAB de ontvangen rapporteringen reconciliëren. Voor de VMM-vorderingen vergen resterende, beperkte verschillen met de (laattijdig) ontvangen rapporteringen nog uitklaring²⁸.

In zijn rekeningenboek over 2013 merkte het Rekenhof al op dat het VIF de openstaande vorderingen met veel vertraging inde, door juridische geschillen of procedurele vertragingen in schadedossiers, maar ook door een gebrek aan opvolging van de openstaande vorderingen. Het aandeel van de meer dan een jaar vervallen vorderingen in het geheel van de openstaande vorderingen bedroeg eind 2015 nog ongeveer 40% (tegenover 45% in 2013). Het grootste gedeelte van deze vervallen vorderingen situeerde zich nog altijd bij de opbrengsten van nevenbedrijven langs autosnelwegen (14,1 miljoen euro) als gevolg van een discussie met de federale belastingadministratie over het verschuldigd zijn door deze nevenbedrijven van roerende voorheffing op een deel van de concessievergoeding. Verder droegen vooral ook de schadedossiers bij tot de 18,3 miljoen euro meer dan een jaar vervallen vorderingen eind 2015.

Het departement Mobiliteit en Openbare Werken betaalt de sociale lasten van de personeelsleden van de DAB Loodswezen aan de instellingen van de sociale zekerheid en vordert deze bedragen terug van de DAB. Budgettair rekent de Vlaamse overheid deze vorderingen aan op een orderekening. De DAB Loodswezen kampt echter al geruime tijd met liquiditeitsproblemen en kan de vorderingen niet tijdig terugbetalen. Eind 2015 was de openstaande interne vordering opgelopen tot 52,5 miljoen euro. Omdat Orafin deze schulden pas boekt bij de effectieve betaling, ontbreekt dit bedrag als interne schuld in de balans van de Vlaamse overheid. De aanrekeningen dienen plaats te vinden op transactiebasis, conform het rekendecreet.

In het verleden werkte de Vlaamse overheid met een aantal globale debiteuren, van wie zij het detail opvolgde in een onderliggend systeem. Deze debiteuren ondergingen de laatste jaren door gewijzigde boekingsprocedures weinig of geen verrichtingen, maar vertonen nog een aantal openstaande saldi²⁹. Voor elk van deze debiteuren dient de Vlaamse overheid uit te zoeken of het openstaande saldo overeenstemt met de onderliggende details.

²⁷ Het UZ Gent verkreeg daarvoor de goedkeuring van de regeringscommissaris en de inspecteur van financiën.

²⁸ Zie ook de brief bij de controle van de jaarrekening 2015 van de DAB Minafonds.

²⁹ Boeking Hefingen LNE voor 1,4 miljoen euro (2009), boeking waarborgbeheer RWO voor 1,1 miljoen euro (2010), GEB belastingplichtige RWO voor 0,9 miljoen euro (2009).

1,5 miljoen euro openstaande vorderingen ten opzichte van Essent uit administratieve geldboetes voor het niet voldoen aan de groenestroomquota, werden betwist bij de rechtbank van eerste aanleg.

Ten opzichte van de Europese Commissie stond een saldo van 1,6 miljoen euro open, waarvan ongeveer 1 miljoen euro op 31 december 2015 vervallen was. Het betrof vooral subsidies in het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken.

Vorderingen Vlaamse Belastingdienst

Het agentschap Vlaamse belastingdienst (Vlabel) volgt zijn fiscale vorderingen zelf administratief op in het Vlaams Fiscaal Platform. Het departement Financiën en Begroting neemt de verrichtingen van Vlabel globaal over in Orafin. Het totaal bedrag aan openstaande vorderingen in Vlabel bedroeg eind 2015 1,1 miljard euro. Het openstaand bedrag op de balans stemde niet volledig overeen met de openstaande saldi in het Vlaams Fiscaal Platform.

(in miljoen euro)

	2014	2015	Evolutie	
			absoluut	- in %
Onroerende voorheffing	256,7	291,5	34,8	13,6%
Verkeersbelasting	219,2	215,0	-3,6	-1,7%
Belasting Inverkeerstelling	44,8	42,7	-2,1	-4,8%
Leegstand Bedrijfsruimten	54,3	58,3	4,0	7,4%
Eurovignet	11,1	4,2	-6,9	-61,8%
Planbatenheffing	3,7	3,4	-0,3	-8,4%
Erfbelastingen	-	383,9		
Registratiebelastingen		123,7		
Totaal	589,8	1.122,8		

Voor de onroerende voorheffing steeg het openstaande saldo eind 2015 tegenover 2014 met 34,8 miljoen euro, tot 291,5 miljoen euro. Volgens Vlabel was dat het gevolg van het vertraagd op gang komen van de invorderingsprocedure doordat het kadaster de bestanden pas later aanleverde. In 2015 diende Vlabel ook meer herinneringen te versturen dan in 2014, wat erop kan wijzen dat er later betaald werd dan in 2014³⁰.

Voor de verkeersbelasting (215 miljoen euro), BIV (42 miljoen euro) en de leegstand bedrijfsruimten (58 miljoen euro) bleef het openstaand bedrag in de lijn van het saldo eind 2014.

Op 1 januari 2015 startte Vlabel met de eigen inning van de registratiebelastingen en de erfbelastingen. Eind 2015 stonden 123 miljoen euro registratiebelastingen en 384 miljoen euro erfbelastingen open.

De geboekte vorderingen van registratiebelastingen en erfbelastingen verschillen in Orafin respectievelijk 32 en 95 miljoen euro met die in het Vlaams Fiscaal Platform. Volgens Vlabel is dat te wijten aan het gebruik van terugbetalingsfondsen, waarin artikel 168 van het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting 2015 heeft voorzien. Deze begrotingsmachtiging

³⁰ Volgens een mail van Vlabel van 24 mei 2016.

heeft niet bepaald op welke budgettaire code deze verrichtingen verwerkt dienen te worden. In haar repliek op de onderzoeksresultaten van de initiële begroting 2016 stelde de Vlaamse Regering dat zij de verrichtingen op deze terugbetalingsfondsen aanrekende op CEO-8C0964. Volgens Orafin, het departement Financiën en Begroting en Vlabel zijn deze verrichtingen niet op dat artikel aangerekend. Er werd voor geopteerd door de Vlaamse overheid om de terugbetalingen niet te beschouwen als derdengelden, maar als verminderingen van de ontvangsten. De werkwijze via vermindering van ontvangsten sluit echter niet uit dat er gewerkt wordt met het betrokken ordeartikel. Op deze manier zou kunnen gerapporteerd worden uit de boekhouding over het bedrag van de terugbetalingsfondsen. Volgens informatie van Vlabel bedraagt het totale terugbetaalde bedraagt 104 miljoen euro via deze terugbetalingsfondsen.

Het Rekenhof beveelt aan de verrichtingen op de terugbetalingsfondsen aan te rekenen op het ordeartikel dat de Vlaamse Regering heeft voorgesteld in haar repliek op het begrotingsonderzoek 2016. Alleen zo is een boekhoudkundige controle mogelijk.

Nv Waarborgbeheer

Het saldo van 177 miljoen euro openstaande vorderingen van nv Waarborgbeheer staat niet in de ouderdomsbalans van de algemene rekening. Met de aangeleverde informatie kon het Rekenhof deze ouderdomsbalans niet reconstrueren. Gelet op de belangrijke saldi van de openstaande vorderingen en de ouderdomsanalyse die het Rekenhof heeft opgesteld naar aanleiding van de algemene rekening 2014³¹, dient de Vlaamse overheid ook voor deze vorderingen de inbaarheid na te gaan.

Boeking waardeverminderingen en dubieuze debiteuren

Artikel 27, §2, van het rekendecreet gebiedt de overheid een dubieuze vordering te boeken als er aanwijzingen zijn dat een bedrag niet inbaar is. Met ingang van 1 juni 2016 is een ministerieel besluit van kracht met de voorwaarden waaraan een niet-fiscale vordering moet beantwoorden om als oninbaar te kunnen worden afgeboekt. De aanleg van een waardevermindering voor dubieuze vorderingen betekent uiteraard niet dat de administratie van de Vlaamse overheid haar inspanningen om deze vorderingen te innen, mag verminderen. Het betekent wel dat de balans van de Vlaamse overheid een realistischer beeld zou geven van de vorderingen, als zij ook het geschatte risico van niet-betaling in aanmerking zou nemen.

Het departement volgt boekingen van waardeverminderingen voor vorderingen op in Orafin. Het boekt ze momenteel niet als kosten in de resultatenrekening, maar als negatieve opbrengsten.

In zijn verslag over de algemene rekening 2014 heeft het Rekenhof een eigen raming van de vereiste waardevermindering gemaakt. De berekening resulteerde in een vereiste afwaardering van 259,5 miljoen euro. Voor het verslag over de algemene rekening 2015 kon het Rekenhof dezelfde oefening niet maken voor alle openstaande vorderingen, aangezien het de details van een aantal randsystemen niet volledig in overeenstemming kon brengen met het totaal van de openstaande vorderingen op de balans. De onderstaande tabel reconstrueert een ouderdomstabel met de beschikbare gegevens.

³¹ De openstaande vorderingen bestonden voor 89 miljoen euro uit vorderingen ouder dan 2009.

(in miljoen euro)

	Totaal	2015	2014	2013	2012	2011	ouder
Vorderingen Orafin ³²	256,8	116,7	37,8	10,4	5,9	3,4	82,6 ³³
Vorderingen Vlabel	1.079,2	De gegevens over de openstaande vorderingen stemden niet overeen met het totaalsaldo in Orafin.					
Vorderingen Minafonds ³⁴	37,3	De indeling naar ouderdom was niet voor alle openstaande vorderingen beschikbaar ³⁵ .					
Leegstand woningen ³⁶	68,2	18,2	14,7	10,3	8,3	5,0	11,5
nv Waarborgbeheer ³⁷	177,3	Met de ontvangen gegevens kon geen ouderdomsbalans van de openstaande vorderingen gemaakt worden ³⁸ .					

De oefening die het Rekenhof op 31 december 2014 maakte, zou de Vlaamse overheid op regelmatige basis moeten herhalen op grond van de detailinformatie in Orafin en de onderliggende randsystemen.

Geldbeleggingen

De gunstige kaspositie door de terugbetaling van KBC liet eind 2015 een belegging toe van 1 miljard euro voor de periode van 31 december 2015 tot en met 4 januari 2016. Het was de doelstelling van deze belegging de schuldpositie van België maximaal te verlagen³⁹. Voor deze belegging ontving de Vlaamse overheid geen rente⁴⁰.

Eigen Vermogen

De rubriek eigen vermogen toont het netto-actief van de Vlaamse overheid en bestaat uit het verschil tussen de actiefbestanddelen en de schuld. De rubriek maakt een onderscheid tussen het kapitaal en de reserves van de diensten met afzonderlijk beheer en het kapitaal van de Vlaamse ministeries. Eind 2015 bedroeg het eigen vermogen 29.605,76 miljoen euro.

Het resultaat van het boekjaar 2015 bedroeg 2.468,4 miljoen euro. In 2014 bedroeg dat 313,0 miljoen euro. De waardering van de vaste activa beïnvloedt het niveau van het eigen vermogen sterk (zie daarom de bespreking van de materiële vaste activa).

³² Debiteuren rekeningen 400000, exclusief vorderingen nv Waarborgbeheer, en rekeningen 400001 en 413000.

³³ In tegenstelling tot het rekeningrapport over 2014 werd de vordering van 59,3 miljoen euro op de VMSW ook opgenomen in dit bedrag.

³⁴ Rekening 400004.

³⁵ De rapporteringen van de agentschappen OVAM, VLM en VMM geven een ouderdomsbalans van de vorderingen, die de geboekte waardeverminderingen niet bevat. Voor de OVAM en de VLM is de informatie beschikbaar om de netto-vorderingen, overeenkomstig de rekening 400004, ingedeeld naar ouderdom, samen te stellen, maar niet voor de VMM.

³⁶ Rekening 400005.

³⁷ Deels geboekt op rekening 400000 (160 miljoen euro) en rekening 416000 (17,3 miljoen euro).

³⁸ De ontbrekende gegevens zijn de toewijzingen van verrichtingen van 2015 aan het betrokken jaar.

³⁹ Informatie in het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer 2015.

⁴⁰ Volume 8 algemene rekeningen 2015.

Het kapitaal groeide aan met 234,6 miljoen euro door drie grote groepen van manuele boekingen:

- boekingen van afrekeningen van de federale operatoren in het kader van de zesde staats-hervorming (186,7 miljoen euro);
- boekingen van het eigen vermogen van ingekantelde rechtspersonen, zoals het Pensioen-fonds en het Toekomstfonds (99 miljoen euro);
- boekingen van de saldi van de uitvoeringsrekeningen van de diensten met afzonderlijk beheer (-51,1 miljoen euro).

Het Rekenhof merkt op dat de afrekeningen van de federale operatoren in het kader van de zesde staats-hervorming niet langs het kapitaal mogen worden verwerkt.

In 2015 werd het Vlaams Pensioenfonds opgeheven en werden de rechten en verplichtingen overgedragen naar de Vlaamse overheid. Daarbij zijn 178 miljoen euro gerealiseerde beleggin-gen financieel doorgestort⁴¹. De Vlaamse overheid registreerde de resterende 89 miljoen euro boekhoudkundige rechten en verplichtingen in het kapitaal.

De opheffing van het Vlaams Toekomstfonds ging gepaard met een financiële doorstorting van 20,8 miljoen euro⁴² en een overdracht van 9,9 miljoen euro lopende beleggingen. Deze beleggingen omvatten de 500 miljoen euro Dexia-aandelen die de Vlaamse overheid verwierf naar aanleiding van de bankencrisis. De waarde van deze aandelen bedroeg eind 2015 nog 2,6 miljoen euro.

Voorzieningen

Het rekendecreet bevat geen bepalingen over de boeking van voorzieningen. Het stelt evenwel in artikel 22 dat de boekhouding moet worden gevoerd volgens de gebruikelijke regels van het dubbel boekhouden, wat de aanleg van voorzieningen inhoudt. Voorzieningen hebben geen impact op het vorderingensaldo, maar de opname ervan in de balans zou een correcter beeld geven van de potentiële verplichtingen van de Vlaamse overheid. Bij wijze van voorbeeld verwijst het Rekenhof naar de hangende geschillen die het Vlaams Fonds voor Lastendelging (VFLD) opvolgt. Eind 2015 vertegenwoordigden zij een bedrag van bijna 700 miljoen euro. Een deel van deze geschillen betaalt de Vlaamse overheid niet langs het VFLD, maar uit de algemene uitgavenbegroting of de begroting van de betrokken rechtspersoon⁴³. De Vlaamse overheid dient te bepalen voor welk bedrag daarvoor een voorziening moet worden aangelegd.

Vooruitbetalingen

In december 2014 betaalde het departement Mobiliteit en Openbare Werken 120 miljoen euro aan Nederland voor de bouw van de nieuwe sluis van Terneuzen. Het bedrag betrof zowel het aandeel van Vlaanderen in de gemaakte voorbereidingskosten, als een voorschot voor de realisatiekosten. Mocht de sluis er niet komen, dan zou Nederland het restant van de 120 miljoen euro aan Vlaanderen terugbetalen. De Vlaamse overheid heeft 120 miljoen euro in de

⁴¹ CBo-9CEBAAW-OI.

⁴² CBo-9CEBAAX-OI.

⁴³ Volgens regels uit het besluit van de Vlaamse Regering van 11 december 2015 met betrekking tot de werking van het VFLD.

uitvoeringsrekening 2014 volledig aangerekend als kapitaaloverdracht aan het buitenland (ESR 54.21). Volgens ESR 2010 diende zij het voorschot op de realisatiekosten echter als kredietverlening aan het buitenland aan te rekenen (ESR 84.12). Zij heeft dat met een extra-comptabele ESR-correctie gecorrigeerd op het vorderingensaldo 2014. In de economische boekhouding vond echter geen correctie plaats. Dit voorschot is dus niet zichtbaar als voorschot op de balans.

Het Rekenhof beveelt aan deze correctie ook uit te voeren in de economische boekhouding, opdat de evolutie van dit voorschot kan worden opgevolgd in de boekhouding.

In 2015 is volgens het beleidsdomein MOW 3,6 miljoen euro op dit voorschot aangerekend. Deze opmerking geldt ook voor de uitbetaling van voorschotten in andere dossiers.

Handelsschulden en overige schulden

In vergelijking met 2014 vond een terechte verschuiving plaats van handelsschulden naar de overige schulden. De Vlaamse overheid heeft alle dotaties, subsidies en schulden aan natuurlijke personen en personeelsleden in 2015 niet meer als handelsschulden geclassificeerd, maar als overige schulden.

Overlopende rekeningen – tussenrekening

Een balanspost met een van de grootste saldi is de tussenrekening 499999 voor de aanrekening van verschillende soorten verrichtingen, voornamelijk met betrekking tot de belastingen die Vlabel int voor andere overheden en Europese gelden. Gelet op de materialiteit van de boekingen, heeft het Rekenhof aanbevolen voor de belangrijkste aanrekeningen op deze rekening⁴⁴ een aparte economische rekening op te zetten, opdat de informatiewaarde van de balans vergroot⁴⁵. De Vlaamse overheid antwoordde echter dat de balans moest worden samengelezen met de begrotingsaanrekening. Een groot deel van het saldo van 320 miljoen euro⁴⁶ kon echter tot op heden niet begrotingsmatig worden uitgesplitst. De toelichting bij de jaarrekening 2015 heeft het saldo evenmin verder toegelicht. De positie van de Vlaamse overheid ten opzichte van de andere overheden en derden waarvoor zij verrichtingen op deze tussenrekening boekt, blijkt bijgevolg niet uit de boekhouding of de jaarrekening. Het departement Financiën en Begroting plant deze rekening in de loop van 2016 in combinatie met de betrokken orde- en thesaurieartikelen verder uit te zuiveren en aan te sluiten met de werkelijke toestand.

De boekhouding toont voor een aantal orderekeningen een debetstand. Het begrotingsdecreet⁴⁷ heeft de meeste van deze debetstanden gemachtigd, maar voor een aantal ervan ontbreekt een machtiging. De Vlaamse overheid moet nagaan of een debetstand nog altijd noodzakelijk is voor al deze artikelen⁴⁸. De onderstaande tabel splitst de saldi die eind 2015 groter

⁴⁴ Vlabel stortte voor de gemeenten in 2015 2,27 miljard euro door en voor de provincies 537 miljoen euro.

⁴⁵ Onderzoek Nog-3.707.625: verwerking en transparantie van de stromen in Vlabel.

⁴⁶ Hoofdzakelijk afkomstig uit de Orafin-conversie op 1 januari 2010, die geen begrotingsaanduiding kreeg.

⁴⁷ Artikelen 140-167 van het uitgavendecreet bij de initiële begroting 2015 en artikel 83 van het uitgavendecreet bij de begrotingsaanpassing 2015.

⁴⁸ Zo voorziet Orafin in een debetstand van 5 miljard euro op artikel FCo-8F0926-02, zonder machtiging in het begrotingsdecreet 2015.

waren dan 10 miljoen euro op de rekening 499999 uit per begrotingsaanrekening⁴⁹, met hun evolutie sinds 2009.

Orde- en thesaurieartikel	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	totaal
CE0-8C0355.wachtrekening onroerende voorheffing	-	39,69	1,21	3,74	-	6,85	-	51,49
CE0-8C0209.CIC – Zorgfonds	-	5,99	-5,71	4,52	3,30	0,19	2,71	10,99
MB0-8X0900.Derdengelden	-	10,75	-0,07	0,11	-0,05	0,04	-0,03	10,75
EC0-8E0915.EFRO 2007-2013	-	-3,96	1,17	-35,10	-3,24	11,47	13,19	-16,47
CE0-8C0942.Verkeersbelasting geautomatiseerde voertuigen – gemeenten	-	-	-28,96	0,45	7,43	-0,18	0,27	-20,98
CE0-8C0907.Onroerende voorheffing: opcentiemen gemeenten	-	-97,95	-76,75	51,05	25,66	39,12	28,04	-30,82
CE0-8C0906.Onroerende voorheffing: opcentiemen provincies	-	1,43	-96,51	32,92	1,78	5,57	9,59	-45,22
MB0-8M0912.Terugvordering wedden personeel DAB	-	-24,19	-6,34	-6,84	-2,56	-12,43	-1,73	-54,09
0-0 Geen begrotingsaanduiding	-346,98	1,98	-3,84	28,96	-	-	-	-319,88
Totaal orde en thesaurieartikel met saldo + 10 miljoen euro	-346,98	-66,25	-215,80	79,81	32,31	50,63	52,04	414,23
Totaal 499999 op Proef en Saldi balans	-346,98	-52,54	-217,43	-282,47	15,63	418,38	29,42	435,99

Het Rekenhof beveelt aan de schulden op tussenrekening 499999 voor een grotere transparantie van de balans over te boeken naar rubriek 48, *overige schulden*.

2.2.3 Resultatenrekeninggegevens

De Vlaamse overheid heeft het boekjaar 2015 afgesloten met een positief resultaat van 2.468,4 miljoen euro, een stijging met 2.185 miljoen euro tegenover 2014. In tegenstelling tot 2014 wordt het boekjaar 2015 gekenmerkt door een positief operationeel resultaat (779 miljoen euro) en aanzienlijke financiële opbrengsten (1.262 miljoen euro).

	2012	2013	2014	2015
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	25.061,4	25.240,6	25.863,7	37.153,0
Andere operationele opbrengsten	228,5	256,8	218,7	324,3
Operationele opbrengsten	25.289,9	25.497,4	26.082,4	37.477,3
Diensten en diverse goederen	1.187,6	1.045,9	1.089,4	1.197,0
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	901,5	825,1	830,3	882,0
Afschrijvingen en waardeverminderingen	74,5	77,0	75,4	83,7
Inkomensoverdrachten	23.720,6	23.533,6	24.210,7	34.541,6
Andere operationele kosten	501,0	-62,9	-4,7	-4,4
Operationele kosten	26.385,2	25.418,7	26.201,0	36.698,1
Operationeel resultaat	-1.095,3	78,8	-118,7	779,1
Financiële opbrengsten	378,8	969,0	264,7	1.262,4
Financiële kosten	197,9	157,7	122,0	107,3
Resultaat uit de gewone activiteiten	-914,47	890,1	24,0	1.934,2
Uitzonderlijke opbrengsten	624,7	601,6	271,7	667,8
Uitzonderlijke kosten	148,2	26,7	12,7	133,6
Resultaat van het jaar	-437,9	1.465,1	283,0	2.468,4

⁴⁹ Deze saldi zullen in plus of min bijgesteld worden als het onbestemde saldo van 320 miljoen euro begrotingsmatig uitgesplitst wordt.

2.2.4 Opmerkingen en commentaren van het Rekenhof bij de resultatenrekening

Operationeel resultaat

De inkomensoverdrachten van de overgekomen bevoegdheden door de zesde staatshervorming hebben zowel de operationele opbrengsten als kosten verhoogd. De bespreking van de begrotingsuitvoering bevat meer informatie over de inkomens- en kapitaaloverdrachten.

Operationele kosten

De operationele kosten omvatten behalve de handelsgoederen en grond- en hulpstoffen, ook de diensten en diverse goederen en de bezoldigingen. De Vlaamse overheid heeft verscheidene uitgaven die verbonden zijn aan de nieuwe bevoegdheden door de zesde staatshervorming, op de rekening *diensten en diverse goederen*⁵⁰ geboekt. Voor een betere transparantie en vergelijkbaarheid van de algemene rekeningen, vraagt het Rekenhof afzonderlijke economische rekeningen te gebruiken voor de boekingen voortvloeiend uit de horizontale protocolakkoorden.

De Vlaamse overheid heeft niet alle economische rekeningen correct gebruikt. Zo heeft zij verscheidene algemene werkingskosten op de economische rekening *Andere verzekeringen* geboekt en heeft zij kosten verbonden aan de uitgifte van een openbare lening geboekt op een 61-rekening, *diensten en diverse goederen* in plaats van een 65-rekening, *financiële kosten*.

Financiële opbrengsten

In 2015 betaalde KBC integraal de nog openstaande lening terug aan de Vlaamse overheid (2 miljard euro). Als vergoeding voor de tijdens de bankcrisis ontvangen steun betaalde KBC in 2015 een bijkomende terugbetalingspremie van 1 miljard euro, die in opbrengst werd genomen. Meer informatie staat in de bespreking van de vorderingen op lange termijn.

Uitzonderlijke opbrengsten

In 2015 activeerde het departement Financiën en Begroting 265,3 miljoen euro FFEU-projecten. Het deed dat in globale boekingen, waardoor het detail verloren ging, wat de latere buitengebruikstelling zal bemoeilijken. Zie de materiële vaste activa voor meer informatie.

Na 31 maart 2016 boekte de Vlaamse overheid nog een lange termijnvordering op het VMSW die initieel niet uitgedrukt was op de balans per eind 2015. Deze inboeking gebeurde voor het totale openstaande bedrag van 330 miljoen euro.

De uitzonderlijke opbrengsten omvatten een correctieboeking van de *beginbalans 2010 – wachtrekening debiteuren* (9,3 miljoen euro), waarvoor het departement Financiën en Begroting geen detail beschikbaar heeft en dat in het kader van de volledige uitzuivering van de balans werd afgeboekt.

⁵⁰ In december 2015 werd 4,7 miljoen euro geboekt gerelateerd aan de nieuwe bevoegdheden van de zesde staatshervorming op de economische rekening 612 025 – Allerhande courante kosten ten behoeve van de interne werking.

2.3 Aansluiting bedrijfseconomische en budgettaire rapportering

De onderstaande tabel verklaart het verschil tussen het begrotingsresultaat (3.776,2 miljoen euro) en het bedrijfseconomisch resultaat (2.468,4 miljoen euro).

Dat verschil vloeit enerzijds voort uit verrichtingen die in de bedrijfseconomische resultatenrekening in resultaat zijn genomen, maar die geen impact op het begrotingsresultaat hadden, zoals afschrijvingen, correctieboekingen op financiële vaste activa en activeringen van de projecten gefinancierd met FFEU-middelen.

Het bedrijfseconomisch resultaat omvat ook de impact van de inboeking van ad 52,2 miljoen euro openstaande energieleningen bij het FRGE⁵¹ en van de inboeking van de schuld van het FRGE aan de federale overheid ad 50,3 miljoen euro (netto-impact reconciliatie ad -1,9 miljoen euro). Ook de inboeking van de netto-vordering op de VMSW ad 316,7 miljoen euro had enkel een impact op het bedrijfseconomisch resultaat.

De reconciliatie hield voor 2015 rekening met de afboeking van 9,3 miljoen euro op een debiteurenwachtrekening (rubriek *andere*), waarvan de administratie de oorsprong of inhoud, die teruggaat tot de beginbalans 2010, niet kon toelichten.

Anderzijds vloeit het verschil tussen begrotings- en bedrijfseconomisch resultaat ook voort uit verrichtingen die een impact hebben op het begrotingsresultaat, maar die in de bedrijfseconomische rapportering langs de balans worden verwerkt, zoals de opname en afbetaling van leningen, de terugbetaling door KBC van het kapitaalsgedeelte, de toekenning van een renteloze lening aan de VMSW voor de centrale financiering van de schuld, en de investeringen in vaste activa.

(in miljoen euro)

	2015	2014	2013	2012
Bedrijfseconomisch resultaat	2.468,4	283,0	1.465,1	-437,9
Opname van leningen	1.031,5	0,0	0,0	865,0
Afbetaling van leningen	-383,4	-1.252,8	-1.052,6	-1.452,6
Terugbetaling door KBC	2.000,0	333,2	1.166,7	0,0
Investeringen in immateriële en materiële vaste activa	-323,4	-350,5	-409,8	-465,7
Investeringen in financiële vaste activa	-85,2	-137,5	-32,3	-69,3
Manuele creatie activa (inkantelingen, correctie participaties, FFEU)	-317,7	-99,3	-598,3	-708,8
Openzetten schuld VMSW (incl. terugbetaling 2015)	-316,7	0,0	0,0	0,0
Inboeking lening AMORAS project	-4,2	-4,0	0,0	76,0
Waarborgbeheer	1,3	-158,3	0,0	0,0
Inboeking leningen Energiefonds en schuld aan federale overheid	-1,9	0,0	0,0	0,0
Desinvesteringen	77,0	10,3	23,4	36,6
Afschrijvingen	77,0	77,0	77,0	74,5
Lening VMSW (centrale financiering)	-400,0	0,0	0,0	0,0
Te verwerken activa op tussenrekening	-37,4	-6,5	0,0	0,0
Andere	-9,1	-8,1	-15,4	1,1
Begrotingsresultaat	3.776,2	-1.313,4	623,8	-2.081,0

⁵¹ Dit saldo werd ingeboekt als één openstaande vordering op het Participatiefonds Vlaanderen.

2.4 Federale operatoren

Voor een aantal overgedragen bevoegdheden⁵² in het kader van de zesde staatshervorming realiseerden federale entiteiten in 2015 nog de uitvoering. Deze zogenaamde federale operatoren⁵³ voerden de verrichtingen uit voor rekening van de Vlaamse overheid. Wegens de laat-tijdige doorstroming van de gegevens van deze federale operatoren, vonden na de aflegging van de algemene rekeningen nog boekingen plaats met betrekking tot 2015. Die hebben de uitgaven met in totaal 36,3 miljoen euro verminderd. Aangezien de economische hergroepering 2015 werd afgesloten op 20 mei 2016, hield zij geen rekening met boekingen uitgevoerd op 25 en 27 mei 2016 voor 7,6 miljoen euro aan uitgaven. Dat bedrag is niet in rekening gebracht voor de berekening van het vorderingensaldo. Het departement financiën begroting stelt dat in principe nog verdere wijzigingen mogelijk zijn ingevolge de verrichtingen door de federale operatoren en dat zij daar geen zicht op heeft. Die wijzigingen zullen desgevallend aan het INR worden meegedeeld voor de PBT-notificatie van september 2016. Het Rekenhof zal dit verder opvolgen.

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de belangrijkste aanrekeningen die de federale operatoren verwerkten.

(in miljoen euro)

Begrotingsartikel	Omschrijving	Krediet 2015	Uitvoering 31.03.2016	Uitvoering 31.05.2016	Vershil krediet- uitvoering
CB0-1CDB2AN-WT	Woonfiscaliteit	1.701,1	1.719,5	1.719,5	-18,3
GB0-1GFD2AA-WT	Kinderbijslag	3.564,1	3.524,3	3.523,1	41,0
GE0-1GDD2AF-WT	Thuis- en ouderenzorgbeleid	1.861,3	1.822,8	1.799,4	61,9
JB0-1JDG2AL-WT	Dienstencheques	967,6	1.022,6	1.023,5	-55,9
JB0-1JDG2AY-IS	Dotatie VDAB	522,8	539,2	535,1	-12,3
JB0-1JDG2A0-WT	Bijdrageverminderingen – doelgroepenkortingen	465,8	478,3	480,6	-14,8
GE0-1GDD2AL-WT	Hulp aan bejaarden	371,8	357,2	357,2	14,6
GE0-1GDD2AJ-WT	Revalidatie	244,0	221,6	219,7	24,3
GE0-1GDD2AC-WT	Ziekenhuizen en geestelijke gezondheidszorg	194,2	191,3	192,1	2,1
JB0-1JDG2AQ-WT	Bijdrageverminderingen – (sectorale) doelgroepenkortingen	148,9	147,1	146,8	2,1
CB0-1CDB2AO-WT	Fiscale uitgaven arbeidsmarktbeleid	160,1	143,5	143,5	16,6
JB0-1JFG2AY-IS	Dotatie VDAB	132,8	128,4	128,4	4,4
Andere		574,4	557,6	555,9	18,5
	Totaal	10.908,9	10.853,4	10.824,8	84,2

Voor een aantal van deze begrotingsartikelen werden de kredieten onderschat, wat overschrijdingen tot gevolg had. De belangrijkste overschrijdingen zijn te vinden bij de woonfiscaliteit en de dienstencheques.

⁵² Doelgroepenbeleid, loopbaanonderbreking, gezinsbijslagen, ouderenzorg, gezondheidszorg, hulp aan personen, ziekenhuisinfrastructuur (vanaf 2016).

⁵³ Bijvoorbeeld FOD Sociale Zekerheid, Famifed, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, RVA, RSZ, Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS).

De effectieve uitgaven naar de begunstigden verlopen niet langs systemen in de Vlaamse overheid, maar langs de federale operatoren. De Vlaamse overheid rekent deze uitgaven van operatoren daarom aan met grootboekboekingen. De tegenposten van deze boekingen zijn de aanrekeningen van ontvangsten, overeenkomstig de bijzondere financieringswet. De uitgaven door de federale operatoren bleken echter hoger te zijn dan de ontvangsten waarop de Vlaamse overheid volgens de bijzondere financieringswet recht heeft. De Vlaamse overheid heeft het verschil aangerekend op geplaatst kapitaal, waardoor de balans van de Vlaamse overheid geen correct beeld geeft van hoe dit verschil financieel en boekhoudkundig zal worden afgewikkeld. De administratie zal dit in overleg met het Rekenhof verder opvolgen.

De boekhoudkundige registratie steunt op verzamelstaten die de federale operatoren periodiek overleggen. De Vlaamse overheid controleert de juistheid van de gegevens niet. Het is evenmin duidelijk of de aanrekeningsregels van het rekendecreet en zijn uitvoeringsbesluiten zijn gevolgd.

Ten slotte heeft de Vlaamse overheid terugvorderingen voor sommige operatoren aangerekend op de middelenbegroting (bijvoorbeeld dienstencheques), terwijl zij die voor andere operatoren (bijvoorbeeld kinderbijslag) in mindering van de uitgaven heeft geboekt.

2.5 Schuld

Artikel 21 van het decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest, verplicht de Vlaamse overheid een jaarlijks rapport op te stellen voor het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering over het gevoerde beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer. Dit rapport werd tijdig, op 13 mei 2016, overgelegd.

De onderstaande tabel toont de samenstelling van de uitstaande (niet-geconsolideerde) schuld van de Vlaamse overheid op 31 december in de periode 2011-2015 volgens de eindrekening van de Vlaamse overheid.

(in miljoen euro)

	2011	2012	2013	2014	2015
(Middel)lange termijnschuld	5.596,1	5.079,7	4.023,3	2.766,7	3.411,3
• EMTN	5.370,0	4.670,0	3.620,0	2.370,0	3.201,5
• Bankleningen ⁵⁴	226,1	294,7	288,3	281,7	209,8
• Private leningen ⁵⁵	0,0	115,0	115,0	115,0	0,0
• Ex FRGE ⁵⁶	0,0	0,0	0,0	0,0	50,3
Korte termijnschuld	221,1	363,4	0,0	0,0	759,2
Directe uitstaande schuld	5.817,1	5.443,1	4.023,3	2.766,7	4.220,8
Directe kasschuld	831,2	1.050,8	434,8	1.911,8	0,0
Totale schuld	6.648,3	6.493,9	4.458,1	4.678,5	4.220,8
Evolutie t.o.v. vorig jaar	+0,6%	-2,3%	-31,3%	+4,9%	-9,8%

⁵⁴ De bankleningen betreffen de leningen die de Vlaamse overheid heeft overgenomen van de Vismijn Oostende en de Gemeentelijke Holding en de lening voor het project AMORAS.

⁵⁵ De private leningen zijn leningen toegekend door nv BAM (100 miljoen euro) en nv Finindus (15 miljoen euro).

⁵⁶ De schuld van FRGE ten opzichte van de federale overheid werd opgenomen in de boekhouding van de Vlaamse overheid in het kader van de 6^e staatshervorming.

- De directe schuld daalde in 2015 met 12%. Eind 2015 was er ook geen directe kasschuld meer. Dat was het gevolg van de volledige terugbetaling eind 2015 door KBC van 3 miljard euro, terwijl de Vlaamse overheid maar gerekend had op een terugbetaling van 500 miljoen euro in 2015.
- De (middel)lange termijnschuld is gestegen doordat de Vlaamse overheid in de loop van 2015 is gestart met de centrale financiering van een aantal instellingen. Zij heeft 1,031 miljard euro opgehaald.
- In 2015 is een EMTN-uitgifte afgelost van 200 miljoen euro. Ook werden de 115 miljoen euro private leningen van de BAM en Finindus terugbetaald.
- Vlaanderen nam in de loop van 2015 opnieuw een korte-termijnschuld op, waarvan het saldo eind 2015 759 miljoen euro bedroeg. Deze eind 2015 openstaande leningen hadden een negatieve rentevoet.
- De daling van het saldo bij de bankleningen is grotendeels het gevolg van terugbetalingen van op vervaldag gekomen, overgenomen leningen naar aanleiding van het faillissement van de Gemeentelijke Holding.

2.6 Betaalgedrag

De beleidsnota's 2014-2019 van Financiën en Begroting en Mobiliteit en Openbare Werken formuleerden als doelstelling de tijdige betaling van facturen en de vermindering van verwijlintresten. Het Rekenhof ging voor 2015 na hoe de verwijlintresten en de factuurbetalingen evolueerden en becijferde de impact van de elektronische facturatie.

De onderstaande tabel overziet de aangerekende verwijlintresten in de periode 2012-2015⁵⁷ voor de volledige Vlaamse overheid op grond van gegevens van parlementaire vragen en documentatie op de website van Financiën en Begroting.

	(in euro)			
	2012 ⁵⁸	2013 ⁵⁹	2014 ⁶⁰	2015 ⁶¹
Ministeries	888.780	1.626.180	536.375	398.799
MOW	747.054	1.590.918	524.497	389.168
Andere	141.726	35.262	11.878	9.631
DAB's	3.071.012	3.179.425	4.658.885	2.900.798
Vlaams Infrastructuurfonds	2.969.681	3.080.512	4.586.198	2.896.926
Andere	101.331	98.913	72.687	3.872
Rechtspersonen	1.185.709	692.364	1.690.837	1.674.166
FFEU	399.286	⁶² 305.652	736.059	694.924
Waterwegen en Zeekanaal	514.911	193.284	582.796	567.115
Toerisme Vlaanderen	1.629	3.980	113.851	232.294
Andere	269.883	189.448	258.131	179.833
Totaal	5.145.501	5.497.969	6.886.097	4.973.763

⁵⁷ Als startjaar is gekozen voor het jaar van inwerkingtreding van het rekendecreet.

⁵⁸ Bron: Schriftelijke vraag 231 van 7 januari 2013.

⁵⁹ Bron: Schriftelijke vraag 473 van 26 februari 2014.

⁶⁰ Bron: <http://fin.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=37>, gedeelte met betrekking tot 2014.

⁶¹ Bron: <http://fin.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?fid=37>, gedeelte met betrekking tot 2015.

⁶² Bij de rekeningcontrole van het FFEU 2013 stelde het Rekenhof vast dat dit bedrag niet correct was. Het correcte bedrag was 0,771 miljoen euro (brief met kenmerk N09-3.704.325 B1 van 10 juni 2014).

De aangerekende verwijlintresten daalden aanzienlijk tegenover 2014, tot licht onder het niveau van 2012. Het ministerie MOW en het Vlaams Infrastructuurfonds rekenden het merendeel van alle verwijlintresten aan. Ook het FFEU en Waterwegen en Zeekanaal kampten met hoge verwijlintresten.

De onderstaande tabel overziet het percentage laattijdige betalingen per beleidsdomein (ministerie en DAB's) in 2015.

Beleidsdomein	% te late betalingen ⁶³
BZ	21%
CJSM	16%
DAR	14%
EWI	7%
FB	19%
IV	15%
HE	20%
LNE	19%
LV	12%
MOW	23%
OV	20%
RWO	23%
WSE	7%
WVG	24%

Richtlijn 2014/55/EU verplicht overheden elektronische facturen te ontvangen. De Vlaamse Regering voerde op 12 juli 2013⁶⁴ elektronische facturatie in bij de diensten van de Vlaamse overheid en de Vlaamse instellingen, met als strategische doelstelling: maximaal tijdige betaling tegen 1 januari 2015 en digitale verwerking van alle inkomende facturen vanaf 1 januari 2017. Voor de opvolging van de evolutie van de tijdige betaling door ministeries en DAB's kent Orafin een aantal standaardrapporten. Deze rapporten geven alleen het percentage laattijdige betalingen weer, zonder onderscheid naar het aantal dagen laattijdigheid. De onderstaande tabel overziet het percentage laattijdige betalingen vanaf 2013 volgens het Orafinrapport *Betaalgedrag – te late betalingen*.

Percentage laattijdige betalingen	2013	2014	2015
Alle facturen	27%	20%	20%
Procedure intelligent scannen	⁶⁵ 29%	15%	16%
E Invoicing	nvt	nvt	31%

In 2015 betaalde de rechtspersoon Vlaamse overheid⁶⁶ een op vijf facturen te laat, waardoor hij de doelstelling van een maximale tijdige betaling vanaf 1 januari 2015, niet haalde. In juli 2013 startte Financiën en Begroting met het intelligent scannen van facturen. Door gebruik

⁶³ Op basis van het Orafinrapport *Betaalgedrag – te late betalingen*.

⁶⁴ VR 2013 1207 DOC 0735/1.

⁶⁵ Vanaf juli 2013.

⁶⁶ De rechtspersonen maken niet altijd gebruik van het boekhoudpakket Orafin, zodat deze rapportering voor hen niet kan gebruikt worden.

van een vooraf ingevoerd inkooporder, worden alle velden in de module crediteuren automatisch ingevuld. In 2015 verwerkte Financiën en Begroting ongeveer 45.000 facturen op deze manier (ongeveer 400 miljoen euro). Deze procedure was een tussenstap om te komen tot e-invoicing. In 2015 verwerkte Financiën en Begroting ongeveer 6.500 facturen (bijna 100 miljoen euro) langs het e-invoicingplatform⁶⁷. Om de uiteindelijke doelstelling te halen van een volledige elektronische facturatie tegen 1 januari 2017, zal het aantal leveranciers dat toetreedt tot de elektronische verwerking van facturen, echter nog exponentieel moeten stijgen.

De betaalgedragcijfers tonen aan dat de overstap naar e-invoicing of intelligent scannen niet automatisch leidt tot een tijdige factuurbetaling. Bijkomende maatregelen zijn dus nodig.

⁶⁷ Beperkt tot 3 leveranciers: HB Plus, Vlaams Energiebedrijf en ASWEBO.

HOOFDSTUK 3

Vlaamse rechtspersonen

De jaarrekeningen van de Vlaamse rechtspersonen worden aan het Rekenhof bezorgd uiterlijk 31 maart. Voor rechtspersonen met een bedrijfsrevisor moet de bedrijfsrevisor uiterlijk op 21 april een certificeringsverslag bij de jaarrekeningen aan de Vlaamse Regering en aan het Rekenhof bezorgen⁶⁸.

Bij een aantal significante rechtspersonen of bij rechtspersonen waarbij geen bedrijfsrevisor is aangesteld, heeft het Rekenhof specifieke financiële controles uitgevoerd op grond van een risicoanalyse en een eigen controlestrategie. In de onderstaande alinea's rapporteert het Rekenhof over de relevante vaststellingen die voortvloeiden uit de eigen controles of uit de certificeringsverslagen van de bedrijfsrevisoren.

In zijn antwoord stelt de Vlaamse minister van Financiën en Begroting dat de opmerkingen met betrekking tot de Vlaamse rechtspersonen individueel zullen beantwoord worden bij de behandeling van de controlerapporten van de jaarrekeningen 2015.

3.1 Jaarafgrenzing

Jaarafgrenzingsproblemen kwamen in 2015 niet alleen voor in het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de diensten met afzonderlijk beheer. Ook bij een aantal Vlaamse rechtspersonen bleef deze problematiek aanwezig:

- Het Fonds Jongerenwelzijn heeft de vorderingen en schulden ten aanzien van de instellingen uit de afrekening van de boekjaren 2015 en voorgaande, niet opgenomen in zijn balans en resultatenrekening. De saldibetalingen die het niet verwerkte in de resultaten 2014 en die betrekking hadden op de boekjaren 2014 en voorgaande, bedroegen 31,3 miljoen euro. Die voor het boekjaar 2015 bedroegen 32,5 miljoen euro. Daardoor is het netto-resultaat, en dus ook de begroting van het agentschap, met 1,2 miljoen euro overschat.
- Ook Kind en Gezin betaalt de subsidiesaldi van het subsidiejaar, na de aangifte en verwerking van het vierde kwartaal, pas in het volgende jaar aan de rechthebbenden uit. Het heeft dezealdi op 31 december 2015 niet in de jaarrekening opgenomen. Op grond van de raming van dealdi, berekende Kind en Gezin de onderschatting van de geboekte, toe te rekenen kosten op 41,3 miljoen euro en de onderschatting van de verkregen opbrengsten (ouderbijdragen) op 7,5 miljoen euro. Het resultaat van het boekjaar 2015 en het eigen vermogen op 31 december 2015 zijn bijgevolg onderschat met 33,8 miljoen euro.
- Organisatoren van voorschoolse opvang kunnen de eerste jaren rekenen op een compensatie van de geleden verliezen als gevolg van de nieuwe subsidieregeling⁶⁹. Kind en Gezin

⁶⁸ In het definitieve rekeningenrapport voor het Vlaams Parlement zal een bijlage met een overzicht per beleidsdomein van de rekeningaflegging van de rechtspersonen en de certificeringen van de bedrijfsrevisoren worden opgenomen.

⁶⁹ Conform het ministerieel besluit van 23 april 2014 tot uitvoering van het subsidiebesluit van 22 november 2013.

heeft de lasten van deze overgangsmaatregel voor 2015 geraamd op 2,7 miljoen euro. Het zal na de definitieve berekening in de loop van het volgende jaar de rechthebbenden uitbetalen. De instelling heeft deze lasten eind 2015 echter niet opgenomen op het overlopend passief van de balans. Dat heeft geleid tot een onderwaardering van het overlopend passief en een overwaardering van het eigen vermogen met 2,7 miljoen euro. Op het bedrijfseconomische en begrotingsresultaat had dat eenzelfde impact.

- De VDAB heeft op de balansdatum geen rekening gehouden met de VOP- en 50+ premies die hij uitbetaalde na het jaareinde en waarvan de achterliggende, economische prestaties betrekking hadden op 2015 (4^e kwartaal). De huidige reglementering bepaalt het tijdstip van aanrekening niet eenduidig. De VDAB huldigt het standpunt dat hij de subsidie pas moet opnemen in de bedrijfseconomische boekhouding nadat de controle van de tewerkstelling plaatsvond op grond van de RSZ-gegevens, dus in het kwartaal x+1. De VOP- en 50+-premie die de dienst uitbetaalde in het eerste kwartaal van 2016 met betrekking tot tewerkstelling in het 4^e kwartaal van 2015, bedroegen respectievelijk 23,4 miljoen euro en 6,6 miljoen euro.
- De nv De Scheepvaart heeft een aantal transacties, onder meer betalingen van overheidsopdrachten, laattijdig aangerekend in de uitvoeringsrekening van de begroting doordat onvoldoende vastleggingskredieten beschikbaar waren. Dat bracht een onderschatting van de uitgaven in de uitvoeringsrekening mee van ongeveer 1,5 miljoen euro, 2,6 miljoen euro minder dan in 2014. De laattijdige betaling van de hoofdsom heeft niet geleid tot wijlijntresten.

3.2 Uniformiteit aanrekeningsregels

De verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid pasten in 2015 verschillende aanrekenings- en waarderingsregels toe. In het beleidsdomein EWI baseerden de PMV en de LRM zich op verschillende gronden voor de afwaardering van participaties. Zo boekte de PMV een dossier waarin ook de LRM een belang had, volledig af, terwijl de LRM dat niet deed. In dit beleidsdomein verschilden ook de aanrekeningsregels voor de subsidieverlenende instellingen, waaronder het Hermesfonds, het FWO en het IWT. Terwijl het Hermesfonds cashmatig aanrekenende, rekenden het IWT en het FWO meer op transactiebasis. De aanrekenregels bij het IWT en het FWO waren eveneens verschillend. Deze verschillende aanrekeningswijzen hypothekeren een correcte consolidatie. Zo heeft het Hermesfonds met zijn cashmatige aanrekeningswijze de 1 miljoen euro beheersvergoeding Kidsinvest 2014 voor de PMV betaald en aangerekend in 2015, terwijl de aanrekening bij de PMV zich in 2014 situeerde.

De verschillende strategische onderzoekscentra (SOC) (Vito, VIB en iMinds) interpreteerden de EU-subsidies op een verschillende manier en rekenden ze uiteenlopend aan. Er waren zelfs verschillende interpretaties en aanrekeningen voor dezelfde EU-onderzoeksprogramma's waarop de verschillende SOC's aanspraak maakten.

Bij de VDAB kenden de (fictieve) dotaties voor de uitgaven van de overgedragen bevoegdheden in het kader van de zesde staatshervorming verschillende aanrekeningen: soms als een uitgave van het departement Werk en Sociale Economie, soms als een ontvangst van de VDAB. Het departementale begrotingsartikel JBo-1JDG2AY-IS bevatte voor die uitgaven 134,9 miljoen euro, 4,6 miljoen euro meer dan de aangerekende dotatie bij de VDAB. Het begrotingsartikel JBo-1JFG2AY-IS bevatte daarvoor 9,1 miljoen euro, 0,1 miljoen euro minder dan bij de VDAB.

3.3 Rechtspersoonsgebonden vaststellingen

Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA)

De bedrijfsrevisor formuleerde een voorbehoud voor volgend punt. Het VIPA verstrekt investeringssubsidies aan rechthebbenden door middel van de betaling van een gebruikstoelage gedurende een periode van twintig jaar⁷⁰. Die gebruikstoelage bestaat uit een kapitaal- en intrestcomponent. Op het ogenblik van de betaling van de eerste gebruikstoelage beschouwt het VIPA de toekenning van de investeringssubsidie als definitief en ontstaat een schuldverplichting voor het volledige bedrag van de investeringssubsidie. Op 31 december 2015 bedroegen deze schuldverplichtingen 1,8 miljard euro. Het VIPA heeft deze schuldverplichtingen niet opgenomen in zijn begroting en uitvoeringsrekening 2015. De schuldverplichtingen daalden in 2015 met 283,9 miljoen euro.

Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)

De bedrijfsrevisor formuleerde een voorbehoud bij de jaarrekening 2015 voor twee aspecten⁷¹:

- Het VAPH schiet aan PAB⁷²-budgethouders een werkkapitaal van vijf twaalfden van het jaarbudget voor⁷³. Het boekt dit voorschot in de resultatenrekening en budgettair. Aangezien de instelling nooit meer dan het volledige jaarbudget van een budgethouder kan aanrekenen, haalt zij het surplus boven de financiële marge tot maximum vijf twaalfden in het jaar waarin het voorschot werd uitgekeerd, uit de kosten. De negatieve transfers (totale tegenboekingen voor de kosten boven de financiële marge) bedroegen in 2015 25,2 miljoen euro. De 41,6 miljoen euro voorschotten hielden echter geen kosten in voor het VAPH, dat ze bijgevolg niet budgettair moest aanrekenen. Door deze werkwijze werd 16,3 miljoen euro budgettair teveel aangerekend.
- Het VAPH raamt op het jaareinde de nog te ontvangen afrekeningen van de zorgfinanciering, aangezien instellingen deze afrekeningen pas tegen 30 juni van het volgende jaar moeten indienen. Daarvoor zet het vijf procent van de ongebruikte personeelspunten om in werkingsmiddelen. Deze werkwijze is ontoereikend, aangezien de instellingen na de balansdatum nog ongebruikte personeelspunten kunnen bewijzen. Mochten de instellingen het volledige budget volgens de beheersovereenkomsten opvragen, dan zou het VAPH bijkomend nog 39,3 miljoen euro afrekeningen ontvangen. Door deze inschattingfout werd dus maximaal 39,3 miljoen euro te weinig aangerekend.

Universiteit Gent (UGent)

De bedrijfsrevisor heeft een verklaring met voorbehoud afgelegd bij die jaarrekening 2015 van de UGent⁷⁴. De universiteit biedt alleen contractuele medewerkers met een contract van onbepaalde

⁷⁰ Conform het besluit van de Vlaamse Regering van 18 maart 2011 inzake de alternatieve investeringssubsidies.

⁷¹ Bij het eerste aspect werkte de bedrijfsrevisor met inschattingen. De bedragen in dit verslag zijn de werkelijke bedragen.

⁷² Persoonlijk Assistentie Budget.

⁷³ Conform het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012.

⁷⁴ Opgesteld overeenkomstig de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 betreffende de boekhouding, de jaarrekening, het rekeningenstelsel en de controle van de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

duur een aanvullende pensioenverzekering aan. Zij onderhandelt momenteel om de discriminatie weg te werken met de medewerkers die over een contract van bepaalde duur beschikken. Wegens de onmogelijkheid dit risico precies in te schatten, heeft de universiteit er geen voorziening voor aangelegd. Zij heeft alleen een toelichting verstrekt. Die is volgens de bedrijfsrevisor echter onvolledig bij gebrek aan een indicatie van de mogelijke impact van het risico.

UZ Gent

Bij de begrotingsaanpassing 2015 heeft het Rekenhof opgemerkt dat het begrotingsartikel FDo-1FGE2AI-WT van de algemene uitgavenbegroting daalde met 20,6 miljoen euro doordat de vergoeding die normaal aan het UZ Gent wordt uitgekeerd voor de terbeschikkingstelling van de gebouwen, eenmalig niet werd toegekend. Het UZ Gent moet op zijn beurt een gebruiksvergoeding betalen aan de Vlaamse Gemeenschap, die niet werd geschrapt en die werd aangerekend op het ontvangstenartikel FDo-9FGEAAI-OW van de middelenbegroting.

Het ministerie boekte in 2015 een vordering op het UZ Gent voor de terbeschikkingstelling van de gebouwen, maar boekte de schuld niet⁷⁵. Het UZ Gent daarentegen boekte de schuld, maar ook de vordering tegenover de Vlaamse Gemeenschap, conform artikel 2 van het besluit van de Vlaamse regering van 19 december 1991. Het UZ Gent verkreeg daarvoor de goedkeuring van de regeringscommissaris en de inspecteur van financiën.

Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)

De openstaande verbintenissen bij het VLIF op 31 december 2015 strookten niet met de werkelijke, toekomstige verplichtingen. De jaarrekening vermeldde verbintenissen die hoogstwaarschijnlijk niet zullen worden opgevraagd. Daardoor heeft het VLIF geen realistisch zicht op zijn toekomstige verplichtingen en is het moeilijk in te schatten welke ruimte de begroting biedt om nieuwe subsidies toe te kennen.

Het Rekenhof beveelt aan een termijn te vermelden waarbinnen de begunstigde van de steun na de investeringsperiode een aanvraag tot uitbetaling en de vereiste verantwoordingsstukken kan indienen. Dat laat het VLIF toe vastleggingen te annuleren van steun die niet zal worden opgevraagd.

Hermesfonds

In plaats van het geraamde vorderingensaldo van -194,6 miljoen euro, realiseerde het Hermesfonds volgens de uitvoeringsrekening een vorderingensaldo van -226,7 miljoen, 32,1 miljoen euro lager dan geraamd. De aanrekeningen die dit negatief resultaat veroorzaakten hadden grotendeels betrekking op laattijdige correcties naar aanleiding van opmerkingen die het Rekenhof formuleerde bij de controle op de jaarrekening 2014. Het stelde toen vast dat het fonds 6,5 miljoen euro vorderingen boekte waarvan de bestemming niet gekend was. Daarenboven bevatte deze rubriek ook 24,1 miljoen euro negatieve vorderingen. Het Hermesfonds voerde in 2015 nog altijd een boekhouding op kasbasis. Mocht het de boekhouding op transactiebasis hebben gevoerd, dan had het nog een aanrekening van in totaal 12,2 miljoen euro uitgaven in de rekening 2015 moeten opnemen.

⁷⁵ Zie ook punt 2.2 Bedrijfseconomische balans en resultatenrekening, Vorderingen korte termijn, Vorderingen Orafin.

Financieringsfonds voor eenmalige investeringsuitgaven en schuldafbouw (FFEU)

De uitvoeringsresultaten van bijna alle FFEU-projecten voor de wegwerking van gevaarlijke punten weken aanzienlijk af van de goedgekeurde budgetten. Globaal bracht dat in de uitvoeringsrekening 2015 een onderaanwending van 60 miljoen euro mee. De begrotingscontrole 2015 voorzag nochtans in een verhoging van 40 miljoen euro voor deze projecten. De toelichtingen bij de jaarrekeningen van de betrokken projecten verschaften geen bijkomende informatie over de onderaanwendingen.

Ook het vastleggings- en uitvoeringsniveau van de investeringsprojecten kenden een lange doorlooptijd. Eind 2015 bedroegen de nog vast te leggen investeringsprojecten 219,8 miljoen euro en stegen de openstaande vastleggingen tot 209,6 miljoen euro. Daarover gaf de toelichting bij de jaarrekening evenmin een toelichting. Na de opheffing van het FFEU zullen het ministerie, de DAB of de betrokken rechtspersoon deze projecten verder uitvoeren binnen de begroting. De onderstaande tabel biedt een overzicht van de projecten van minstens vijf jaar oud met een belangrijk niet-uitgevoerd gedeelte.

(in miljoen euro)

Jaar project	Project	Totaal protocol	Vastgelegd, niet geor-donnanceerd	Vastgelegd, noch geor-donnanceerd	% niet uitgevoerd
2001	Stadsvernieuwing	24,7	2,1	0,0	9%
2001	Fietspaden	49,5	16,6	0,0	33%
2002	Duurzame milieu investeringen	37,1	1,2	0,7	5%
2003	Stadsvernieuwingsprojecten	12,5	2,4	0,0	20%
2003	Sport	7,3	0,1	0,8	12%
2004	Sport	3,3	0,4	1,1	49%
2004	Sociale huisvesting	7,1	0,0	3,9	54%
2008	Wetenschapsbeleid	45,0	5,2	9,8	33%
2009	Onderwijs en vorming	55,0	0,0	8,7	16%
2010	Wetenschappen	20,0	0,8	3,2	20%
	Totaal		28,9	28,4	

Uit deze tabel blijkt dat voor deze projecten die reeds meer dan 5 jaar lopen nog 57 miljoen euro niet gerealiseerd is.

Vlaamse vervoermaatschappij – De Lijn

In overeenstemming met advies 2016/1 van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen dient De Lijn vanaf 1 januari 2016 de pps-projecten die het INR herkwalficeerde⁷⁶, bedrijfseconomisch als een financiële lease te behandelen. Dat houdt in dat zij zowel een bruto-investering in de vaste activa, als een financiële schuld moet boeken. De Lijn heeft de beschikbaarheidsvergoedingen van de geherkwalficeerde pps-projecten, zoals in de voorgaande jaren, integraal als kosten geboekt, met uitzondering van die van het project Livan, De Lijn vermeldde de totale financiële impact van de geherkwalficeerde pps-projecten expliciet in de toelichting, zodat de Vlaamse overheid de nodige herwerkingen kon doen in de ESR-geconsolideerde rekening van de Vlaamse overheid.

⁷⁶ Het gaat hier om Brabo 1, Livan en stelplaats Tongeren.

De Lijn heeft het pps-project Livan als financiële lease omgeboekt, wat enerzijds resulteerde in een activaverhoging met 85,2 miljoen euro en een schuldverhoging van 87,5 miljoen euro, en anderzijds in een negatief resultaatseffect van 2,2 miljoen euro⁷⁷. Door de boeking van een compenserende opbrengst wilde De Lijn het resultaatseffect van de herkwalificatie uitvlakken over de duurtijd van het pps-contract.

Het Rekenhof adviseert echter tegen de boeking van een compenserende opbrengst en beveelt De Lijn aan het resultaatseffect van de herkwalificatie integraal ten laste te nemen in het betrokken boekjaar.

Op basis van een bepaling in de beheersovereenkomst moet De Lijn minstens een resultaat in evenwicht behalen. De Lijn vertaalt dat de jongste jaren door het bedrijfseconomisch resultaat in de resultatenrekening altijd perfect op nul te laten eindigen. De Lijn heeft ook het boekjaar 2015 met een bedrijfseconomisch resultaat in evenwicht afgesloten. Dat evenwicht is volgens het Rekenhof slechts een benadering van het werkelijke economische resultaat.

Vlaamse dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (VDAB)

De bedrijfsrevisor heeft bij de jaarrekening van de VDAB onder andere een voorbehoud geformuleerd over de geboekte kapitaalsubsidies in de bedrijfseconomische rekeningen, die voor eenzelfde bedrag zijn uitgedrukt als de uitgevoerde investeringen, ongeacht de kwalificatie van de subsidies bij de toekenning. In het boekjaar 2015 leidde dat tot een herbestemming van 1,4 miljoen euro werkingsdotaties als kapitaaldotaties.

3.4 Single audit – afsprakennota

De afsprakennota single audit⁷⁸ legt uit op welke manier het Rekenhof, het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en het departement Financiën en Begroting hun financiële controles onderling afstemmen wat betreft de controleplanning, -werkzaamheden en -resultaten. Bij hun controles passen alle partijen het single-auditprincipe toe en bouwen ze zoveel mogelijk verder op de resultaten van de andere controleactoren. Krachtens de afsprakennota dient het Rekenhof aan de Vlaamse minister van Financiën en Begroting en aan het Vlaams Parlement verslag uit te brengen over de naleving van de single-auditafspraken.

Het Rekenhof evalueerde de samenwerking voor de entiteiten met ESR-uitgaven van meer dan 10 miljoen euro. Daartoe vulden de auditeurs voor de 28 significante⁷⁹ en de 14 belangrijke niet-significante⁸⁰ entiteiten een vragenlijst in over hoe zij de toepassing van de single-auditprincipes en de samenwerking met de bedrijfsrevisor percipieerden.

⁷⁷ De som van de afschrijvings- en interestlasten waren hoger dan de beschikbaarheidsvergoedingen.

⁷⁸ Basis voor de afsprakennota is artikel 67 van het rekendecreet, dat de grondslag legt voor de invoering van single audit bij de Vlaamse overheid. Dit concept werd verder vorm gegeven in de besluiten van de Vlaamse Regering van 7 september 2012 betreffende controle en single audit, en van 9 oktober 2015 betreffende controle en single audit die van toepassing is op de universiteiten, hogescholen en een aantal andere ambtshalve geregistreerde instellingen voor hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap.

⁷⁹ Het Rekenhof beschouwt de entiteiten waarvan de ESR-uitgaven hoger zijn dan de materialiteit op groepsniveau – vastgelegd op 100 miljoen euro – als significante entiteiten.

⁸⁰ In het kader van de rekeningencontrole 2015 heeft het Rekenhof een opvolgingsfiche opgesteld voor alle entiteiten met ESR-uitgaven tussen 10 en 100 miljoen euro, ongeacht de aanwezigheid van een bedrijfsrevisor. Het Rekenhof beschouwt deze entiteiten als niet significant.

Overlegmomenten

De afsprakennota over single audit vraagt in het geval van een significante entiteit ten minste twee overlegmomenten met de bedrijfsrevisor: een plannings- en een rapporteringsoverleg (*closing meeting*). In 79% van de gevallen vond dit overleg plaats. Tijdens het planningsoverleg stemmen de bedrijfsrevisor en het Rekenhof hun werkzaamheden op elkaar af. Uit de bevraging blijkt dat volgende punten aan bod kwamen:

In achttien (64%) van de significante entiteiten vond een closing meeting plaats tussen het Rekenhof, de bedrijfsrevisor en (eventueel) de gecontroleerde entiteit. Dit overleg varieerde van een informele bespreking tot een volledige, gedocumenteerde vergadering. De afsprakennota vraagt de agenda, het analytisch nazicht en het audit summary memorandum ter voorbereiding van de closing meeting vooraf over te leggen aan het Rekenhof. In vijf gevallen werden de bovenstaande documenten vooraf voorgelegd.

Voor de niet-significante entiteiten beslist het Rekenhof welke overlegmomenten met de bedrijfsrevisor nodig zijn. Een overlegmoment is vereist als de bedrijfsrevisor een verklaring geeft die afwijkt van een goedkeurende verklaring. In twee (14%) van de niet-significante entiteiten vond een closing meeting plaats. In één geval werden de bovenstaande documenten vooraf voorgelegd.

De voorafgaande voorleggen van het analytisch nazicht en het audit summary memorandum, of gelijkwaardige alternatieven die toelaten met kennis van zaken aan de closing meeting deel te nemen, blijft een aandachtspunt.

Samenwerking tijdens en na de controle

De afsprakennota vraagt een overleg tussen het Rekenhof en de bedrijfsrevisor over de gevolgde auditstrategie. Zij dienen hun auditplanning en -werkzaamheden in functie daarvan vast te leggen. Zo kunnen zij dubbele werkzaamheden tot een minimum terugbrengen. Uit de evaluatie bleek dat de klassieke taakverdeling in 18% van de significante entiteiten behouden bleef, waarbij de revisor de economische jaarrekening controleerde en het Rekenhof zich concentreerde op de budgettaire rapporten, zoals de uitvoering van de begroting en de ESR-rapportering. De bedrijfsrevisor controleerde in 39% van de entiteiten zowel de economische, als de budgettaire rapporten. In de resterende dossiers was geen taakverdeling afgesproken.

De afsprakennota geeft het Rekenhof het recht om de werkpapieren van de bedrijfsrevisor in te kijken. In 86% van de significante dossiers heeft het Rekenhof gebruik gemaakt van dat recht. Dat is een sterke verhoging tegenover 2014, toen maar in 45% een controle plaatsvond. In de helft ervan kon deze inzage slechts plaatsvinden na de deadline van 21 april 2016.

Planningsmaterialiteit

In drie gevallen had het Rekenhof geen kennis van de planningsmaterialiteit van de bedrijfsrevisor.

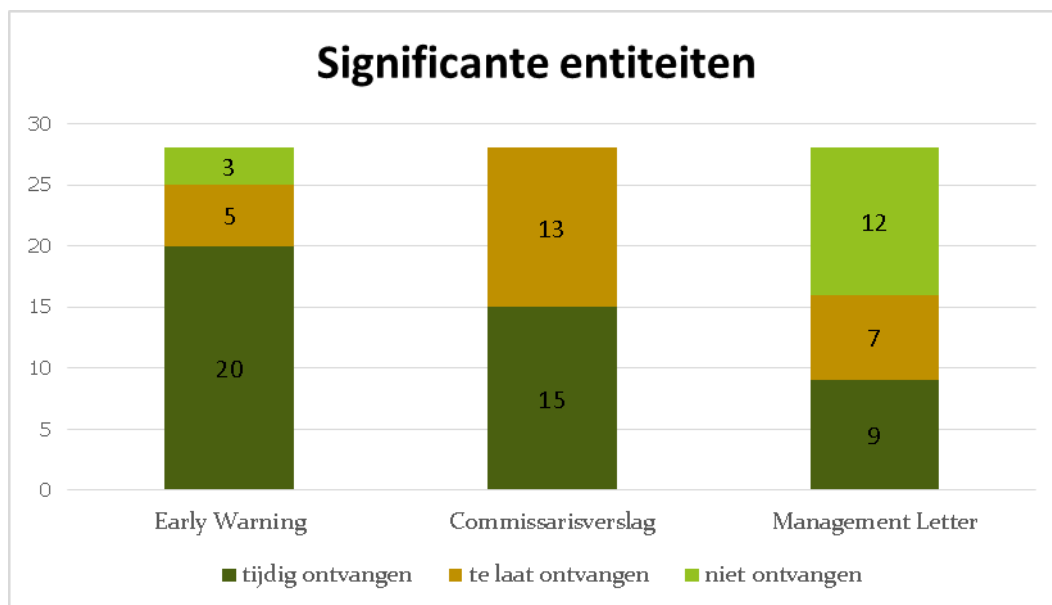
Auditrapporten

De bedrijfsrevisor moet volgens de afsprakennota ten laatste op 21 april het single-auditverslag aan de Vlaamse Regering en het Rekenhof overleggen. Aangezien de ESR-consolidatie op 15 april klaar moet zijn, werd afgesproken dat de bedrijfsrevisor ten laatste op 31 maart 2016 het rapport *early warning*⁸¹ aan het Rekenhof bezorgt. Twintig bedrijfsrevisoren hebben het Rekenhof tijdig een schriftelijk of mondeling *early warning*rapport bezorgd. Vijf bedrijfsrevisoren rapporteerden pas na 31 maart 2016.

Ter certificering van de jaarrekening stelt de bedrijfsrevisor het commissarisverslag op. In bijna de helft van de dossiers kreeg het Rekenhof tijdig het verslag.

Naast het *early warning*rapport en het commissarisverslag, formuleert de bedrijfsrevisor in een managementletter aanbevelingen over tekortkomingen in de organisatiebeheersing en inefficiënties. In twaalf significante dossiers ontving het Rekenhof geen managementletter. In zeven dossiers werd laattijdig gerapporteerd.

De onderstaande grafiek toont een samenvattend beeld.

⁸¹ Rapport met vaststellingen die aanleiding kunnen geven tot een aangepaste verklaring.

Overleg met het IBR

Het overleg met het IBR was constructief. Bij ernstige pijnpunten in controledossiers heeft het Rekenhof het IBR formeel of informeel ingelicht. Altijd werden deze problemen op informele wijze geregeld: er werd niet meer aangedrongen op de ondertekening van een *no harm*-verklaring en het Rekenhof verkreeg kopieën van stavingstukken voor zijn eigen werkdossier.

Conclusie

54% van de dossiers kende een vlotte samenwerking tussen de bedrijfsrevisor en het Rekenhof. Bij de resterende 46% bood de samenwerking nog ruimte voor verbetering, onder meer wat betreft de uitwisseling van werkdocumenten.

HOOFDSTUK 4

ESR-geconsolideerde rekening

Artikel 51 van het rekendecreet gelast de Vlaamse overheid tegen 15 april een geconsolideerde rekening op te stellen. Het departement Financiën en Begroting heeft de datum van de opmaak van de geconsolideerde rekening in overleg met het INR verschoven naar 13 mei, als gevolg van de problematiek inzake de federale operatoren voor overgedragen bevoegdheden (zie 2.4). Het kabinet van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft op 20 mei 2016 aan het Vlaams Parlement een document bezorgd met het voorlopig definitief uitvoeringsresultaat 2015. Het Rekenhof ontving op 24 mei 2016 de *economische hergroepering*, met de ESR-geconsolideerde uitvoeringscijfers van de Vlaamse deelstaatoverheid (sectorcode S13.12). Met deze geconsolideerde cijfers berekende de Vlaamse overheid het vorderingensaldo 2015.

4.1 ESR-vorderingensaldo

De algemene rekeningen geven een overzicht van de ontvangsten en uitgaven van de ministeries en de diensten met afzonderlijk beheer. De ESR-consolidatie houdt ook rekening met de ontvangsten en uitgaven van de rechtspersonen en biedt daardoor een vollediger overzicht van de Vlaamse overheid.

De onderstaande tabel maakt de overgang van de algemene rekeningen en de rekeningen van de rechtspersonen naar de geconsolideerde rapportering. De tabel vertrekt van de ontvangsten en uitgaven in de algemene rekeningen zoals voorgelegd op 30 maart 2016 en vermeldt afzonderlijk de geboekte verrichtingen van de federale operatoren na 30 maart 2016 (-36,3 miljoen euro).

	(in miljoen euro)				
	Algemene rekeningen	Ministeries	DAB's	Rechtspersonen	Consolidatie
Ontvangsten	42.576,9	41.416,5	1.160,4	12.899,2	55.476,1
Interne verrichtingen (ESR 08)				-2.923,7	-2.923,7
Dotaties binnen consolidatiekring		-1.126,2	-868,7	-7.787,5	-9.782,4
Annulering vastgestelde rechten DAB Luchthaven Oostende			10,6		10,6
Correcties economische hergroepering onder andere gewestbelasting en verkeersboetes		-115,9			-115,9
Emissierechten			31,6		31,6
<i>Ontvangsten economische hergroepering</i>		40.174,4	333,9	2.188,1	42.696,3
Kredieten en deelnemingen (ESR 8)		-3.055,7		-613,2	-3.669,0
Leningen (ESR 9)		-1.031,5		-84,1	-1.115,6
ESR-gecorrigeerde ontvangsten		36.087,1	333,9	1.490,7	37.911,8

	Algemene rekeningen	Ministeries	DAB's	Rechtspersonen	Consolidatie
Uitgaven – boekingen tot en met 30/03/2016	38.829,4	37.617,3	1.212,1	12.899,2	51.728,6
Uitgaven – boekingen na 30/03/2016		-36,3			-36,3
Interne verrichtingen (ESR 03)				-2.513,8	-2.513,8
Dotaties binnen consolidatiekring		-8.367,6	-95,1	-1.258,8	-9.721,5
Overige correcties (onder meer AMORAS, overflow werkingsuitkering universiteiten)		-75,0			-75,0
<i>Uitgaven economische hergroepering</i>		29.138,4	1.117,0	9.126,5	39.381,9
Kredieten en deelnemingen (ESR 8)		-524,7	0	-306,0	-830,8
Leningen (ESR 9)		-383,4	0	-83,0	-466,4
ESR-gecorrigeerde uitgaven		28.230,2	1.117,0	8.737,5	38.084,7
Resultaat algemene rekeningen	3.747,5				
Bijdrage in vorderingensaldo		7.856,9	-783,1	-7.246,7	-173,0
<i>Extracomptabele ESR-correcties</i>					
Overheidsactiva binnen kader van pps					-368,2
Herclassificatie VMSW					219,4
Universiteit – hogescholen					78,5
Emissierechten					22,2
Viapass					-22,0
ESF					-21,0
Herclassificaties					-14,6
Gestandaardiseerde garanties					-13,3
Herclassificatie VWF					-5,2
Erkende krediet maatschappijen					4,5
Bouw Sluis Terneuzen					-3,9
Verschillen met betrekking tot perimeter (Zorgfonds)					1,1
Andere					-0,4
PMV Rollend fonds					-0,3
Geconsolideerd vorderingensaldo					-296,3

De Vlaamse overheid heeft de economische hergroepering van het boekjaar 2015 afgesloten met een tekort van 173,0 miljoen euro. Dit tekort vloeit echter niet rechtstreeks voort uit de geboekte ontvangsten en uitgaven van de ministeries, DAB's en rechtspersonen. In eerste instantie heeft het departement Financiën en Begroting alle interne verrichtingen en interne stromen binnen de Vlaamse consolidatiekring geëlimineerd. Vervolgens heeft het de kapitaal en schuldverrichtingen geëlimineerd (ESR 8 en 9). Daaruit zou in principe rechtstreeks het saldo van de Vlaamse overheid dienen voort te vloeien. Het departement heeft echter in de fase van de opmaak van de economische hergroepering nog correcties aangebracht, zowel aan (afgesloten) rekeningen van rechtspersonen (in het bijzonder van het VIPA) als rechtstreeks op het niveau van de economische classificatie.

Eliminatie interne stromen binnen de consolidatiekring

De eliminatie van de interne stromen tussen de entiteiten in de consolidatiekring heeft normaliter geen impact op het resultaat, aangezien aan ontvangstenzijde en aan uitgavenzijde eenzelfde bedrag wordt geëlimineerd. De economische hergroepering van de Vlaamse overheid vertoont echter een onevenwicht van 60,9 miljoen euro tussen de interne stromen in

de consolidatiekring. Dat is in belangrijke mate te wijten aan de wijze waarop de kapitaalstortingen aan entiteiten in de consolidatieperimeter zijn verwerkt, in het bijzonder die van 51,5 miljoen euro aan de PMV. De PMV heeft de kapitaalontvangsten geboekt als interne stroom (ESR 66.72), terwijl het departement de kapitaalstorting heeft geregistreerd als een kapitaalverrichting (ESR 81.41). Aangezien het departement deze kapitaalverrichtingen bij de berekening van het vorderingensaldo ook elimineert, heeft deze werkwijze geen impact op het vorderingensaldo.

Het Rekenhof heeft ook vastgesteld dat subsidies aan entiteiten die nieuw zijn in de consolidatie, vaak blijven staan op het originele begrotingsartikel voor werking en toelagen, in plaats van op een begrotingsartikel voor interne stromen. Het departement Financiën en Begroting corrigeerde dit in de economische hergroepering.

Het Rekenhof beveelt de Vlaamse overheid aan om naast de reeds geleverde inspanningen, de correcties van de geëlimineerde ontvangsten en uitgaven afzonderlijk te rapporteren, zodat het overzicht aantoont dat deze consolidatieverrichtingen geen impact hebben op het vorderingensaldo.

Correctie uitvoeringsrekening VIPA

Het departement Financiën en Begroting heeft de bedragen in de uitvoeringsrekening van de rechtspersoon VIPA aangepast aan de gewijzigde aanrekeningswijze van de alternatief gefinancierde subsidies aan woonzorgcentra en ziekenhuizen. De voorbije jaren heeft het deze ESR-correctie altijd extracomptabel aangebracht, na de vaststelling van het saldo van de economische hergroepering. Nu heeft het de ESR-uitgaven 2015 van het VIPA verlaagd met 283,9 miljoen euro⁸², en het over te dragen overschot van de rechtspersoon verhoogd met hetzelfde bedrag. Dat had een even grote, positieve impact op het Vlaamse vorderingensaldo. De begrotingsaanpassing 2015 voorzag er nog in de toepassing van het verstrengde Europese begrotingstoezicht, zoals in vorige jaren, als een extracomptabele ESR-correctie van -184,2 miljoen euro te boeken. De ESR-geconsolideerde rekening toonde echter geen ESR-correctie voor het VIPA meer. Zo zorgde het VIPA voor een positieve evolutie ten opzichte van de begrotingscontrole van het vorderingensaldo van 468,1 miljoen euro. De correctie blijkt alleen uit een aangepaste uitvoeringsrekening van de rechtspersoon VIPA. Door de huidige werkwijze mag de begrotingsuitvoering van het VIPA dus niet rechtstreeks worden vergeleken met de begroting.

Correcties in de economische hergroepering

Zoals gesteld, heeft het departement Financiën en Begroting ook een aantal correcties rechtstreeks op economische classificaties aangebracht. Zo heeft het aan de ontvangstenzijde correcties aangebracht voor de aanrekeningen van de gewestbelastingen en van emissierechten. Aan de uitgavenkant heeft het op de passende economische codes nog boekingen verwerkt die na de opmaak van de algemene rekeningen plaatsvonden, samen met de aflossing van de lening van het Amorasproject en een correctie van de overflow van de werkingsuitkeringen voor het hoger onderwijs.

⁸² De verlaging is de netto impact van nieuwe verbintenissen (290 miljoen euro), de eenmalige subsidiebetaling inclusief het kapitaalgedeelte in de gebruikstoelage 2015 (-491,1 miljoen euro) en de afbouw van de ESR-schuld (lopende verplichtingen, -82,8 miljoen euro).

Ontvangsten – correcties economische hergroepering

De belangrijkste rechtstreekse correctie aan de ontvangstenzijde bestond erin dat het departement de geboekte gewestbelastingen in overeenstemming bracht met het ESR 2010. De aanrekening op vorderingenbasis in de algemene rekeningen, heeft zij in de economische hergroepering gecorrigeerd naar een aanrekening op basis van transactionele kas. De totale correctie van de gewestbelastingen bedroeg -248,6 miljoen euro. Punt 2.1.5 in dit verslag toont het detail van deze correcties en geeft een overzicht van de aanrekeningen op transactiebasis en de aanrekeningen op basis van transactionele kas per belasting.

Het departement heeft ook de geregistreerde vorderingen inzake recuperaties of uitwinningen van verstrekte waarborgen in de economische hergroepering aangepast, zodat die alleen nog rekening hield met de daadwerkelijke (kas)ontvangsten. Dat leidde tot een vermindering van de inkomende kapitaaloverdrachten met 8,9 miljoen euro.

Daarbuiten heeft het departement de ontvangsten uit inkomensoverdrachten van de gezinnen (ESR 38.50) verhoogd met 157 miljoen euro. In 2015 boekte de Vlaamse overheid nog geen opbrengsten uit verkeersboetes, terwijl de begroting die had geraamd op 157 miljoen euro (beleidsdomein MOW). De boekingen bleven uit doordat de administratie momenteel nog geen definitief zicht heeft op de verkeersboeteontvangsten 2015. Daarom heeft de Vlaamse overheid het begrote bedrag in de economische hergroepering ingebracht.

De aangerekende opbrengsten uit dividenden (ESR 28.20) verminderde het departement met de 9,1 miljoen euro geboekte dividenden over het boekjaar 2013 die het Biotech Fonds Vlaanderen in 2015 ontving. De rechtspersoon heeft deze dividendenstroom immers rechtstreeks verwerkt in het overgedragen ESR resultaat, en niet als dividenduitkering. Met de correctie heeft het departement de impact ervan op het vorderingensaldo geneutraliseerd.

Het Rekenhof heeft in het algemeen vastgesteld dat de rechtspersonen in de consolidatiekring dividenduitkeringen niet aanrekenen op de passende ESR-code 25, maar als intrestlasten of huurgelden. Het rapporteringssjabloon van de rechtspersonen zou dan ook in de ESR-code 25 moeten voorzien. De administratie stelde dat het rapporteringssjabloon vanaf boekjaar 2016 wordt aangepast aan ESR 2010 en zal voorzien in de ESR-code 25.

Ten slotte heeft het departement 6,2 miljoen euro foutief aangerekende middelen van de federale overheid uit de financieringswet gecorrigeerd. De geboekte vorderingen werden aangepast aan de lagere doorstorting voor de overname van het personeel van de verkeersgerelateerde belastingen. Deze correctie gebeurde op niveau van de economische classificatie en niet via de algemene rekeningen.

Ontvangsten – correctie emissierechten

De ESR-correctie van de emissierechten (31,6 miljoen euro) vloeit enerzijds voort uit de gewijzigde aanrekeningswijze van de veilingopbrengsten in het kader van het Europees emissiehandelsstelsel en anderzijds uit de aanrekening van nog niet aangerekende emissierechten volgens de oude berekeningswijze.

De Vlaamse Gemeenschap verkocht in februari en maart 2013 voor 36,4 miljoen euro 9.565.000 emissierechten uit de Vlaamse toewijzingsreserve voor nieuwkomers. Zij mocht de ontvangsten echter ESR-matig pas aanrekenen naargelang de exploitanten de emissierechten inleverden⁸³. Zo kon zij maar 11,5 miljoen euro rechten in resultaat nemen in het boekjaar 2013.

Volgens de vastgestelde (oude) berekeningswijze heeft de Vlaamse overheid daarvan 4,6 miljoen euro in 2015 ten laste genomen. Samen met 27,0 miljoen euro aanrekenbare ontvangsten 2015 gaf dat aanleiding tot een correctie van 31,6 miljoen euro. De Vlaamse overheid bracht deze correctie rechtstreeks aan in de economische hergroepering van de DAB's⁸⁴.

In april 2016 heeft het INR de mogelijkheid bekendgemaakt de veilingopbrengsten op een andere wijze aan te rekenen⁸⁵. De overheid dient de ontvangsten uit de veiling of de verkoop van emissierechten in de overheidsrekeningen in te schrijven als een belasting op productie. Als tijdstip van de aanrekening geldt daarbij het ogenblik dat de bedrijven hun rechten inleveren ter compensatie van de veroorzaakte uitstoot (tot eind april voor de uitstoot in het voorgaande jaar)⁸⁶. In tegenstelling tot de oude aanrekeningswijze, die de ontvangsten vooral spreidde over de toekomstige jaren, zullen de ontvangsten voortaan vooral in het jaar zelf en gedeeltelijk in het jaar t+1 worden aangerekend. Het volledig aanrekenen van de inkomsten van de Vlaamse toewijzingsreserve volgens de nieuwe aanrekeningswijze leidt tot een bijkomende extracomptabele ESR-correctie van 22,2 miljoen euro.

Uitgaven – Federale operatoren – boekingen na 31 maart 2016

Het departement Financiën en Begroting bezorgde de economische hergroepering op 23 mei 2016 aan de Algemene Gegevensbank. Zij steunt op de uitvoeringscijfers van 20 mei 2016 en bevat dus nog boekingen van na 30 maart 2016, de datum waarop de Vlaamse minister van Financiën en Begroting de algemene rekeningen 2015 aan het Rekenhof heeft voorgelegd. Deze boekingen behelzen 36,3 miljoen euro minderuitgaven door de federale operatoren naar aanleiding van de zesde staatshervorming⁸⁷.

Het Rekenhof stelde vast dat het departement Financiën en Begroting na 20 mei nog 7,6 miljoen euro extra uitgaven boekte. Aangezien de economische hergroepering al was opgesteld, zijn die extra uitgaven er niet in verwerkt. De verwerking van deze bijkomende boeking zou een negatieve impact op het ESR-vorderingensaldo hebben gehad.

Uitgaven – overige correcties

De overige correcties omvatten behalve een Amorascorrectie (4,2 miljoen euro), ook een correctie van de overflow van de werkingsuitkeringen voor het hoger onderwijs (70,8 miljoen euro).

⁸³ Advies van het INR van 24 september 2013 over de aanrekening van de ontvangsten uit de veiling van emissierechten uit de Vlaamse toewijzingsreserve voor nieuwkomers van de 2^e fase van het Europese emissiehandelssysteem.

⁸⁴ De DAB Emissierechten heeft de ontvangsten immers niet aangerekend in de loop van 2015.

⁸⁵ Gebaseerd op de nieuw verschenen *Manual on Government Deficit and Debt* (MGDD) van Eurostat, zie VI.5 *Emission trading allowances*.

⁸⁶ In februari 2016 hebben de federale overheid en de gewesten een akkoord gesloten over de verdeling van de veilingopbrengsten.

⁸⁷ Zie hoofdstuk 2.4 – *Federale operatoren* voor meer gedetailleerde informatie.

Voor *Amoras* vond een positieve ESR-correctie van 4,2 miljoen euro plaats omdat de kapitaalaflossing van een lening ten onrechte als een begrotingsuitgave werd geregistreerd. De begroting heeft de aflossingen van de Amoraslening immers niet ten laste van de kredieten op Titel III gelegd, maar van de werkingskredieten van het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken.

Het Rekenhof beveelt aan alle schuldaflossingen aan te rekenen op de ervoor voorziene begrotingsposten. Dat zou dergelijke extracomptabele correcties overbodig maken.

Het Rekenhof heeft in zijn verslag over de algemene rekeningen 2014 opgemerkt dat het Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen (AHOVOS) de 12e schijf van de *werkingsuitkeringen 2014 voor de universiteiten* (70,8 miljoen euro) budgettair pas in resultaat heeft genomen in het begrotingsjaar 2015. AHOVOS heeft de werkingsuitkeringen voor 2015 wel volledig aangerekend, zodat 2015 dus dertien schijven telde. Het departement Financiën en Begroting heeft het bedrag dat verschoven werd naar 2015, dan ook in mindering gebracht met een correctie in de economische hergroepering. Het stelde dat deze correctie gelijkaardig is aan de overflowcorrectie voor de lonen die het in 2012 aanbracht naar aanleiding van de invoering van het rekendecreet. Die overflowcorrecties waren volgens het Rekenhof evenwel correcties naar aanleiding van een wijziging⁸⁸ in de aanrekeningsregels voor de lonen, terwijl de correctie van de werkingstoelagen van universiteiten voor december 2014 het gevolg is van een foutieve aanrekening in de algemene rekeningen 2014. In de rekeningen 2014 werden immers maar elf schijven van de werkingsdotatie aangerekend. Het INR heeft het vorderingensaldo 2014, vastgesteld op 30 september 2015, niet gecorrigeerd met dit bedrag, zodat het vorderingensaldo 2014 met 70 miljoen euro overschat was.

Extracomptabele ESR-correcties

De ESR-geconsolideerde rekening werd aan het Rekenhof voorgelegd met een vorderingensaldo van -296 miljoen euro. Ten opzichte van het geraamde vorderingensaldo bij de begrotingscontrole 2015 van -548,5 miljoen euro betekent dat een belangrijke verbetering. De Vlaamse minister van Financiën en Begroting heeft in de commissie voor Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement de factoren waaraan deze positieve evolutie te wijten is, toegelicht, onder meer op 26 januari 2016⁸⁹ en 7 juni 2016⁹⁰.

Om van het saldo van de economische hergroepering (-173 miljoen euro) tot het vorderingensaldo te komen (-296,3 miljoen euro), voerde het departement nog extracomptabele correcties uit ten belope van 123,3 miljoen euro ingevolge het verstrengd Europees toezicht. De onderstaande alinea's lichten de belangrijkste correcties kort toe.

Overheidsactiva in het kader van pps

De correcties van de overheidsactiva in het kader van pps omvatten hoofdzakelijk correcties voor de voorziene bouwuitgaven voor de DBFM *Scholen van Morgen* (-349,1 miljoen euro),

⁸⁸ Van kasbasis naar transactiebasis.

⁸⁹ Monitoringrapport van december 2015.

⁹⁰ Vergelijking voorlopige uitvoering van 15 februari 2016 met de INR-cijfers.

voor De Lijn en VIA-invest (-16,0 miljoen euro) en voor Toerisme Vlaanderen (-3,1 miljoen euro).

Het departement Financiën en Begroting schatte de extracomptabele correctie voor de DBFM *Scholen van Morgen* tijdens de begrotingsaanpassing 2015 op 465,2 miljoen euro. In de uitvoeringscijfers 2015 daalde deze correctie tot 349,1 miljoen euro. De ESR correctie bestaat voornamelijk uit de voorraadevolutie die wordt bepaald in functie van de bouw- en facturatieplanning van de aannemers. Door vertragingen van de facturatie, voorraadopbouw en de betaling van de werken, schuift er 110 miljoen euro naar 2016. De opleveringsdata kennen geen noemenswaardige vertraging.

Tijdens de begrotingsaanpassing 2015 schatte het departement Financiën en Begroting de correctie voor tramstelplaats Tongeren van De Lijn op 0,2 miljoen euro, terwijl de uitvoeringscijfers een negatieve correctie inhielden van 24,7 miljoen euro. Hiervoor kon het departement geen sluitende verklaring geven.

De ESR-correctie voor toerisme is een gevolg van een alternatieve financieringsconstructie die Toerisme Vlaanderen met de gemeente Brasschaat heeft opgezet voor de realisatie van een jeugdverblijfcentrum. Het INR heeft deze pps-constructie op de balans van de overheid geplaatst. De ESR-correctie stemt overeen met de helft van de constructiekosten. De bouwfase is immers gespreid over 2014 en 2015.

Zoals al gesteld bij de bespreking van de bedrijfseconomische balans en resultatenrekening, dient de Vlaamse overheid pps-projecten die het INR herkwalificeert, vanaf het boekjaar 2016 bedrijfseconomisch als een financiële lease te behandelen, in overeenstemming met het advies 2016/1 van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen. Bijgevolg zullen deze extracomptabele correcties verdwijnen.

Herclassificatie VMSW-VWF-ESF

De aangerekende ontvangsten en uitgaven van de VMSW, het VWF en het ESF zijn niet meegeteld voor de economische hergroepering. Een extracomptabele correctie voegde alleen het vorderingensaldo van deze instellingen toe aan het globale vorderingensaldo van de Vlaamse overheid (voor VMSW 219,4 miljoen euro, voor VWF -5,2 miljoen euro en voor ESF -21 miljoen euro). De in dit verband geraamde saldi sloten vrij nauw aan met het effectief gerealiseerde vorderingensaldo. De administratie stelt dat deze rechtspersonen vanaf boekjaar 2016 volledig zullen worden mee geconsolideerd.

Door alleen het saldo op te nemen als correctie op het ESR-vorderingensaldo, ontbreken de ontvangsten en uitgaven van deze instellingen in de economische hergroepering en in het bijzonder hun rentebetalingen. Een van de belangrijkste aanrekeningen in de rekeningen van deze instellingen zijn namelijk de rentebetalingen op hun schulden. Deze bedragen ontbreken ook bij de berekening van het primaire saldo⁹¹ van de Vlaamse overheid in de algemene toelichting bij de begrotingscontrole 2015. Dit document heeft de rentebetalingen van de Vlaamse overheid geraamd op 108,9 miljoen euro. De voorgelegde documenten over de ge-

⁹¹ Het ESR-vorderingensaldo plus de rentebetalingen.

consolideerde rekening hebben het primair saldo niet berekend. Voor de VMSW bedroegen de rentebetalingen⁹² in 2015 215 miljoen euro, voor het VWF was dat 117,8 miljoen euro.

Universiteit – hogescholen

Voor de universiteiten en hogescholen vond een positieve ESR-correctie plaats van 78,5 miljoen euro. De correctie was positief aangezien de dotaties van het ministerie aan de universiteiten en hogescholen niet geëlimineerd werden als interne stromen. Voor de universiteiten en hogescholen zijn de ontvangsten en uitgaven dus evenmin opgenomen in de economische hergroepering, waardoor onder andere ook hun rentebetalingen in de economische hergroepering ontbreken. De totale renteaanrekeningen van deze instellingen (ESR-rubriek 21) bedroegen 12,9 miljoen euro⁹³. De administratie stelt dat de integratie van de universiteiten en hogescholen in de consolidatie voorzien is vanaf 2017.

Emissierechten

Deze correctie is al besproken bij de correcties in de economische hergroepering.

Viapass

Het INR heeft ervoor geopteerd het Viapass-contract niet als een pps, maar als een dienstencontract te beschouwen, waarvan het slechts een gedeelte van de handavingsinfrastructuur als overheidsactiva ziet⁹⁴. Het INR brengt daardoor -28,8 miljoen euro onder als 'niet verdeeld tussen de deelstaten'⁹⁵.

Het Rekenhof merkt op dat het departement Financiën en Begroting Viapass consolideerde langs de rechtspersonen. De jaarrekening van de rechtspersoon presenteert een balanstotaal van 0,6 miljoen euro, de rapportering aan het INR bevat 226,7 miljoen euro investeringskosten en de ESR-correctie bedraagt 22 miljoen. Het is voor het Rekenhof niet duidelijk waarom het departement dit als ESR-correctie, met een belangrijke impact op het vorderingensaldo, opneemt, als het INR besloot om Viapass niet te verdelen over de gewesten.

Bouw Sluis Terneuzen

In december 2014 betaalde het departement Mobiliteit en Openbare Werken 120 miljoen euro aan Nederland voor de bouw van de nieuwe sluis van Terneuzen. Het bedrag betrof zowel het aandeel van Vlaanderen in de gemaakte voorbereidingskosten, als een voorschot voor de realisatiekosten. Als de sluis niet wordt gerealiseerd, betaalt Nederland het restant van de 120 miljoen euro aan Vlaanderen terug. In 2015 is 3,9 miljoen euro aangerekend op dit voorschot.

⁹² Aanrekeningen op ESR-groep 21 Rente op Overheidsschuld, exclusief de rente binnen de overheidssector.

⁹³ 21.10-rente overheidsschuld: 5,7 miljoen euro; 21.40-rente op commerciële schuld: 5,9 miljoen euro; 21.50-rente op financiële leasings: 1,3 miljoen euro.

⁹⁴ Eurostat advice to member states: Ex-post advice Viapass Project - Ref. Ares (2015)3369105 – 13/08/2015.

⁹⁵ INR notificatie einde maart 2016.

Het Rekenhof beveelt aan voorschotten als dusdanig te boeken in de boekhouding, opdat de evolutie ervan kan worden opgevolgd⁹⁶. Op die manier kunnen de werkelijk gepresteerde prestaties toegerekend worden aan dit voorschot en dient de aanrekening niet meer met een extra-comptabele correctie te geschieden.

Overige correcties

De overige correcties zijn bijna allemaal het gevolg van herclassificaties door het INR. Het INR herclassificeerde onder meer een aantal deelnemingen, waaronder twee grote dossiers bij de LRM. Bijgevolg worden die deelnemingen niet meer als een financiële transactie beschouwd en hebben zij een impact op het vorderingensaldo (-14,6 miljoen euro). Verder houdt het INR sinds 2015 voor het vorderingensaldo rekening met de impact van zogenaamde gestandaardiseerde garanties inzake waarborgbeheer (-13,3 miljoen euro). Voorheen beriep de Vlaamse overheid zich erop dat het niet om standaardcontracten ging, maar het INR beschouwt deze garanties voortaan wel als standaardcontracten. Het ESR 2010 vereist voor standaardgaranties de registratie van een kapitaaloverdracht tussen de overheid en de financiële instelling die de middelen heeft geleverd, *zodra* een dergelijke waarborg wordt verstrekt. De ESR-correctie toont het verschil tussen de ingeroepen garanties die al in de economische hergroepering zaten, en die welke daar in het nieuwe systeem in terechtkomen.

Het departement Financiën en Begroting heeft voorts het gezamenlijke saldo van de erkende kredietmaatschappijen (+4,5 miljoen euro) met een extracomptabele ESR-correctie in rekening gebracht.

Ten slotte heeft het het vorderingensaldo van het Vlaams Zorgfonds (1,1 miljoen euro) extracomptabel mee opgenomen in het vorderingensaldo van de Vlaamse overheid, hoewel de Nationale Bank van België dat opneemt in de institutionele sector van de sociale zekerheid. Artikel 4, §1, van het rekendecreet wijst het Vlaams Zorgfonds immers als een Vlaamse rechtspersoon aan.

PBT-kennisgeving

Het geconsolideerd ESR-vorderingensaldo van de Vlaamse Gemeenschap voor 2015 wordt definitief vastgelegd in september 2016 door het INR naar aanleiding van de rapportering overeenkomstig de bepalingen van het protocol betreffende de procedures bij buitensporige tekorten (PBT). Het INR gebruikt de geconsolideerde cijfers van de Vlaamse Gemeenschap als input voor zijn eigen rapportering aan de Europese Unie. De meest recente PBT-kennisgeving van 20 april 2016 ging nog uit van voorlopige uitvoeringscijfers 2015.

Het vorderingensaldo dat het INR in deze kennisgeving vernoemt (-3.167 miljoen euro) verschilt in belangrijke mate van het vorderingensaldo dat de Vlaamse overheid heeft berekend (-296 miljoen euro) en dat ook het Rekenhof als referentie heeft gebruikt voor ESR-geconsolideerde rapportering.

⁹⁶ Zie ook punt 2.2.2, deel vooruitbetalingen.

Het verschil tussen beide vorderingensaldi situeert zich bijna uitsluitend bij de gewestelijke personenbelasting (opcentiemen). De ESR-aanrekening verschilt in belangrijke mate van de ermee gepaard gaande kasstromen. Als bijlage 1 in dit rapport is een tabel opgenomen die de kasstromen plaatst ten opzichte van de ESR-matige aanrekeningen. In 2015 heeft het Vlaamse Gewest maandelijks voorschotten ontvangen op de personenbelasting, maar die voorschotten hebben volgens het INR geen positieve impact op het vorderingensaldo⁹⁷. Het INR houdt rekening met de werkelijk ingekohierde opcentiemen voor de periode september-december 2015⁹⁸. Het verschil tussen de ingekohierde gewestelijke opcentiemen (aanslagjaar 2015) en de federale voorschotten in 2015 bedraagt 2.832 miljoen euro.

(in miljoen euro)

PBT-kennisgeving INR 20 april 2016 ⁹⁹	-3.167
Vershil inkohieringen gewestelijke opcentiemen versus federale voorschotten	+2.832
Actualisatie uitvoeringsgegevens ministerie, DAB's en rechtspersonen	-19
Bijstelling impact saldo universiteiten en hogescholen ¹⁰⁰	+66
Onverdeelde verwerking Viapass	-22
Recentere uitvoeringsgegevens met betrekking tot VMSW, VWF, erkende kredietmaatschappijen en ESF ¹⁰¹	14
Geconsolideerd ESR-vorderingensaldo 20 mei 2016	-296

4.2 Consolidatieperimeter

Lijst met de eenheden van de publieke sector

In september 2015 actualiseerde de Nationale Bank van België (NBB) de lijst met de eenheden van de publieke sector. Bijlage 1 geeft een overzicht van de entiteiten van de Vlaamse overheid op basis van deze geactualiseerde lijst. Het Rekenhof heeft de lijst heringedeeld in drie groepen:

- entiteiten die de Vlaamse overheid opnam in de geconsolideerde rekening 2015;
- entiteiten die behoren tot de deelstaatoverheid S13.12, maar nog niet werden geconsolideerd;
- entiteiten van de Vlaamse overheid met een andere sectorcode dan S13.12.

In april 2016 heeft de NBB de lijst met eenheden van de publieke sector opnieuw bijgewerkt. Met deze recente aanpassing houdt dit rapport nog geen rekening, aangezien zowel de algemene rekeningen 2015, als de geconsolideerde rekening 2015 vóór de publicatie van de nieuwe lijst werden opgesteld.

⁹⁷ Advies INR van 10 februari 2015 inzake de aanrekeningen in het kader van de uitvoering van de hervorming van de bijzondere financieringswet.

⁹⁸ Methodologische vernieuwingen, Nationale Bank van België, april 2016.

⁹⁹ Het INR publiceerde tegelijkertijd twee vorderingensaldi. Behalve dit ESR 2010-saldo werd ook een vorderingensaldo gepubliceerd waarbij wél rekening werd gehouden met de voorschotten inzake gewestelijke opcentiemen (2.832 miljoen euro), aangezien de HRF heeft aangegeven dat de begrotingsdoelstellingen voor de diverse overheidsgeledingen er ook rekening mee hielden. Voor de Vlaamse Gemeenschap bedroeg dit saldo -336 miljoen euro.

¹⁰⁰ De kennisgeving van april 2016 hield nog rekening met een positieve impact van het saldo van universiteiten en hogescholen van 12 miljoen euro. De uiteindelijk impact bedroeg 78 miljoen euro (66 miljoen euro meer).

¹⁰¹ Inclusief de verwerking van het VAC Brussel in de uitvoeringsrekening van de PMV.

Consolidatieperimeter Vlaamse overheid

Het toepassingsgebied van het rekendecreet en de afbakening van de consolidatiekring wordt bepaald in artikel 4 van het rekendecreet. Naast het ministerie en de DAB's worden in artikel 4, §1, punt 2, ook de rechtspersonen opgesomd die onder de toepassing van het rekendecreet vallen. Conform artikel 4, §3, van het rekendecreet wordt er ook jaarlijks een lijst van Vlaamse rechtspersonen opgesomd in het begrotingsdecreet die toegevoegd worden aan deze lijst. Deze lijsten bepalen de consolidatiekring die toegepast wordt door de Vlaamse overheid.

Deze consolidatiekring is minder ruim dan de lijst met publieke eenheden S 13.12 – Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid legt de consolidatiemeter vast op het ogenblik van de begrotingsopmaak, maar wijzigt deze niet meer indien de NBB een nieuwe lijst publiceert.

De consolidatiekring 2015 telde behalve de entiteiten in de algemene rekening, nog 129 andere rechtspersonen. De uitbreiding betrof voornamelijk de vennootschappen van de groepen rond de PMV en de LRM, naast instellingen als Gimvindus, iVenture en iMinds. De universiteiten, de hogescholen en de erkende kredietmaatschappijen bleven vooralsnog buiten de consolidatie, maar worden extracomptabel gecorrigeerd.

De Vlaamse overheid staat toe dat entiteiten die vallen onder de deelstaatoverheid S.1312, maar niet zijn opgesomd in artikel 4, §1, van het rekendecreet, in een verkort uitvoeringsschema van de begroting rapporteren aan het departement Financiën en Begroting. Dit verkort schema bevat informatie voor de consolidatie van de cijfers van deze entiteiten, die niet in de statutaire jaarrekening voorkomt. Sommige entiteiten die het verkort schema hebben toegepast, hebben alleen het verkort schema gerapporteerd aan de Vlaamse overheid en het Rekenhof. Nochtans vereist het rekendecreet in artikel 45 een jaarrekening, inclusief balans, resultatenrekening en een toelichting. Voor een volledig zicht op hun financiële toestand en resultaten, is echter zowel de statutaire jaarrekening als de aanvullende informatie in het verkort schema nodig.

Het Rekenhof beveelt aan ook de statutaire jaarrekeningen van de entiteiten die een verkort uitvoeringsschema van de begroting rapporteren, tijdig ter beschikking te stellen.

4.3 Entiteiten buiten de consolidatieperimeter

De consolidatieperimeter van de Vlaamse overheid bevat niet alle entiteiten die op basis van de lijst met de eenheden van de publieke sector (september 2015) deel uitmaken van de deelstaatoverheid Vlaamse overheid S13.12. Het departement verrekende onder andere de universiteiten en hogescholen en de erkende kredietmaatschappijen via een extracomptabele correctie.

Op grond van de ESR-classificatie horen niet alle Vlaamse entiteiten bij de Vlaamse deelstaatoverheid S13.12. Een aantal entiteiten wordt ingedeeld bij andere sectoren, zoals S11.001 (niet-financiële vennootschappen in handen van de overheid) en S13.14 (sociale zekerheidsinstellingen). Nochtans spelen ook deze entiteiten een belangrijke rol bij de uitvoering van het overheidsbeleid. Het rekendecreet verplicht een aantal van deze entiteiten een begroting en een jaarrekening op te stellen. Nog niet alle entiteiten die tot deze categorie behoren (zoals UZ Gent), hebben hun jaarrekening 2015 aan het Rekenhof bezorgd. Ter informatie bevat de

onderstaande tabel een overzicht van de kerncijfers van de entiteiten waarvan het Rekenhof al een jaarrekening heeft ontvangen.

(in miljoen euro)

	Balans- totaal	Eigen vermogen	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo ¹⁰²
BELEIDSDOMEIN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN					
Vlaams Zorgfonds (S13.14)	1.054,0	898,5	376,0	374,9	1,1
OPZ Geel (S11.001)	82,4	41,8	50,1	55,9	-5,7
OPZ Rekem (S11.001)	47,3	27,3	46,6	43,5	3,2
BELEIDSDOMEIN LEEFMILIEU NATUUR EN ENERGIE					
De Watergroep (S11.001)	1.527,2	1.060,5	756,7	718,3	38,4
Eigen vermogen OC-ANB (S11.001)	15,9	13,0	24,2	32,3	-8,1

4.4 Geconsolideerde schuld

De geconsolideerde schuld van de Vlaamse overheid houdt niet alleen rekening met de schuld van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap, maar ook met de financiële schuldpositie van de instellingen van de Vlaamse overheid. De consolidatieperimeter is hier ruimer dan bij de berekening van het vorderingensaldo: er wordt uitgegaan van de entiteiten opgenomen in de lijst *De eenheden van de publieke sector* van de Nationale Bank van België met code S.13.12 (Deelstaatoverheid – Deel Vlaamse Gemeenschap). De onderstaande cijfers steunen op tabel 13 van het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer 2015.

(in miljoen euro)

	2014	2015
Directe uitstaande schuld	2.553,1	¹⁰³ 4.106,9
Directe kasschuld	1.911,8	0,0
Eigenlijke indirecte schuld	2,0	1,8
Negatieve stand CFO	0,0	17,3
Ex-FRGE	50,3	50,3
Rechtspersoon Vlaamse overheid	4.517,2	4.176,3
VVM De LIJN	267,1	150,2
Andere < 50 miljoen euro	105,1	317,2
Vlaamse rechtspersonen (CFO)	372,2	467,4
VMSW	5.968,8	6.313,2
VWF	3.041,3	3.005,4
VIPA	2.130,4	1.846,6
Erkende kredietmaatschappijen	729,5	596,9
Universiteiten en hogescholen	390,3	305,1
AGION	277,8	300,7
BAM	168,4	152,9
Nationaal Waarborgfonds	106,3	78,7

¹⁰² Het saldo betreft het verschil tussen de budgettaire ontvangsten en uitgaven, niet gecorrigeerd voor de impact van ESR8- en ESR9-verrichtingen.

¹⁰³ Dit bedrag sluit niet aan met de schuld vermeld in de algemene rekening 2015. Het verschil ligt ten eerste bij de schuld van Amoras (59,3 miljoen euro). Deze schuld wordt in de tabel van de geconsolideerde schuld vermeld bij de geherclassificeerde instellingen. Ten tweede wordt de schuld met betrekking tot de inrichtingswerken VAC Leuven (4,24 miljoen euro) niet vermeld, aangezien het hier gaat om een interne schuld ten opzichte van NV Diestsepoort.

	2014	2015
Wandelaar Invest	82,6	77,3
Amoras	59,8	59,3
Fonds Wetenschappelijk Onderzoek	27,6	161,0
Domus Flandria	53,0	21,3
UZ Gent	0,0	54,4
Andere	¹⁰⁴ 176,6	166,9
Instellingen niet behorend tot CFO	13.212,7	13.139,7
Noord zuid Kempen	196,4	199,6
Scholen voor Morgen	173,0	531,9
R4	106,0	109,0
Brabo I	76,9	73,5
Livan I	66,5	68,1
Via Invest	55,2	56,1
Stelplaatsen BOvZO	31,3	30,6
Stelplaatsen	6,0	5,9
Andere	0,0	23,1
pps Schulden	711,3	1.097,8
Totale geconsolideerde schuld	¹⁰⁵18.813,4	18.881,2

Het Rekenhof heeft de volgende opmerkingen bij de tabel:

De tabel uit het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer 2015 bevat alleen nettocijfers. De leningen die entiteiten in de consolidatieperimeter onderling aangingen, komen er niet in tot uiting. Op deze manier kunnen de cijfers niet aangesloten worden met de gegevens uit de boekhouding van de betrokken instellingen. Het departement Financiën en Begroting stelt dat het moeilijk is om deze gegevens op te nemen in de tabel van de geconsolideerde schuld, maar gaat onderzoeken op welke manier deze gegevens wel op een auditeerbare manier kunnen voorgesteld worden.

Het departement Financiën en Begroting stelt haar geconsolideerde schuld op in overeenstemming met het INR¹⁰⁶. Voor de schulden eind 2015 baseerde zij zich in dit verband op de notificatie die het INR in april 2016 bezorgde. Op dat moment waren de cijfers van eind 2015 van een aantal rechtspersonen nog niet beschikbaar. In het rapport wordt hierdoor voorbehoud gemaakt bij de gegevens van een aantal instellingen. Het Rekenhof beveelt aan in het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer duidelijk aan te geven waar het om voorlopige cijfers gaat. Er dient ook onderzocht te worden om minstens voor de instellingen met de belangrijkste schulden de gegevens per 31 december van het huidige jaar weer te geven. Op deze manier wordt de tabel meer betrouwbaar en kan de evolutie van de geconsolideerde schuld op een consistente manier opgevolgd worden.

¹⁰⁴ In het verslag 2014 werd de schuld van FWO voor een bedrag van 27,6 miljoen euro niet apart vermeld en bijgeteld bij 'andere', gelet op de grote stijging van de schuld in 2015 werd de schuld van deze instelling apart vermeld.

¹⁰⁵ Dit bedrag komt niet overeen met het bedrag zoals vermeld in het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer 2014. Het verschil is te wijten aan de schuld van ex-FRGE.

¹⁰⁶ Zie repliek van de Vlaamse Regering op het begrotingsonderzoek naar aanleiding van de begrotingscontrole 2016.

Hieronder een aantal voorbeelden waarbij kan worden aangetoond dat de gegevens van de boekhouding eind 2015 niet kunnen worden aangesloten met de bedragen vermeld in de tabel van de geconsolideerde schuld:

- Het rapport bij de schulden van de universiteiten en hogescholen hield rekening met een VUB-schuld van 22,5 miljoen euro, terwijl deze universiteit in zijn jaarrekening eind 2015 alleen al op de post obligatieleningen een openstaande schuld van 61 miljoen euro vermeldde. Het totale schuldbedrag voor de universiteiten en hogescholen kwam dus niet overeen met de onderliggende gegevens uit de boekhouding. Een analyse van de saldi op de balansposten voor de schuld, toont dat de schuld minstens 100 miljoen euro meer bedraagt dan wat het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer vermeldt. De opnames van lange-termijnschulden voor de universiteiten waren ook groter dan de aflossingen van de lange-termijnschuld.
- Voor de universiteiten en hogescholen geeft het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer de aanzienlijke schulden¹⁰⁷ ook niet per instelling weer.

Gelet op het belangrijke schuldbedrag van de universiteiten en hogescholen eind 2015, beveelt het Rekenhof aan in het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer de schulden van de universiteiten en hogescholen per instelling weer te geven, zoals het dat doet voor de andere instellingen.

- Voor het VMSW vermeldt het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer een schuld van 6.313,2 miljoen euro. Contacten met deze instelling wezen uit dat die schuld 130,7 miljoen euro meer bedroeg. Het rapport hield voor de schulden op de rekening-courant immers rekening met het saldo van eind 2013 (448,3 miljoen euro) in plaats van dat van eind 2015 (579,0 miljoen euro).
- Het rapport heeft de schulden voor het project R4 bij de geconsolideerde pps-schuld overschat met 10,5 miljoen euro.

Het overzicht in het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer bevat sommige *overige schulden* van een aantal rechtspersonen (rubriek 47/48 van de balans). Het is niet duidelijk welke schulden op deze balansrubrieken zijn opgenomen. Andere *overige schulden* uit deze balansrubrieken, zoals die van het ministerie, staan niet in het overzicht. In haar repliek op het begrotingsonderzoek bij de begrotingscontrole 2016 stelde de Vlaamse Regering dat het INR had beslist bepaalde *overige schulden* mee op te nemen in de tabel van de geconsolideerde schuld. Hieronder een aantal voorbeelden waarbij kan aangetoond worden dat het niet altijd eenduidig kan vastgesteld worden welke schulden wel of niet meegenomen worden in de berekening van de geconsolideerde schuld.

- Het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer 2014 vermeldde de schuld die het FJW en het VAPH boekten op de 48-rekeningen. Het rapport 2015 vermeldde voor het FJW 19,2 miljoen euro schulden. Dat impliceert dat het behalve 2,2 miljoen euro schulden op de 48-rekeningen, ook de 17 miljoen euro CFO-schulden heeft meegerekend.
- De schuld van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek steeg volgens het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer van 27,6 miljoen euro tot 161,0 miljoen euro. Het Fonds kon deze stijging niet met zekerheid duiden. Volgens het departement Financiën en Begroting zou deze stijging het gevolg zijn van een gewijzigde aanrekeningswijze van subsidies waardoor de schuld op rubriek 48 veel hoger is dan eind 2014. De schulden met betrekking tot

¹⁰⁷ 305,1 miljoen euro eind 2015.

uit te betalen subsidies worden bij deze instelling dus meegeteld bij de geconsolideerde schuld, terwijl dit bij het ministerie en andere rechtspersonen niet het geval is.

Het Rekenhof beveelt aan duidelijk te bepalen welke schulden het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer dient te vermelden in de overzichtstabel van de geconsolideerde schulden.

Het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer rapporteerde ook nul euro leasingschulden, terwijl alleen al de hogescholen en universiteiten 48 miljoen euro leasingschulden hadden. Ook het Vlaams Brusselfonds heeft een leasingschuld van 32 miljoen euro.

Het Rekenhof beveelt de Vlaamse overheid aan te onderzoeken of nog andere instellingen zijn leasingschulden op de balans vermeldden.

Het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer biedt geen overzicht van de geconsolideerde reserves en beleggingen. Sommige instellingen in de consolidatieperimeter houden nochtans belangrijke kasreserves aan (bijvoorbeeld de BAM, het Vlaams Woningfonds, Gigarant en de PMV). Hun evolutie speelt ook een belangrijke rol in het thesauriebeheer van de Vlaamse overheid. De informatie over de geconsolideerde reserves en beleggingen is belangrijk om het doelbereik te kunnen meten ten aanzien van de doelstelling¹⁰⁸ binnen de verruimde consolidatiekring te streven naar een optimalisatie van de intrestkosten en -opbrengsten door de samenbrenging van kasoverschotten en kastekorten.

Het rapport Kas-, Schuld- en Waarborgbeheer geeft veel detailinformatie over het thesauriebeheer van de rechtspersoon Vlaamse overheid. Bij een letterlijke interpretatie van de onderliggende decretale bepaling, kan de Vlaamse Regering zich daartoe beperken, maar het begrip overheid evolueerde in de context van de Europese begrotings- en schuldnormen echter naar een consolidatie van deze rechtspersoon met de verzelfstandigde overheidsentiteiten. Het rapport zou meer informatiewaarde bevatten voor het Vlaams Parlement indien het ook de voorwaarden van belangrijke thesaurieverrichtingen van de rechtspersonen zou weergeven.

¹⁰⁸ Beleidsnota 2014-2019 van Financiën en Begroting.

HOOFDSTUK 5

Conclusies

In vergelijking met 2014 is de begrotingsuitvoering 2015 sterk beïnvloed door de overgedragen bevoegdheden van de zesde staatshervorming. Een aantal federale operatoren voerden in 2015 verrichtingen uit voor rekening van de Vlaamse overheid. Doordat de informatiedoorstroming vanuit de federale operatoren vertraging opliep, bevatte de uitvoeringsrekeningen van de begroting van 30 maart 2016 10,9 miljard euro voorlopige aanrekeningen.

De algemene rekeningen 2015 van de Vlaamse overheid tonen op grond van de verantwoordingen van 23 juni 2016 een positief begrotingsresultaat van 3,8 miljard euro, tegenover een begrotingsresultaat van -1,3 miljard euro in 2014. Het positieve begrotingsresultaat 2015 is grotendeels te danken aan de terugbetaling door KBC van de Vlaamse overheidssteun. Die terugbetaling was niet voorzien in de aangepaste begroting 2015.

De algemene rekeningen geven per kredietsoort de totalen van de uitvoering van de begrotingsprogramma's en begrotingsartikelen. De algemene rekeningen, noch het jaarverslag van de Vlaamse overheid geven echter voldoende toelichting bij deze uitvoeringcijfers: zij lichten de mate van kredietaanwending niet toe en verstrekken geen commentaar over het behalen van de begrotingsdoelstellingen. Het Rekenhof concludeert dat de Vlaamse Regering onvoldoende verantwoording aflegt over de aanwending van de begrotingskredieten en het daarmee uitgevoerde beleid.

De Vlaamse overheid rekent de *ontvangsten* uit de bijzondere financieringswet voorts aan op slechts twee begrotingsartikelen, waardoor ze onvoldoende inzicht geeft in de samenstelling van die overdrachten. Ook de gewestbelastingen splitst ze onvoldoende uit.

Net zoals in de voorgaande jaren heeft de Vlaamse overheid belangrijke *uitgaven* niet aangerekend in het jaar waarop ze betrekking hadden. Voor diverse subsidiestromen rekenden de diensten van de Vlaamse overheid in 2015 nog altijd budgettair op kasbasis aan. Deze systematische verschuiving van uitgaven naar het volgende boekjaar leidt tot een onderschatting van de openstaande schuldverplichtingen.

De bedrijfseconomische balans en resultatenrekeningen 2015 gaven niet voor alle rubrieken een voldoende genuanceerd beeld van de werkelijke financiële toestand en de verrichtingen. De Vlaamse overheid waardeert zowel vaste activa als vorderingen niet tijdig af. Zij expliciteert evenmin alle interne schulden of verrichtingen voor orde. Vaak blijven die staan op een tussenrekening. Voorts bevat de rubriek kapitaal belangrijke manuele verrichtingen die er niet onder thuishoren.

De niet-geconsolideerde schuld van de Vlaamse overheid daalde met 9,8% tot 4,22 miljard euro.

De initiatieven van de Vlaamse Regering inzake elektronische facturatie hadden nog geen noemenswaardige invloed op de laattijdige betalingen en de verwijlinteressen.

De rekeningen van Vlaamse rechtspersonen of rechtspersonen die behoren tot de sector S13.12 van de Vlaamse deelstaatoverheden en die worden gecontroleerd door een bedrijfsrevisor werden over het algemeen zonder voorbehoud door de bedrijfsrevisor afgesloten. Het Rekenhof deelde deze oordeelsvorming wat betekent dat geoordeeld werd dat de jaarrekeningen van die rechtspersonen een getrouw beeld gaven. Waar voorbehoud werd geformuleerd heeft het Rekenhof zich eveneens bij de opmerkingen aangesloten. Op grond van een risicoanalyse en rekening houdend met de principes van single audit heeft het Rekenhof ook een aantal eigen controles van jaarrekeningen van significante rechtspersonen uitgevoerd. Het heeft daarbij onder meer problemen vastgesteld met de jaarafgrenzing en de uniforme toepassing van aanrekeningsregels. Enkele rechtspersonen hebben niet alle schuldverplichtingen correct aangerekend of voldoende toegelicht in de jaarrekeningen.

Het Rekenhof waardeert overigens de vlotte samenwerking met de bedrijfsrevisoren in 54% van de dossiers. Bij de resterende 46% bood de samenwerking nog ruimte voor verbetering, onder meer wat betreft de uitwisseling van werkdocumenten.

ESR-geconsolideerde rekening

Ten opzichte van 2014 werd de consolidatiekring uitgebreid met 22 entiteiten, zodat de kring de lijst met publieke eenheden van de Nationale Bank van België voor de Vlaamse deelstaatoverheid weer meer benadert. Een aantal belangrijke entiteiten, zoals de VMSW, het VWF en de universiteiten en hogescholen worden echter met een extracomptabele correctie meegeconsolideerd. Het Vlaams Zorgfonds blijft de enige entiteit die wordt meegeconsolideerd, hoewel de Nationale Bank deze rechtspersoon tot de sector van de sociale zekerheid rekent.

De ESR-geconsolideerde rekening werd afgesloten op 20 mei 2016. Wegens de laattijdige doorstroming van de gegevens van federale operatoren, vonden echter nog boekingen plaats na die datum. In totaal werd nog 7,6 miljoen euro uitgaven aangerekend op het boekjaar 2015, die bijgevolg niet zijn meegerekend in het vorderingensaldo.

De Vlaamse overheid boekte in 2015 een vordering op het UZ Gent voor de terbeschikkingstelling van de gebouwen ten belope van 20,6 miljoen euro, maar boekte de schuld niet. Het UZ Gent daarentegen boekte de schuld, maar ook de vordering tegenover de Vlaamse Gemeenschap (schuldvergelijking in twee richtingen). Aangezien het UZ Gent niet tot de consolidatieperimeter behoort, heeft dit een positieve impact op het vorderingensaldo.

Het Rekenhof stelt vast dat de resultaten van de ESR-geconsolideerde rekening echter moeilijk naast de berekening van begrote vorderingensaldo kunnen worden geplaatst. Dat is een gevolg van extracomptabele correcties op verschillende niveaus: rechtstreeks in de afgesloten ESR-uitvoeringsrekening van rechtspersonen (in het bijzonder van het VIPA), op het niveau van de economische hergroepering en, ten slotte, de ESR-correcties op basis van het verstrengd Europees begrotingstoezicht.

Het Rekenhof stelde vast dat een correctie van 70,8 miljoen euro plaatsvond in de economische hergroepering voor een *overflow werkingsuitkeringen hoger onderwijs*. Deze correctie is echter

niet het gevolg van gewijzigde aanrekeningsregels (zoals de overflow van de lonen 2012), maar louter van het niet aanrekenen in 2014 van de 12^e schijf van die werkingsuitkeringen. Het INR heeft het vorderingensaldo 2014 (kennisgeving van 30 september 2015) niet gecorrigeerd met dit bedrag, zodat het vorderingensaldo 2014 met 70,8 miljoen euro overschat was.

De eliminatie van de interne stromen tussen de verschillende entiteiten van de consolidatiekring resulteerde vooralsnog niet in een nul saldo, zodat een mogelijke impact op het vorderingensaldo niet kan worden uitgesloten.

Voor de rapportering van de bruto geconsolideerde schuld stemt de consolidatiekring niet overeen met de consolidatiekring van de ESR-geconsolideerde rekening. Voor een aantal belangrijke rechtspersonen stemt de geconsolideerde schuld niet overeen met de schulden die blijken uit de jaarrekeningen 2015. Het is evenmin duidelijk waarom de *overige of diverse schulden* in sommige gevallen bij de schulden zijn opgenomen en in andere gevallen niet.

HOOFDSTUK 6

Aanbevelingen

Behalve een aantal punctuele aanbevelingen aan de Vlaamse overheid die dit rapport heeft opgenomen in de betrokken hoofdstukken, formuleert het Rekenhof op grond van zijn controles ook de volgende, algemene aanbevelingen:

- De Vlaamse Regering moet in de jaarrekening, behalve over de cijfers, ook voldoende verantwoording afleggen over de aanwending van de begrotingskredieten en het beleid dat zij daarmee kon realiseren. Alleen zo krijgt de jaarrekening een daadwerkelijk verantwoordingskarakter tegenover het Vlaams Parlement.
- De Vlaamse overheid moet nog meer aandacht schenken aan een correcte jaarafgrenzing door toe te zien op een strikte toepassing van de ESR-aanrekeningsregels door zowel de ministeries als de rechtspersonen, en door een verduidelijking van sommige van die regels, zoals die voor de subsidieverstrekking.
- Voor de ESR-geconsolideerde rekening dient de Vlaamse overheid ernaar te streven het aantal correcties zo klein mogelijk te houden. Bovendien dienen de correcties transparant tot uiting te worden gebracht als extracomptabele correcties. De resultaten van ESR-correcties die bij de begroting werden vooropgesteld, dienen voldoende te worden toegelicht.

HOOFDSTUK 7

Reactie van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting

Het Rekenhof ontving op 23 juni 2016 het antwoord van de minister op de opmerkingen op de algemene rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap voor boekjaar 2015. Samen met het antwoord werden aangepaste algemene rekeningen 2015 aan het Rekenhof voorgelegd. De algemene rekeningen werden voor een aantal aspecten aangepast aan de opmerkingen en werden tevens aangepast aan de cijfers met betrekking tot de federale operatoren die na de indiening van de algemene rekeningen op 30 maart 2016 werden ontvangen. Deze laatste cijfers betreffen verrichtingen in het kader van de overgedragen bevoegdheden met betrekking tot de zesde staatshervorming.

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting verstreekte verder in zijn antwoord verduidelijking bij een aantal van de opmerkingen van het Rekenhof en kondigde maatregelen aan:

- Zo lichtte de minister toe dat de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen reeds het werkprogramma voor 'Toelagen, subsidies, interrelaties en verkopen' heeft goedgekeurd om de problematiek met de jaarafgrenzing op te lossen.
- De minister gaf mee dat het departement Financiën en Begroting reeds is gestart met het project "2016-2020 – Optimalisatie inventaris investeringsgoederen behorende tot de rechtspersoon de Vlaamse Gemeenschap en rechtspersonen die ingestapt zijn in Orafin" met als doel een overeenstemming te bekomen tussen de werkelijke toestand en de toestand in Orafin. Dit project zal een impact hebben op de balansposten van zowel de immateriële, de materiële als de financiële vaste activa, alsook de afschrijvingen.
- De minister voegde nog toe dat de problematiek inzake de waarderings- en afschrijvingsregels van de materiële vaste activa op de agenda van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen staat.
- De minister beloofde voor de verwerking van de afrekeningen van de federale operatoren, in samenspraak met het Rekenhof, een gepaste methodiek uit te werken.
- De informatie voor de ouderdomsbalans komt enkel van de vorderingen die in detail in Orafin worden opgenomen. Voor de vorderingen die geglobaliseerd in Orafin worden ingevoerd, wordt nagegaan hoe in de toekomst een ouderdomsbalans kan aangemaakt worden.

Voor de ESR-geconsolideerde rekening vond op 24 juni 2016 een mondelinge tegensprekelijke procedure plaats met het departement Financiën en Begroting. De resultaten van die procedure zijn in hoofdstuk 4 van het verslag verwerkt.

BIJLAGE 1

 Gewestelijke personenbelasting (opcentiemen) – kasstromen versus ESR-aanrekeningen¹⁰⁹

Wat ontvangen we kasmatig?	In 2015	In 2016	In 2017	In 2018	In 2019	In 2020
M.b.t. AJ 2015	voorschotten (twaalfden)	vanaf september 2016: maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen
M.b.t. AJ 2016		voorschotten (twaalfden)	vanaf september 2017: maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen
M.b.t. AJ 2017			voorschotten (twaalfden)	vanaf september 2018: maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen
M.b.t. AJ 2018				voorschotten (twaalfden)	vanaf september 2019: maandelijkse afrekeningen	maandelijkse afrekeningen
Wat rekenen we ESR-matig aan?	In 2015	In 2016	In 2017	In 2018	In 2019	In 2020 e.v.
1. Volgens kohierdatum						
M.b.t. AJ 2015	Kohieren AJ 2015, ingekohierd in 2015	Kohieren AJ 2015, ingekohierd in 2016				
M.b.t. AJ 2016		Kohieren AJ 2016, ingekohierd in 2016	Kohieren AJ 2016, ingekohierd in 2017			
M.b.t. AJ 2017			Kohieren AJ 2017, ingekohierd in 2017	Kohieren AJ 2017, ingekohierd in 2018		
M.b.t. AJ 2018				Kohieren AJ 2018, ingekohierd in 2018	Kohieren AJ 2018, ingekohierd in 2019	
2. Volgens getransactionaliseerde kas						
M.b.t. AJ 2015	Inningen AJ 2015 tem februari 2016	Inningen AJ 2015 tem februari 2017	Inningen AJ 2015 tem februari 2018	Inningen AJ 2015 tem februari 2019	Inningen AJ 2015 tem februari 2020	Inningen AJ 2015 tem februari 2021
M.b.t. AJ 2016		Inningen AJ 2016 tem februari 2017	Inningen AJ 2016 tem februari 2018	Inningen AJ 2016 tem februari 2019	Inningen AJ 2016 tem februari 2020	Inningen AJ 2016 tem februari 2021
M.b.t. AJ 2017			Inningen AJ 2017 tem februari 2018	Inningen AJ 2017 tem februari 2019	Inningen AJ 2017 tem februari 2020	Inningen AJ 2017 tem februari 2021
M.b.t. AJ 2018				Inningen AJ 2018 tem februari 2019	Inningen AJ 2018 tem februari 2020	Inningen AJ 2018 tem februari 2021

¹⁰⁹ Bron: departement Financiën en Begroting.

BIJLAGE 2

Eenheden van de publieke sector

De Nationale Bank van België publiceert jaarlijks een lijst met eenheden van de publieke sector. Deze bijlage is gebaseerd op de stand van zaken op 30 september 2015.

Op basis van de begrotingsaanpassing 2015 worden de entiteiten van de Vlaamse overheid opgedeeld in drie deellijsten:

- de entiteiten opgenomen in de geconsolideerde begrotingscijfers 2015;
- de entiteiten met sectorcode S.1312 die voorlopig nog niet worden geconsolideerd¹¹⁰;
- de entiteiten met een andere sectorcode

Kolom *rekendecreet* geeft aan welke entiteiten onderworpen zijn aan het rekendecreet. De verwijzing naar artikel 4, §2, betekent dat de entiteit wordt vermeld in artikel 79 van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2015 (ter uitvoering van artikel 4, §3, van het rekendecreet). De afspraken over single audit zijn van toepassing op alle entiteiten onderworpen aan het rekendecreet.

Kolom *sectorcode*:

S.1312 = deelstaatoverheid

S.1314 = sociale zekerheidsinstelling

S.11001 = niet-financiële vennootschappen in handen van de overheid

	Geconsolideerde rekening	Rekendecreet	Sectorcode
HOGERE ENTITEITEN			
ministerie	Vlaams Parlement	protocol	S.1312
ministerie	Kabinetten en Vlaamse Regering	4, §1, 1 ^o	S.1312
BELEIDSDOMEIN DIENSTEN VOOR ALGEMEEN REGERINGSBELEID			
ministerie	departement	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA audit Vlaanderen	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA Studiedienst van de Vlaamse Regering	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Audit Vlaanderen	4, §1, 1 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Vlaams Brusselfonds	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA de Rand vzw	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA Muntpunt	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA Agentschap Toegankelijk Vlaanderen	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN BESTUURSZAKEN			
ministerie	departement	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA agentschap facilitair bedrijf	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA agentschap overheidspersoneel	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA agentschap voor binnenlands bestuur	4, §1, 1 ^o	S.1312

¹¹⁰ Een groot deel van deze entiteiten werd via een extra-comptabele correctie per saldo verrekend in het vorderingsaldo.

	Geconsolideerde rekening	Rekendecreet	Sectorcode
ministerie	Gouverneurs en arrondissementscommissarissen	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	Dienst van de bestuursrechtcolleges	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Digitale drukkerij	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Catering en Schoonmaak	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Informatie Vlaanderen	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Overheidspersoneel	4, §1, 1 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Agentschap Integratie en Inburgering	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA Jobpunt Vlaanderen/ Vlaams Selectiecentrum voor het Overheidspersoneel	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN FINANCIËN EN BEGROTING			
ministerie	departement	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA Vlaamse belastingdienst	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Veiling emissierechten	4, §1, 1 ^o	S.1312
rechtspersonen	IVA Vlaams Toekomstfonds	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Vlaams Fonds voor Lastendelging	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige investeringsuitgaven	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	VZW Egalisatiefonds voor de Responsabiliseringsbijdrage van de Vlaamse Gemeenschap (Vlaams pensioenfonds)	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Diestsepoort	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV LAK Invest	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN INTERNATIONAAL VLAANDEREN			
ministerie	departement	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Fonds Microfinanciering	4, §1, 1 ^o	S.1312
rechtspersonen	IVA Toerisme Vlaanderen	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	VZW Vlaams-Europees Verbindingsagentschap	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE			
ministerie	departement	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA agentschap ondernemen	4, §1, 1 ^o	S.1312
rechtspersonen	Vlaamse raad voor Wetenschap en Innovatie	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Fonds Flankerend Economisch Beleid - Hermesfonds	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	NV Vlaams Instituut voor technologisch onderzoek	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Agentschap Plantentuin Meise	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA Herculesstichting	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA iMinds	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA Limburgse Reconvertiemaatschappij	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA Participatiemaatschappij Vlaanderen	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaams Energiebedrijf	4, §2	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaamse Participatiemaatschappij	4, §2	S.1312
rechtspersonen	VZW Vlaams Interuniversitair Instituut voor de Biotechnologie	4, §2	S.1312
rechtspersonen	VZW Vlaams Instituut voor de Zee	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Algemene Diensten Vennootschap	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Arkimedesfonds II	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Arkimedes Management	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Biotech Fonds Vlaanderen	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Brustem Industriepark	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Gigarant	4, §2	S.1312

Geconsolideerde rekening		Rekendecreet	Sectorcode
rechtspersonen	NV GIMVINDUS	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Greenville	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV H.W.P.	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV iVentures	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV KMOFIN	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV KMOFIN II	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV LRM Beheer	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Mijnen	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Mijnschade en Benaming Limburgs Mijngedied	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Nautinvest	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Novovil	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Novagora	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Participatiefonds Vlaanderen	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV PMV Beheer	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV PMV re Vinci	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Site-Ontwikkeling Vlaanderen	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Sustainable Energy Ventures	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Waarborgbeheer	4, §2	S.1312
rechtspersonen	Comm.VA Vlaams Innovatiefonds (VINNOF)	4, §2	S.1312
rechtspersonen	Comm.VA PMV-Tina	4, §2	S.1312
rechtspersonen	Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN ONDERWIJS EN VORMING			
ministerie	departement	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA Agentschap voor onderwijsdiensten	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA Agentschap hoger onderwijs, volwassenenonderwijs en studietoelagen	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA Agentschap voor kwaliteitszorg in onderwijs en vorming	4, §1, 1°	S.1312
DAB	Fonds Inschrijvingsgelden Centra Volwassenenonderwijs	4, §1, 1°	S.1312
rechtspersonen	IVA Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Vlaamse Onderwijsraad	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Het Gemeenschapsonderwijs	4, §2	S.1312
rechtspersonen	VZW EPON	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Schoolinvest	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV UP36 Invest	4, §2	S.1312
rechtspersonen	Stichting Vlaamse Schoolsport	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN			
ministerie	departement	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA zorginspectie	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA jongerenwelzijn	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA zorg en gezondheid	4, §1, 1°	S.1312
DAB	Centrum voor Informatie, Communicatie, Opleiding en Vorming in de welzijnssector	4, §1, 1°	S.1312
rechtspersonen	IVA Kind en Gezin	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	IVA Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	IVA Fonds Jongerenwelzijn	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	IVA Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België	4, §2	S.1312

Geconsolideerde rekening		Rekendecreet	Sectorcode
BELEIDSDOMEIN CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA			
ministerie	departement	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA kunsten en erfgoed	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA sociaal-cultureel werk	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA KMSKA (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen)	4, §1, 1°	S.1312
DAB	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen	4, §1, 1°	S.1312
DAB	Kasteel van Gaasbeek	4, §1, 1°	S.1312
DAB	Landscommanderij Alden Biesen	4, §1, 1°	S.1312
DAB	Uitleendienst kampeermateriaal voor de jeugd	4, §1, 1°	S.1312
rechtspersonen	IVA Agentschap ter Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en Openlucht recreatie	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaamse Regulator voor de Media	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Fonds Culturele Infrastructuur	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Topstukkenfonds	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Vlaamse Radio en Televisie	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Vlaams Fonds voor de Letteren	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	VZW Vlaams Audiovisueel Fonds	4, §2	S.1312
rechtspersonen	VZW de Singel	4, §2	S.1312
rechtspersonen	VZW Beheerscommissie Kunstcampus	4, §2	S.1312
rechtspersonen	VZW MHKA	4, §2	S.1312
rechtspersonen	VZW Kunsthuis Opera Vlaanderen Ballet Vlaanderen	4, §2	S.1312
rechtspersonen	VZW Pensioenfonds VRT voor statutairen	4, §2	S.1312
rechtspersonen	Koninklijke academie voor Nederlandse taal- en letterkunde	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN WERK EN SOCIALE ECONOMIE			
ministerie	departement	4, §1, 1°	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming – Syntra Vlaanderen	4, §1, 2°	S.1312
BELEIDSDOMEIN LANDBOUW EN VISSERIJ			
ministerie	departement	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA instituut voor landbouw- en visserijonderzoek	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA agentschap voor landbouw en visserij	4, §1, 1°	S.1312
rechtspersonen	Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Eigen Vermogen Instituut Landbouw- en Visserijonderzoek	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	Financieringsinstrument voor investeringen in de Vlaamse Visserij en Aquicultuursector	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	VZW Vlaams Informatiecentrum voor Land- en Tuinbouw	4, §2	S.1312
rechtspersonen	Fonds voor scheepjongens	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN LEEFMILIEU NATUUR EN ENERGIE			
ministerie	departement	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA Vlaams energieagentschap	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA agentschap voor natuur en bos	4, §1, 1°	S.1312
ministerie	IVA instituut voor natuur- en bosonderzoek	4, §1, 1°	S.1312
DAB	Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur (Mina-fonds)	4, §1, 1°	S.1312
rechtspersonen	IVA Vlaamse Milieumaatschappij	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	IVA Openbare Afvalstoffenmaatschappij	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt	4, §1, 2°	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaamse Landmaatschappij	4, §1, 2°	S.1312

Geconsolideerde rekening		Rekendecreet	Sectorcode
rechtspersonen	Mina raad – Milieu en Natuurraad Vlaanderen	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Grondfonds	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Eigen Vermogen Instituut Natuur-en Bosonderzoek	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	NV Vlaamse Milieuholding	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN			
ministerie	departement	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA agentschap wegen en verkeer	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA agentschap maritieme dienstverlening en kust	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Vlaams Infrastructuurfonds	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Loodswezen	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Vloot	4, §1, 1 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Waterwegen en Zeekanaal	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA De Scheepvaart	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Luchthavenontwikkelingsmaatschappij Oostende	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Luchthavenontwikkelingsmaatschappij Antwerpen	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Pendelfonds	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Eigen Vermogen Flanders Hydraulics	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	EVA Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Vlaamse Havens	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Lijninvest	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Tunnel Liefkenshoek	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Site Kanaal	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Via Invest	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Wandelbaar Invest	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN RUIMTELIJKE ORDENING, WOONBELEID EN ONROEREND ERFGOED			
ministerie	departement	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA agentschap wonen-Vlaanderen	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA Vlaams instituut voor het onroerend erfgoed	4, §1, 1 ^o	S.1312
ministerie	IVA inspectie RWO	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Fonds voor de financiering van het urgentieplan voor de sociale huisvesting	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Fonds ter bestrijding van de uithuiszettingen	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Grondfonds	4, §1, 1 ^o	S.1312
DAB	Herstelfonds	4, §1, 1 ^o	S.1312
rechtspersonen	Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid in Vlaams-Brabant	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Rubiconfonds	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	Garantiefonds Huisvesting	4, §1, 2 ^o	S.1312
rechtspersonen	NV Vlaamse Erfgoedkuis	4, §2	S.1312
rechtspersonen	NV Domus Flandria	4, §2	S.1312

Entiteiten met sectorcode S13.12, nog niet in de consolidatie verrekend	Rekendecreet	Sectorcode
BELEIDSDOMEIN ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE		
NV Terra Energy Holding	4, §2	S.1312
STROOMinvest cultuur investeringsfonds Limburg	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN ONDERWIJS EN VORMING		
Vlaamse Interuniversitaire Raad	4, §2	S.1312
Vlaamse Hogescholenraad	4, §2	S.1312
Universiteit Gent (UGent)	4, §2	S.1312
Universiteit Antwerpen (UA)	4, §2	S.1312
Universiteit Hasselt (UHasselt)	4, §2	S.1312
Vrije universiteit Brussel (VUB)	4, §2	S.1312
Katholieke universiteit te Leuven (KULeuven)	4, §2	S.1312
Universitaire Faculteit van Protestantse Godgeleerdheid te Brussel	4, §2	S.1312
Evangelische theologische faculteit	4, §2	S.1312
Instituut voor Tropische Geneeskunde	4, §2	S.1312
VZW Associatie K.U.Leuven	4, §2	S.1312
VZW Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen	4, §2	S.1312
VZW Associatie Universiteit Gent	4, §2	S.1312
VZW Associatie Universiteit – Hogescholen Limburg	4, §2	S.1312
VZW Universitaire Associatie Brussel	4, §2	S.1312
Instellingen van autonoom onderwijs (netoverschrijdende samenwerkingsverbanden of fusies)	4, §2	S.1312
VZW's "Sociale Voorzieningen" van instellingen van autonoom onderwijs	4, §2	S.1312
Odisee (voorheen HUB-KAHO)	4, §2	S.1312
LUCA School of Arts	4, §2	S.1312
Erasmus Hogeschool Brussel	4, §2	S.1312
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	4, §2	S.1312
Karel de Grote Hogeschool – Katholieke Hogeschool Antwerpen	4, §2	S.1312
Hogere Zeevaartschool	4, §2	S.1312
Thomas More Kempen	4, §2	S.1312
Thomas More Mechelen – Antwerpen	4, §2	S.1312
Groep T – Internationale Hogeschool Leuven	4, §2	S.1312
Katholieke Hogeschool Leuven (KHLeuven)	4, §2	S.1312
Hogeschool PXL	4, §2	S.1312
Katholieke Hogeschool Limburg (KHLimburg)	4, §2	S.1312
Katholieke Hogeschool Vives Noord	4, §2	S.1312
Hogeschool West-Vlaanderen (HOWEST)	4, §2	S.1312
Katholieke Hogeschool Vives Zuid	4, §2	S.1312
Hogeschool Gent (HOGENT)	4, §2	S.1312
Artevelde Hogeschool	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA		
EVA Vereniging van Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN WERK EN SOCIALE ECONOMIE		
EVA ESF – Agentschap Vlaanderen	4, §2	S.1312
BELEIDSDOMEIN RUIMTELIJKE ORDENING, WOONBELEID EN ONROEREND ERFGOED		
EVA Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen	4, §1, 2°	S.1312
Vlaams Woningfonds van de Grote Gezinnen	4, §2	S.1312
Onesto Kredietmaatschappij	4, §2	S.1312

Entiteiten met sectorcode S13.12, nog niet in de consolidatie verrekend	Rekendecreet	Sectorcode
Sociale Kredietmaatschappij Sociaal Woonkrediet voor Vlaanderen	4, §2	S.1312
Demer en Dijle	4, §2	S.1312
Elk Zijn Huis	4, §2	S.1312
Kredietmaatschappij Onze Thuis	4, §2	S.1312
Landwaarts Sociaal Woonkrediet	4, §2	S.1312
Volkskrediet de Toren	4, §2	S.1312
Eigen Heerd is Goud Weerd	4, §2	S.1312
Ons Eigen Huis	4, §2	S.1312
De Meiboom – Eigen huis	4, §2	S.1312
Kredietmaatschappij voor Sociale Woningen	4, §2	S.1312
West-Vlaams Woonkrediet	4, §2	S.1312
Mijn Huis	4, §2	S.1312
Kleine Eigenaarskrediet	4, §2	S.1312
Kempische Heerd	4, §2	S.1312
Vennootschap voor Sociaal Woonkrediet Eigen Huis	4, §2	S.1312
UW Eigen Huis der Vlaanderen	4, §2	S.1312
NV Indomi	4, §2	S.1312

Entiteiten buiten de sector S13.12	Rekendecreet	Sectorcode
BELEIDSDOMEIN ONDERWIJS EN VORMING		
Universitair Ziekenhuis Gent	4, §1, 2°	S.11001
BELEIDSDOMEIN CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA		
Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme	4, §2	S.11001
BELEIDSDOMEIN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN		
EVA Psychiatrisch Zorgcentrum Geel	4, §1, 2°	S.11001
EVA Psychiatrisch Zorgcentrum Rekem	4, §1, 2°	S.11001
IVA Vlaams Zorgfonds	4, §1, 2°	S.1314
BELEIDSDOMEIN LEEFMILIEU NATUUR EN ENERGIE		
Eigen Vermogen Ondersteunend Centrum Agentschap Natuur en Bos	4, §1, 2°	S.11001
De Watergroep (voorheen: Vlaamse maatschappij voor watervoorziening)	4, §1, 2°	S.11001

BIJLAGE 3

Voorlegging van de rekeningen van DAB's en rechtspersonen

De onderstaande tabel overziet de timing voor de rekeningaflegging waarin het rekendecreet van 8 juli 2011 voorziet.

Jaar x+1	Actie
31 maart	Vlaamse Regering en Vlaamse rechtspersonen bezorgen algemene rekening en jaarrekeningen aan Rekenhof
15 april	Vlaamse Regering bezorgt geconsolideerde jaarrekening aan Rekenhof
21 april	Vlaamse Regering bezorgt certificatie door bedrijfsrevisoren van jaarrekeningen aan Rekenhof
31 mei	Rekenhof bezorgt opmerkingen aan Vlaamse Regering en Vlaamse rechtspersonen
21 juni	Vlaamse Regering antwoordt aan Rekenhof
30 juni	Rekenhof bezorgt opmerkingen en antwoord aan Vlaams Parlement
15 september	Vlaamse Regering dient ontwerpdecreet over algemene rekening (met consolidatie) in
31 oktober	Vlaams Parlement sluit algemene rekening decretaal af
Niet bepaald	Rekenhof publiceert de rekeningen in zijn boek

Het departement Financiën en Begroting heeft het Rekenhof een uitvoeringsrekening van de diensten met afzonderlijk beheer en de jaarrekeningen van de meeste agentschappen bezorgd. De onderstaande tabel biedt een overzicht van deze voorlegging.

Nvt = niet van toepassing

Rechtspersonen en DAB's	Jaarrekening goed-gekeurd op ¹¹¹	Ontvangen door Rekenhof op	Verklaring bedrijfsrevisor
01 KB			
De Rand vzw	22-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Vlaams Selectiecentrum voor het Overheidspersoneel	niet gekend	09-06-2016	Niet ontvangen
Muntpunt vzw	niet gekend	31-03-2016	zonder voorbehoud
Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	niet gekend	31-03-2016	zonder voorbehoud
Toegankelijk Vlaanderen	09-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Vlaams Brusselfonds	17-03-2016	01-04-2016	nvt
VLABEST	niet gekend	08-04-2016	nvt
Agentschap Integratie en Inburgering	25-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Agentschap Geografische Informatie Vlaanderen	31-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
DAB Catering en Schoonmaak	niet gekend	31-03-2016	nvt
DAB Digitale Drukkerij	22-02-2016	31-03-2016	nvt
DAB Overheidspersoneel	31-03-2016	01-04-2016	nvt
DAB ICT	niet gekend	31-03-2016	nvt
DAB Audit Vlaanderen	04-03-2016	31-03-2016	nvt
03 FB			
FFEU	niet gekend	01-04-2016	nvt
VFLD	niet gekend	31-03-2016	nvt
Vlaams Toekomstfonds	niet gekend	31-03-2016	nvt
NV LAK Invest	24-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
NV Diestsepoort	niet gekend	31-03-2016	zonder voorbehoud
Egalisatiefonds Vlaams Pensioenfonds	04-11-2015	08-04-2016	met voorbehoud
DAB Veiling Emissierechten		-	nvt
04 IV			
Toerisme Vlaanderen (TVL)	08-04-2016	08-04-2016	zonder voorbehoud
Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (VLAIO/FIT)	30-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Strategische Adviesraad Internationaal Vlaanderen	12-04-2016	18-04-2016	nvt
Vzw Vlaams-Europees Verbindingsagentschap	25-03-2016	08-04-2016	zonder voorbehoud
DAB Fonds Microfinanciering	16-02-2016	31-03-2016	nvt
05 EWI			
Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT)	24-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Algemene Dienstenvennootschap nv	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
ARKIMEDES Management nv	17-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
ARKIMEDESfonds I nv	18-06-2015 ¹¹²	06-04-2016	Niet ontvangen
ARKIMEDESfonds II nv	niet gedateerd	31-03-2016	zonder voorbehoud
Biotech Fonds Vlaanderen nv	niet gedateerd	31-03-2016	Niet ontvangen
Brustem Industriepark (BIP) nv	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Fonds voor Flankerend Economisch Beleid (FFEB Hermes)	niet gedateerd	06-04-2016	nvt
Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO)	23-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
Gigarant nv	23-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
GIMVINDUS	niet gedateerd ¹¹³	30-03-2016	niet ontvangen

¹¹¹ Voor de DAB's vermeldt de tabel in deze kolom de datum van de rekeningen.

¹¹² Het betreft de jaarrekening van het boekjaar dat loopt van 1 april 2014 tot en met 31 maart 2015.

Rechtspersonen en DAB's	Jaarrekening goed-gekeurd op ¹¹³	Ontvangen door Rekenhof op	Verklaring bedrijfsrevisor
Greenville nv	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Herculesstichting	30-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Het Waterschei Project	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
iMinds vzw	niet gedateerd ¹¹⁴	04-04-2016	niet ontvangen
iVenture nv	niet gedateerd ¹¹⁵	04-04-2016	niet ontvangen
KMOFIN II nv	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
KMOFIN nv	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB)	23-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud ¹¹⁶
Limburgse Reconversie-Maatschappij nv (LRM)	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
LRM beheer nv	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedebied nv	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
NOVAGORA nv	niet gedateerd	31-03-2016	niet ontvangen
NOVOVIL nv	niet gedateerd	31-03-2016	niet ontvangen
Mijnen nv	25-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Participatiefonds Vlaanderen	niet gedateerd	31-03-2016	zonder voorbehoud
Participatiemaatschappij Vlaanderen nv (PMV)	23-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Plantentuin Meise	31-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
PMV Beheer nv	29-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
PMV re Vinci nv	23-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
PMV-TINA cva	28-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Site-ontwikkeling Vlaanderen nv	16-03-2016	31-03-2016	niet ontvangen
Sustainable Energy Ventures	23-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Vlaams Energiebedrijf nv (VEB)	niet gedateerd	31-03-2016	niet ontvangen
Vlaams Innovatiefonds (VINNOF)	15-03-2016 ¹¹⁷	31-03-2016	zonder voorbehoud
Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)	22-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud ¹¹⁸
Vlaams Interuniversitair Instituut voor de Biotechnologie (VIB) vzw	25-03-2016 ¹¹⁹	04-04-2016	zonder voorbehoud
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek nv (VITO)	29-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
Vlaamse Participatiemaatschappij nv (VPM)	niet gedateerd ¹²⁰	30-03-2016	zonder voorbehoud ¹²¹
Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI)	29-03-2016	30-03-2016	nvt
Waarborgbeheer nv	niet gedateerd	31-03-2016	zonder voorbehoud
06 OV			
Agentschap voor Infrastructuurwerken in het onderwijs	23-03-2016	04-04-2016	zonder voorbehoud met toelichting
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	29-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
Arteveldehogeschool ¹²²	13-04-2016	29-03-2016	niet ontvangen

¹¹³ Geen bedrijfseconomische jaarrekening toegevoegd.

¹¹⁴ Geen bedrijfseconomische jaarrekening toegevoegd.

¹¹⁵ Geen bedrijfseconomische jaarrekening toegevoegd.

¹¹⁶ Verklaring van de bedrijfsrevisor is niet opgesteld volgens de bepalingen in het rekendecreet.

¹¹⁷ Geen bedrijfseconomische jaarrekening toegevoegd.

¹¹⁸ Verklaring van de bedrijfsrevisor is niet opgesteld volgens de bepalingen in het rekendecreet.

¹¹⁹ Geen bedrijfseconomische jaarrekening toegevoegd.

¹²⁰ Enkel bedrijfseconomische jaarrekening voorgelegd. Het betreft de jaarrekening van het boekjaar dat loopt van 1 november 2014 tot en met 31 oktober 2015.

¹²¹ Verklaring van de bedrijfsrevisor is niet opgesteld volgens de bepalingen in het rekendecreet.

¹²² Deze instelling heeft het verkorte schema gebruikt, maar de ingediende documenten zijn onvolledig.

Rechtspersonen en DAB's	Jaarrekening goed-gekeurd op ¹²¹	Ontvangen door Rekenhof op	Verklaring bedrijfsrevisor
Associatie KU Leuven vzw	11-04-2016	18-04-2016	zonder voorbehoud
Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen	niet gekend	13-06-2016	zonder voorbehoud
Associatie universiteit-hogescholen Limburg	niet gekend	18-04-2016	niet ontvangen
Associatie Universiteit Gent	niet gekend	05-04-2016	niet ontvangen
Dienst beroepsopleiding (EPON) vzw	09-03-2016	29-03-2016	niet ontvangen
Erasmushogeschool Brussel ¹²³	niet gekend	31-03-2016	niet ontvangen
Evangelische Theologische Faculteit	21-04-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid Brussel ¹²⁴	niet gekend	01-04-2016	niet ontvangen
Gemeenschapsonderwijs ¹²⁵	11-03-2016	30-03-2016 ¹²⁶	nvt ¹²⁷
Hogere Zeevaartschool	21-03-2016	29-03-2016	niet ontvangen
Hogeschool Gent	30-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
Hogeschool PXL	24-03-2016	31-03-2016	niet ontvangen
Hogeschool UC Leuven – Limburg (KH Lim)	29-03-2016	31-03-2016	niet ontvangen
Hogeschool UC Leuven – Limburg (UC Leuven UNESCO lerarenopleiding (Groep T))	11-04-2016	31-03-2016	niet ontvangen
Hogeschool West-Vlaanderen	12-04-2016	01-04-2016	niet ontvangen
Instituut voor Tropische Geneeskunde ¹²⁸	30-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud ¹²⁹
Karel de Grote-Hogeschool, Katholieke Hogeschool Antwerpen ¹³⁰	24-03-2016	29-03-2016	niet ontvangen
Katholieke Hogeschool Vives Noord	30-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
Katholieke Hogeschool Vives Zuid	30-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
Katholieke Universiteit Leuven	22-03-2016	29-03-2016	zonder voorbehoud
LUCA School of Arts	25-03-2016	29-03-2016	niet ontvangen
Odisee	30-03-2016	30-03-2016	niet ontvangen
School Invest nv	23-02-2016	31-03-2016	niet ontvangen
Stichting Vlaamse Schoolsport ¹³¹	17-03-2016	25-03-2016	zonder voorbehoud
Thomas More Kempen	24-03-2016	25-03-2016	zonder voorbehoud
Thomas More Mechelen – Antwerpen	24-03-2016	29-03-2016	zonder voorbehoud
UC Leuven – Limburg (KH Leuven)	11-04-2016	31-03-2016	niet ontvangen
Universitair Ziekenhuis Gent		niet ontvangen	
Universitaire Associatie Brussel		niet ontvangen	
Universiteit Antwerpen	30-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Universiteit Gent	25-03-2016	30-03-2016	twee verschillende oordelen ¹³²

¹²³ Deze instelling heeft het verkorte schema gebruikt, maar de ingediende documenten zijn onvolledig.

¹²⁴ Deze instelling heeft het verkorte schema gebruikt, maar de ingediende documenten zijn onvolledig.

¹²⁵ Deze instelling heeft het verkorte schema gebruikt, maar de ingediende documenten zijn onvolledig.

¹²⁶ Enkel de jaarrekening van het centraal niveau werd ontvangen, dus niet het gedeelte consolidatie van de scholengroepen.

¹²⁷ Bij het Gemeenschapsonderwijs is er een college van accountants, maar dat geeft geen verklaring over de jaarrekening.

¹²⁸ Deze instelling heeft het verkorte schema gebruikt, maar de ingediende documenten zijn onvolledig.

¹²⁹ Enkel oordeel gegeven over de ESR-rekening.

¹³⁰ Deze instelling heeft het verkorte schema gebruikt, maar de ingediende documenten zijn onvolledig.

¹³¹ Deze instelling heeft het verkorte schema gebruikt, maar de ingediende documenten zijn onvolledig.

¹³² Oordeel met voorbehoud over de jaarrekening, oordeel zonder voorbehoud over ESR-rapportering.

Rechtspersonen en DAB's	Jaarrekening goed-gekeurd op ¹³¹	Ontvangen door Rekenhof op	Verklaring bedrijfsrevisor
Universiteit Hasselt	23-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
UP 36 Invest nv	23-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Vlaamse Hogescholenraad ¹³³	niet gekend	11-04-2016	niet ontvangen
Vlaamse Interuniversitaire Raad	niet gekend	04-04-2016	zonder voorbehoud
Vlaamse Onderwijsraad	niet gekend	30-03-2016	nvt
Vrije Universiteit Brussel	24-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
DAB Fonds Inschrijvingsgelden Centra Volwassenenonderwijs	02-02-2016	31-03-2016	nvt
07 WVG			
Fonds Jongerenwelzijn	niet gekend ¹³⁴	25-03-2016	met voorbehoud
Kind en Gezin	30-03-2016 ¹³⁵	30-03-2016	met voorbehoud
Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Geel	14-03-2016	31-03-2016	met voorbehoud
Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Rekem	13-04-2016	29-03-2016	met voorbehoud
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap	niet gekend ¹³⁶	31-03-2016	met voorbehoud
Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden	06-04-2016	31-03-2016	met voorbehoud
Vlaams Zorgfonds	22-03-2016 ¹³⁷	29-03-2016	zonder voorbehoud
Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België	nog niet goedgekeurd	08-04-2016	nog niet gekend
DAB Centrum voor Informatie en Communicatie en Vorming	niet gekend ¹³⁸	31-03-2016	nvt
08 CJSM			
Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT)	30-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Agentschap ter Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en Openlucht recreatie (BLOSO) / Sport Vlaanderen	niet gekend	22-04-2016	zonder voorbehoud
Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI)	30-03-2016	01-04-2016	nvt
Topstukkenfonds	30-03-2016	01-04-2016	nvt
Vlaamse Regulator voor de Media	niet gekend	04-04-2016	nog niet gekend
Vlaams fonds voor de Letteren	30-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Strategische adviesraad Cultuur, Jeugd, Sport en Media	29-02-2016	31-03-2016	nvt
Kunsthuis Opera Vlaanderen Ballet Vlaanderen	29-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Museum voor Hedendaagse Kunsten Antwerpen	31-03-2016	06-04-2016	zonder voorbehoud
Beheerscommissie Kunstcampus	02-05-2016	02-05-2016	zonder voorbehoud
Vlaamse Audiovisueel Fonds	29-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde	31-03-2016	31-03-2016	nog niet gekend
Pensioenfonds VRT voor statutairen	niet gekend	02-05-2016	nog niet gekend
Eigen Vermogen Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen	22-02-2016	04-04-2016	zonder voorbehoud
De Singel	28-04-2016	28-04-2016	zonder voorbehoud

¹³³ Deze instelling heeft het verkorte schema gebruikt, maar de ingediende documenten zijn onvolledig.

¹³⁴ Ondertekend door administrateur-generaal maar niet gedateerd, datum goedkeuring minister is niet gekend.

¹³⁵ Goedkeuring door administrateur-generaal, datum goedkeuring minister is niet gekend.

¹³⁶ Ondertekend door administrateur-generaal maar niet gedateerd, datum goedkeuring minister is niet gekend.

¹³⁷ Goedkeuring door administrateur-generaal, datum goedkeuring minister is niet gekend.

¹³⁸ Ondertekend door de leidend ambtenaar maar niet gedateerd, datum goedkeuring minister is niet gekend.

Rechtspersonen en DAB's	Jaarrekening goed-gekeurd op ¹³¹	Ontvangen door Rekenhof op	Verklaring bedrijfsrevisor
Vereniging van Vlaamse Cultuur- en Gemeenschapscentra		niet ontvangen	
DAB Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen	09-03-2016	30-03-2016	nvt
DAB Kasteel – Domein van Gaasbeek	16-02-2016	31-03-2016	nvt
DAB Uitleendienst kampeermateriaal voor de Jeugd	11-03-2016	31-03-2016	nvt
DAB Cultureel Centrum van de Vlaamse Gemeenschap Landcommanderij Alden Biesen	11-03-2016	31-03-2016	nvt
09 WSE			
VDAB	24-03-2016	30-03-2016	met voorbehoud ¹³⁹
Vlaams Agentschap voor Ondernemingsvorming – Syntra Vlaanderen	25-03-2016	31-03-2016	geen verklaring ¹⁴⁰
ESF-Agentschap Vlaanderen	25-03-2016	30-03-2016	nog niet gekend
10 LV			
EV ILVO	24-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
FIVA	29-03-2016	30-03-2016	nvt
Fonds voor Scheepsjongens	06-04-2016	30-03-2016	nvt
SAR LV	30-03-2016	31-03-2016	nvt
VILT ¹⁴¹	niet gekend	30-03-2016	nvt
VLIF	31-03-2016	30-03-2016	nvt
11 LNE			
OVAM	25-03-2016	29-03-2016	nvt
VMM	29-03-2016	30-03-2016	nvt
Grindfonds	24-03-2016	04-04-2016	nvt
VLM	23-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
VREG	25-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
VMW (De Watergroep)	30-03-2016	30-03-2016	zonder voorbehoud
SAR Minaraad	11-03-2016	21-03-2016	nvt
EV INBO	24-03-2016	30-03-2016	nvt
OC-ANB	24-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
VMH	23-03-2016	31-03-2016	nog niet gekend
DAB Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en natuur (Minafonds)	niet gekend	31-03-2016	nvt
12 MOW			
Vlaamse Vervoermaatschappij	23-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud met toelichting
Waterwegen en Zeekanaal NV	09-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
NV De Scheepvaart	30-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Pendelfonds	29-03-2016	01-04-2016	nvt
EV Flanders Hydraulics	niet gekend	01-04-2016	nvt
Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel NV	18-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
NV Vlaamse Havens	31-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud

¹³⁹ In het oordeel bij de jaarrekening werden nog paragrafen opgenomen met de benadrukking van bepaalde aangelegenheden en met de vermelding van bijkomende aangelegenheden.

¹⁴⁰ Voor het boekjaar 2015 werd geen bedrijfsrevisor aangesteld.

¹⁴¹ Het Rekenhof ontving voor de ESR-jaarrapportering van het VILT wel het verkort schema, maar geen statutaire jaarrekening.

Rechtspersonen en DAB's	Jaarrekening goed-gekeurd op ¹⁴¹	Ontvangen door Rekenhof op	Verklaring bedrijfsrevisor
NV Lijninvest	16-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud met toelichting
Tunnel Liefkenshoek NV	29-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
LOM Antwerpen NV	niet gekend	13-06-2016	nvt
LOM Oostende-Brugge NV	niet gekend	13-06-2016	nvt
Nautinvest Vlaanderen	niet gekend	05-04-2016	zonder voorbehoud
Site Kanaal	13-04-2016	21-04-2016	zonder voorbehoud
Via-Invest Vlaanderen	25-03-2016	01-04-2016	zonder voorbehoud
Wandelaar Invest NV	niet gekend	12-04-2016	nog niet gekend
Vlaamse Stichting Verkeerskunde	03-05-2016	21-04-2016	nvt
DAB Loodswezen	31-03-2016	31-03-2016	nvt
DAB Luchthaven Antwerpen	niet gekend	30-03-2016	nvt
DAB Luchthaven Oostende	niet gekend	30-03-2016	nvt
DAB Vlaams Infrastructuurfonds	niet gekend	31-03-2016	nvt
DAB Vloot	niet gekend	31-03-2016	nvt
13 RWO			
VOI A Garantiefonds voor Huisvesting	04-03-2016	24-03-2016	nvt
VOI A Vlaams Financieringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant (Vlabinvest)	04-03-2016	24-03-2016	nvt
VOI A Rubiconfonds	niet gekend	31-03-2016	nvt
EVA Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)	29-03-2016	04-04-2016	zonder voorbehoud
SAR Vlaamse Woonraad	22-03-2016	24-03-2016	nvt
SAR Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (SARO)	30-03-2016	30-03-2016	nvt
Domus Flandria NV	24-03-2016	29-03-2016	zonder voorbehoud
Vlaamse Erfgoedkluis NV	niet gekend	31-03-2016	zonder voorbehoud
Vlaams Woningfonds CVBA	16-03-2016	31-03-2016	zonder voorbehoud
Erkende kredietmaatschappijen (EKM) ¹⁴²	niet gekend	31-03-2016	niet gekend
DAB Grondfonds	09-02-2016	31-03-2016	nvt
DAB Herstelfonds	24-03-2016	31-03-2016	nvt
DAB Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)	niet gekend	31-03-2016	nvt
DAB Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting	01-02-2016	31-03-2016	nvt
DAB Fonds ter bestrijding van Uithuiszettingen	01-02-2016	31-03-2016	nvt

¹⁴² Voor de EKM werd een samenvattende tabel van de uitvoeringsrekeningen ontvangen. De individuele jaarrekeningen werden nog niet overgelegd. Concreet gaat het over de volgende rechtspersonen: Mijn Huis, Kempische Heerd (Kempens Woonkrediet), Onesto Kredietmaatschappij, Sociale Kredietmaatschappij Sociaal Woonkrediet voor Vlaanderen (Sokrema), Elk Zijn Huis, Klein Eigenaarskrediet, West-Vlaams Woonkrediet (het vroegere Eigen Huis-Thuis Best en Eigen Haard), De Meiboom – Eigen Huis, Kredietmaatschappij Onze Thuis, Indomi NV, Landwaarts Sociaal Woonkrediet, Vennootschap voor Sociaal Woonkrediet Eigen Huis, Ons Eigen Huis, Eigen Heerd is Goud Weerd, Demer en Dijle, Volkskrediet de Toren, Kredietmaatschappij voor Sociale Woningen, Uw eigen huis der Vlaanderen, Onesto Woonpunt.

BIJLAGE 4

Antwoord van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting

23 juni 2016

De heer I. DESOMER

Voorzitter van het Rekenhof

Betreft: De algemene rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap voor het boekjaar 2015

Geachte heer,

Ik heb de eer U hierbij het antwoord aan het Rekenhof op de opmerkingen van het Rekenhof van 1 juni 2016 op de Algemene rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap voor het boekjaar 2015 voor te leggen.

De Algemene rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap werden aangepast aan deze opmerkingen. De Algemene rekeningen werden tevens aangepast aan de cijfers die ons na de indiening van 30 maart door de federale operatoren werden bezorgd. Het betreft verrichtingen in het kader van de overgedragen bevoegdheden met betrekking tot van de zesde staatshervorming.

Met vriendelijke groeten,

Bart TOMMELEIN

Viceminister-president van de Vlaamse Regering

Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie

Bijlage bij de brief van de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie

Antwoord op het verslag van het Rekenhof met betrekking tot de algemene rekeningen 2015 van de Vlaamse Gemeenschap, de jaarrekeningen 2015 van de Vlaamse rechtspersonen en de Vlaamse ESR-geconsolideerde rekening 2015

Hoofdstuk 1 Inleiding

Dit antwoord behandelt de repliek op de opmerkingen van het Rekenhof op de algemene rekeningen 2015 van de Vlaamse Gemeenschap, de jaarrekeningen 2015 van de Vlaamse rechtspersonen en de Vlaamse ESR-geconsolideerde rekening 2015. De opmerkingen waar verduidelijking voor nodig is, worden hieronder chronologisch overlopen.

Voor de overgedragen bevoegdheden in het kader van de zesde staatshervorming waarvoor de federale entiteiten in 2015 verrichtingen uitvoerden voor rekening van de Vlaamse overheid, waren op datum van de neerlegging van de jaarrekening op 30 maart 2016 nog geen definitieve uitvoeringscijfers beschikbaar.

In de aangepaste jaarrekening, hierbij toegevoegd, werden de cijfers die ons nadien door de federale operatoren werden bezorgd, verwerkt.

De wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijk ingediende jaarrekening werden bij de bespreking in het volgende hoofdstuk toegevoegd.

Hoofdstuk 2 Algemene rekeningen

2.1 Rapportering over de uitvoering van de begroting 2015

2.1.1 Verwerking gegevens Federale Operatoren: uitgaven

In de tabel, hierna toegevoegd, werd per begrotingsartikel de opgave gedaan van enerzijds de gewijzigde verbintenissen en anderzijds de gewijzigde verplichtingen ten opzichte van de oorspronkelijk ingediende algemene rekeningen 2015.

AFD	Aard	Begrotingsartikel	Verbintenissen 2015 – algemene rekening ingediend 30/03/2016	verbintenissen 2015 – aangepaste rekening	Wijziging verbintenissen
1	2	GB0-1GCD2AJ-WT	60.103.999,99	60.430.899,57	326.899,58
1	2	GB0-1GFD2AA-WT	3.524.278.095,10	3.523.117.565,66	-1.160.529,44
1	2	GE0-1GDD2AB-WT	34.193.162,37	32.831.666,78	-1.361.495,59
1	2	GE0-1GDD2AC-WT	192.557.629,64	193.325.770,47	768.140,83
1	2	GE0-1GDD2AE-WT	62.007.271,29	62.011.036,64	3.765,35
1	2	GE0-1GDD2AF-WT	1.822.908.384,73	1.799.483.854,46	-23.424.530,27
1	2	GE0-1GDD2AJ-WT	221.603.000,00	219.648.349,08	-1.954.650,92
1	2	GE0-1GDD2AK-WT	4.239.000,01	3.688.895,13	-550.104,88
1	2	JB0-1JAX2ZZ-WT	7.063.563,70	7.075.404,64	11.840,94
1	2	JB0-1JDG2AJ-WT	46.705.031,91	46.718.708,07	13.676,16
1	2	JB0-1JDG2AK-WT	44.768.539,17	44.782.664,19	14.125,02
1	2	JB0-1JDG2AL-WT	1.025.391.523,47	1.026.296.406,90	904.883,43
1	2	JB0-1JDG2AO-WT	478.323.961,83	480.564.193,72	2.240.231,89
1	2	JB0-1JDG2AP-WT	47.222.114,76	47.143.176,66	-78.938,10
1	2	JB0-1JDG2AQ-WT	147.128.196,49	146.789.965,06	-338.231,43
1	2	JB0-1JDG2AY-IS	539.247.625,22	535.138.903,96	-4.108.721,26
1	2	JB0-1JEC2AE-WT	57.498.767,47	57.459.939,31	-38.828,16
					-28.732.466,85

AFD	Aard	Begrotingsartikel	verplichtingen – algemene rekening ingediend 30/03/2016	verplichtingen – aangepaste rekening	Wijziging verplichtingen
1	2	GB0-1GCD2AJ-WT	60.103.999,99	60.430.899,57	326.899,58
1	2	GB0-1GFD2AA-WT	3.524.278.095,10	3.523.117.565,66	-1.160.529,44
1	2	GE0-1GDD2AB-WT	34.231.569,35	32.870.073,76	-1.361.495,59
1	2	GE0-1GDD2AC-WT	191.299.365,93	192.067.506,76	768.140,83
1	2	GE0-1GDD2AE-WT	55.238.209,35	55.241.974,70	3.765,35
1	2	GE0-1GDD2AF-WT	1.822.824.893,84	1.799.400.363,57	-23.424.530,27
1	2	GE0-1GDD2AJ-WT	221.603.000,00	219.648.349,08	-1.954.650,92
1	2	GE0-1GDD2AK-WT	4.239.000,01	3.688.895,13	-550.104,88
1	2	JB0-1JAX2ZZ-WT	7.182.231,22	7.194.072,16	11.840,94
1	2	JB0-1JDG2AJ-WT	46.705.031,91	46.718.708,07	13.676,16
1	2	JB0-1JDG2AK-WT	44.768.539,17	44.782.664,19	14.125,02
1	2	JB0-1JDG2AL-WT	1.022.575.365,59	1.023.480.249,02	904.883,43
1	2	JB0-1JDG2AO-WT	478.323.961,83	480.564.193,72	2.240.231,89
1	2	JB0-1JDG2AP-WT	47.222.114,76	47.143.176,66	-78.938,10
1	2	JB0-1JDG2AQ-WT	147.128.196,49	146.789.965,06	-338.231,43
1	2	JB0-1JDG2AY-IS	539.247.625,22	535.138.903,96	-4.108.721,26
1	2	JB0-1JEC2AE-WT	57.498.767,47	57.459.939,31	-38.828,16
					-28.732.466,85

2.1.2 Opmerkingen van het Rekenhof bij de uitvoeringsrekening van de begroting

Jaarafgrenzing met betrekking tot toelagen, subsidies, dotaties

Inmiddels zijn de werkzaamheden van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen begin 2016 opgestart en heeft de VABN op 11 mei 2016 het werkprogramma, uitgewerkt op voorstel van het Departement Financiën en Begroting, goedgekeurd.

Een eerste prioriteit die in het werkprogramma werd opgenomen behelst “Toelagen, subsidies, interrelaties, verkopen”.

De nood aan duidelijker aanrekeningregels voor subsidies was het Departement Financiën en Begroting niet ontgaan. De aanleiding hiervan werd gevormd door een combinatie van factoren:

- Het strikter moeten toepassen van de ESR-aanrekeningsregels. Deze aanrekeningsregels blijven dikwijls voor interpretatie vatbaar, waardoor bepaalde regels niet door iedereen op een uniforme wijze worden geïnterpreteerd en toegepast.
- Door de recente forse uitbreiding van de overheidssector is het aantal financiële stromen tussen de entiteiten van de Vlaamse overheid exponentieel toegenomen. Meteen is ook het aantal steunmaatregelen, die onder de noemer “subsidie” of “inkomensoverdracht” vallen, eveneens fors gegroeid.
- Ook de 6^e staatshervorming heeft gezorgd voor een ganse reeks, voor de Vlaamse overheid, nieuwe subsidies die zijn overgekomen.
- Het geheel zorgt er ook nog eens voor dat subsidies verschillende vormen aannemen. De complexiteit wordt daardoor nog groter.

In die zin zijn de opmerkingen van het Rekenhof met betrekking tot het aanrekenen van subsidies dan ook geen verrassing. Sommige opmerkingen van het Rekenhof zijn terecht, andere zijn voor discussie vatbaar. De bedoeling van de behandeling in de VABN, waarin het Rekenhof een vertegenwoordiger heeft, is in ieder geval om tot een eenduidig standpunt te komen.

Jaarafgrenzing met betrekking tot kosten (te ontvangen facturen)

Met de invoering van het Rekendecreet werd overgeschakeld naar een accrual accounting, waarbij de kosten worden toegewezen aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Het departement Financiën en Begroting heeft zich hierop georganiseerd door een procedure uit te werken voor het boeken van “Te ontvangen facturen”. Deze procedure werd aan de beleidsdomeinen via verschillende kanalen (intranet, opleidingen, mails) gecommuniceerd. De dossiers die in aanmerking komen voor boeking van Te ontvangen facturen worden ter goedkeuring voorgelegd aan de dienst Inkoop van de afdeling Financiële Diensten en Rapportering. Op die manier wordt erover gewaakt dat de kosten terecht worden geboekt in het afgelopen jaar. Het is echter steeds de verantwoordelijkheid van de beleidsdomeinen zelf om de aanrekening op het juiste begrotingsjaar te initiëren.

Voor het beleidsdomein MOW werd er in 2015 een geautomatiseerde werkwijze geïmplementeerd voor het boeken van de te ontvangen facturen voor de dossiers die via e-delta worden

opgevolgd. Voor MOW werden in 2015 in totaal voor 56.724.527,59 euro aan te ontvangen facturen geboekt, hetgeen meer dan een verdubbeling betekende ten opzichte van 2014:

afdeling	MOW TOF 2015	MOW TOF 2014
	56.724.527,59	24.998.718,49
1	21.047.071,72	17.049.849,67
3	35.677.455,87	7.948.868,82

De aanrekening van de kosten aan het juiste begrotingsjaar is beperkt tot het beschikbare en gestemde vereffeningskrediet. Bij de eindejaarsinstructies wordt telkens de precieze jaarafgrenzing met een correcte toewijzing van de budgettaire uitgaven aan het jaar waarop de onderliggende prestaties betrekking hebben benadrukt.

Voor de verkeersboetes beschikt de Vlaamse overheid niet over verantwoordingsstukken. Gelet op de onduidelijkheid werden er in 2015 voor deze materie geen opbrengsten geboekt.

Toelichting en jaarverslag

Voor de opmaak van de algemene rekeningen zijn we gehouden aan een strikte timing. Om de tijdigheid van de indiening van de algemene rekeningen niet in het gedrang brengen was het onmogelijk om meer duiding te verlenen bij de uitvoering.

Bijkomend werden we dit jaar geconfronteerd met de verwerking van de verrichtingen van de federale operatoren. De doorstroming van informatie vanuit de federale operatoren had eveneens impact op de timing van de opmaak van de algemene rekeningen.

Bufferkrediet

De buffer voor betaalincidenties was voorzien om eventuele hogere vereffeningen bij reeds voorziene verbintenissen te kunnen honoreren, zoals bij Hermes het geval was. De overige belangrijkste overschrijdingen waarvan melding betreffen vastleggings- en vereffeningskredieten die betrekking op aanrekeningen voor de federale operatoren in het kader van de zesde staatshervorming. Van de totale overschrijding van vereffeningskredieten van 119.173.328 euro heeft 118.832.181,05 euro te maken met deze aanrekeningen.

Foutieve classificatie van een inkomensoverdracht

De foutieve classificatie van een inkomensoverdracht bij het Agentschap Natuur en Bos werd gecorrigeerd in de ESR geconsolideerde rekening van de Vlaamse overheid.

2.1.3 Ontvangsten

Ontvangsten ingevolge de bijzondere financieringswet

In de uitvoeringsrekening van de begroting rekent de Vlaamse overheid de ontvangsten ingevolge de BFW aan op twee begrotingsartikelen. In de toekomst zal bij de boekingen het detail meegegeven worden in de omschrijving.

De gewestelijke opcentiemen zullen vanaf 2016 aangerekend worden op ESR-code 37.

De stromen met betrekking tot de bijdrage Pendelfonds worden vanaf begroting 2017 rechtstreeks als overdracht aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verwerkt.

2.2 Bedrijfseconomische balans en resultatenrekening

2.2.1 Commentaren en opmerkingen van het Rekenhof bij de balans

Het departement Financiën en Begroting startte in 2016 met het project “2016-2020 – Optimalisatie inventaris investeringsgoederen behorende tot de rechtspersoon de Vlaamse Gemeenschap en rechtspersonen die ingestapt zijn in OraFin”. Het project heeft als doel een overeenstemming te bekomen tussen de werkelijke toestand en de toestand in OraFin voor wat betreft de vermogensgoederen van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap en van de rechtspersonen die ingestapt zijn in OraFin. Het gaat over een meerjarig project, waarbij in 2016 de nadruk zal liggen op de onroerende goederen.

Het project “Optimalisatie inventaris investeringsgoederen” zal impact hebben op balansposten met betrekking tot vaste activa.

Immateriële vaste activa

In het kader van het voornoemde project “Optimalisatie inventaris investeringsgoederen” zullen (immateriële) vaste activa die niet meer in gebruik zijn door of in het bezit van de Vlaamse overheid boekhoudkundig buiten gebruik gesteld worden.

Materiële vaste activa

Aangroei in 2015

Vanaf 2016 zal door de inkanteling van het FFEU in de Vlaamse Gemeenschap voor de nieuwe investeringen alle informatie gedetailleerd bijgehouden worden in OraFin.

In het kader van het voornoemde project “Optimalisatie inventaris investeringsgoederen” zal er een afstemming met de diverse databanken plaatsvinden, waaronder de vastgoeddatabase.

Evenals bij de immateriële vaste activa, zal ook voor de materiële vaste activa een actualisatie gebeuren van de buiten gebruik stellingen.

Afschrijvingen

In 2008 werden de afschrijvingsregels aangepast conform de geldende wettelijke afschrijvingsregels. De Vlaamse overheid baseert sindsdien haar waarderingsregels voor de materiële vaste activa op het koninklijk besluit van 25 juni 1976 betreffende de afschrijvingen en rechtzettingen in de vermogenscomptabiliteit van de Staat.

Het koninklijk besluit tot vaststelling van het boekhoudplan van toepassing op de federale Staat en op de gemeenschappen, de gewesten en de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie van 10 november 2009 beoogt een uniforme benadering inzake de waarderingsregels.

De problematiek inzake de waarderings- en afschrijvingsregels van de materiële vaste activa staat in 2016 op de agenda van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen.

Het project “Optimalisatie inventaris investeringsgoederen” beoogt bovendien een aanpassing van de huidig geldende waarderingsregels van de activa die opgenomen worden in de module vast actief van OraFin zodat deze in overeenstemming zijn met de werkelijkheid.

Aangezien er in 2015 niet afgeweken werd van de waarderingsregels die opgenomen zijn in de handleiding over de boekhoudregels, werden de waarderings- en afschrijvingsregels niet verder toegelicht in de jaarrekening.

Vaste activa in aanbouw

Voor het kapitaliseren van afgewerkte activa in aanbouw volgt de administratie de aanbevelingen van het Rekenhof en zullen in 2016 correcties op basis van informatie die aangeleverd dient te worden door de desbetreffende beleidsdomeinen, uitgevoerd worden.

Pps-projecten

Inmiddels werden er met de belangrijkste betrokkenen (AGION (Scholen van Morgen) en VVM De Lijn) afspraken gemaakt enerzijds om waar nodig het advies van de Vlaamse Adviescommissie Boekhoudkundige Normen verder te verduidelijken, en anderzijds om mogelijke problemen bij het gebruiken van standaardjabloon te detecteren en op te lossen. Op die manier moeten de betrokken entiteiten in staat zijn om bij de volgende jaarrekening het advies effectief toe te passen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd aan de aanschaffingswaarde. Dit heeft tot gevolg dat een aantal financiële vaste activa gewaardeerd worden aan een netto boekwaarde die hoger is dan de intrinsieke waarde.

De huidig geldende waarderingsregels van de activa die opgenomen worden in de module vast actief zullen geanalyseerd en indien nodig aangepast worden in het kader van het project ‘Optimalisatie inventaris investeringsgoederen’. Bovendien staat de problematiek inzake de waarderings- en afschrijvingsregels van de materiële vaste activa in 2016 op de agenda van de Vlaamse Adviescommissie voor de Boekhoudkundige Normen.

De informatie over de financiële vaste activa in de toelichting zal aangepast worden conform de opmerkingen van het Rekenhof.

Vorderingen lange termijn

Voor de boekingen in het kader van het rollend fonds Spin Off Financieringsinstrument (SOFI II) heeft de administratie de aanbevelingen van het Rekenhof gevolgd en werden de correcties in 2015 uitgevoerd.

Vorderingen korte termijn

Voor de toegekende energieleningen zal in 2016 een overboeking gebeuren van vorderingen korte termijn naar lange termijn. De boekhoudkundige procedure werd aangepast.

Bij de opmaak van volume 9 van de jaarrekening werd de opsplitsing van debiteuren naar binnen of buiten de consolidatiekring gedaan op basis van de gebruikte ESR-code in de vorderingen.

De informatie voor de ouderdomsbalans komt enkel van de vorderingen die in detail in OraFin worden opgenomen. Voor de vorderingen die geglobaliseerd in Orafin worden ingevoerd, wordt nagegaan hoe in de toekomst een ouderdomsbalans kan aangemaakt worden.

Vorderingen

Voor het afboeken van oninbare vorderingen werd met ingang van 1 juni 2016 een Ministerieel besluit van kracht met de voorwaarden waaraan een niet-fiscale vordering moet beantwoorden om als oninbaar te kunnen worden afgeboekt. Het departement Financiën en Begroting zal aan het Agentschap Wonen vragen om de oninbare vordering op VMSW af te boeken.

Het departement Financiën en Begroting zal aan de betrokken beleidsdomeinen vragen om de openstaande bedragen op globale debiteuren uit te zoeken en eventueel af te boeken in geval van oninbaarheid of over te boeken in overeenstemming met de nieuwe procedures.

Vorderingen Vlaamse Belastingdienst

Voor de terugbetalingsfondsen werd er niet gewerkt via een orderekening. Voor 2015 werden de aanrekeningen voor het terugbetalingsfonds gedaan als annulaties op de middelenbegroting.

Het werken met een orderekening zou theoretisch mogelijk zijn, maar aangezien het terugbetalingen betreft van bedragen die voorheen bij de federale overheid werden geïnd, werd ervoor geopteerd om de terugbetalingen niet te beschouwen als derdengelden, maar als verminderingen van de ontvangsten.

Nv Waarborgbeheer

Participatiefonds Vlaanderen beheert verschillende dossiers die Vlaamse materie zijn sinds de 5^e/6^e Staatshervorming, onder andere energieleningen, waarborgbeheer, impulsfonds. PFV zorgt voor de uitbetalingen en de detailopvolging van de dossiers en bezorgt aan Financiën en Begroting periodiek de gegevens zoals ze moeten opgenomen worden in de boekhouding.

In OraFin worden deze gegevens geboekt via geglobaliseerde boekingen. Hierdoor kan bijgevolg uit OraFin geen ouderdomsbalans getrokken worden. Deze zal in de toekomst aangevraagd worden bij PFV.

Boeking waardeverminderingen en dubieuze debiteuren

Voor het afboeken van oninbare vorderingen werd met ingang van 1 juni 2016 een Ministerieel besluit van kracht met de voorwaarden waaraan een niet-fiscale vordering moet beantwoorden om als oninbaar te kunnen worden afgeboekt.

Intussen werd door de administratie een procedure uitgewerkt voor het boeken van oninbare vorderingen enerzijds en voor het boeken van dubieuze vorderingen en waardeverminderingen anderzijds. Deze procedure werd technisch volledig uitgetest en wordt op 23 juni 2016 aan de Projectleidersvergadering Orafin Boekhoudkantoor voorgesteld. Na akkoord in deze vergadering, zal de procedure geïmplementeerd worden.

Eigen Vermogen

Voor de verwerking van de afrekeningen van de federale operatoren zal in 2016, in samenspraak met het Rekenhof, een gepaste methodiek uitgewerkt worden.

De boekingen van het eigen vermogen en de reserves van de diensten met afzonderlijk beheer werden uitgevoerd op basis van de voorlopige versies van de ingediende uitvoeringsrekeningen.

Naar aanleiding van de definitieve versies werden bijkomende boekingen uitgevoerd in 2015.

Voorzieningen

Het boeken van voorzieningen zal meegenomen worden als aandachtspunt voor de opmaak van de agenda van het Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen voor 2017.

Vooruitbetalingen

Voor het boeken van voorschotten is in uitvoering van het werkprogramma zoals goedgekeurd door de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen een voorstel van advies gepland tegen september 2016.

Handelsschulden en overige schulden

De schuld van de Vlaamse overheid bij de Federale Overheid ter financiering van de energieleeningen werd gecorrigeerd in boekjaar 2015.

Overlopende rekeningen – tussenrekening

Het onderzoek naar de debet standen op de orderekeningen vormt een onderdeel van het project “uitzuiveren orde- en thesaurierekeningen”, dat wordt uitgevoerd door de afdeling Financiële Diensten en Rapportering.

2.2.2 Opmerkingen en commentaren van het Rekenhof bij de resultatenrekening

Operationele kosten

De bedrijfseconomische balans moet gelezen worden samen met de budgettaire aanrekeningen. Op deze manier kunnen de boekingen in het kader van de horizontale protocolakkoorden afgezonderd worden.

Aangezien er een algemeen rekeningenplan geldt voor alle rechtspersonen die met OraFin werken, is het niet aan te raden hiervoor specifieke rekeningen op te zetten.

Bezoldigingen

Het bedrag van 585 miljoen euro RSZ-kortingen voor onder andere oudere werknemers, langdurig werklozen en jongere werknemers werd overgeboekt naar rubriek 64, *inkomensoverdrachten*.

Uitzonderlijke opbrengsten

De uitzonderlijke opbrengsten omvatten een correctieboekings van de beginbalans 2010 – wachtrekening debiteuren. Dit saldo, waarvoor geen detail beschikbaar is, werd in het kader van de volledige uitzuivering van de balans afgeboekt.

2.3 Betaalgedrag

De administratie beaamt dat de gemiddelde doorlooptijd van elektronische facturatie vrij hoog is. Dit kan toegeschreven worden aan volgende factoren:

- De inhoudelijke controle blijft ook bij de elektronische facturen de vertragende factor:
 - o facturen kunnen niet steeds onmiddellijk worden gematched met het inkooporder
 - o de ontvangstbevestiging op het inkooporder gebeurt niet altijd onmiddellijk.
 De entiteiten worden gesensibiliseerd om de inhoudelijke goedkeuring zo snel als mogelijk te verwerken.
- Daarnaast is er nog een specifiek probleem met betrekking tot de facturen die afkomstig zijn van HP Belgacom, de ICT-dienstverlener voor de Vlaamse overheid. Hier stelt zich (organisatiebreed, d.w.z. over heel de Vlaamse overheid) een structureel probleem:
 - o De ingediende facturen laten niet toe de aangerekende prestaties één-op-één te verbinden met bestelde opdrachten, wat het nazicht van de facturen aanzienlijk bemoeilijkt.
 - o Heel wat vervallen facturen werden nog niet in betaling gesteld omdat ze inhoudelijk betwist worden. Oorzaken zijn bijvoorbeeld verkeerde facturatie, dubbele facturatie, facturen zonder verantwoordingstukken en facturen zonder duidelijke omschrijving.

Om deze situatie verder te onderzoeken en zo spoedig mogelijk uit te klaren, is een gemengde taskforce opgericht waar zowel HP Belgacom als de Vlaamse overheid in vertegenwoordigd zijn. Na veelvuldig overleg met HB+ werd er overeengekomen om in 2016 opnieuw pre-facturatie controle toe te passen zodat foutieve facturatie tot een minimum wordt beperkt. Gezien het feit dat momenteel 3 leveranciers werken met e-invoicing weegt deze vertraging van HB Belgacom vrij zwaar door in de doorlooptijden.

Hoofdstuk 3 Vlaamse rechtspersonen

Voor de problematiek van de jaarafgrenzing bij subsidies en toelagen, kan ook hier verwezen worden naar de opstart van de werkzaamheden van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen.

De opmerkingen met betrekking tot de Vlaamse rechtspersonen zullen individueel beantwoord worden bij de behandeling van de controlerapporten van de jaarrekeningen 2015.

Hoofdstuk 4 Voorlopige aanbevelingen

Binnen de strikte timing van de opmaak van de jaarrekening was het niet mogelijk om meer duiding te geven tegen bij de jaarrekening. Voor de volgende algemene rekeningen zal verder onderzocht worden op welke manier er meer duiding kan gegeven worden bij de uitvoering. Dit mag echter de tijdigheid van indiening van de algemene rekening niet in het gedrang brengen.

Er is inderdaad nood aan duidelijkere aanrekeningregels voor subsidies. Deze aanrekeningsregels blijven dikwijls voor interpretatie vatbaar, waardoor bepaalde regels niet door iedereen op een uniforme wijze worden geïnterpreteerd en toegepast. De bedoeling van de behandeling in de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen, die begin 2016 opgestart is en waarin ook het Rekenhof een vertegenwoordiger heeft, is in ieder geval om tot een eenduidig standpunt te komen.

BIJLAGE 5

Begrotingsresultaat, bedrijfseconomisch resultaat en vorderingensaldo

Begrotingsresultaat

Het resultaat van de uitvoering van de begroting, ook begrotingssaldo of begrotingsresultaat genoemd, is het verschil tussen de gerealiseerde begrotingsontvangsten en -uitgaven van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap, die bestaat uit de ministeries en de diensten met afzonderlijk beheer.

Bedrijfseconomisch resultaat

De Vlaamse overheid heeft voor het eerst in 2013 ook een bedrijfseconomische verantwoording afgelegd. Deze verantwoording bestaat in eerste instantie uit een balans en een resultatenrekening. De balans biedt een overzicht van de activa (bezittingen) en de passiva (schulden en eigen vermogen) van de Vlaamse Gemeenschap. Zij geeft een momentopname van het vermogen van de entiteit Vlaamse Gemeenschap op balansdatum, in casu 31 december. De resultatenrekening geeft een overzicht van de opbrengsten en kosten van de entiteit Vlaamse overheid over het boekjaar. Het saldo ervan wordt ook het bedrijfseconomisch saldo genoemd.

Vorderingensaldo

De begrotingsnormering die de Belgische overheden in de stabiliteitsprogramma's ter uitvoering van het Europese stabiliteitspact overeenkwamen, is gebaseerd op het vorderingensaldo. Het vorderingensaldo wijkt op enkele vlakken af van het begrotingssaldo:

- Terwijl het begrotingssaldo zich beperkt tot het saldo van de ontvangsten en de uitgaven van de diensten van algemeen bestuur (departementen en intern verzelfstandigde agent-schappen zonder rechtspersoonlijkheid en diensten met afzonderlijk beheer), heeft het vorderingensaldo betrekking op de ontvangsten en uitgaven van de geconsolideerde overheid, die buiten de diensten van algemeen bestuur en de meeste diensten met afzonderlijk beheer ook de openbare rechtspersonen omvat.
- Sommige budgettaire verrichtingen – kredietverleningen en deelnemingen, kredietaflos-singen en vereffening van deelnemingen (ESR-code 8), en verrichtingen voor de overheids-schuld (ESR-code 9) – worden niet meegerekend voor de vaststelling van het vorderingensaldo.

U kunt dit verslag raadplegen of downloaden op de website van het Rekenhof.

Daar kunt u zich ook abonneren op de RSS-feeds om op de hoogte te blijven van nieuwe publicaties.

ADRES

Rekenhof
Regentschapsstraat 2
B-1000 Brussel

TEL.

+32 2 551 81 11

FAX

+32 2 551 86 22

www.rekenhof.be